

P. b. b.
Verlagsort: 1080 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

4
duben
2012
32. ročník

- Rozhovor s ing. Martinem Kraflm, ředitelem Českého centra ve Vídni
- Fejeton Pavla Kohouta
- Dopis do nebe Jindřichu Lionovi

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

**Retrospektiva filmů významného českého a světového režiséra
Miloše FORMANA
u příležitosti jeho kulatých narozenin**

Pondělí 14. 05. v 19:30

Přelet nad kukaččím hnízdem (USA, 1975, 133 min)

Hrají: Jack Nicholson, Louise Fletcher, Michael Berryman, Scatman Crothers, Danny DeVito, Christopher Lloyd, Will Sampson, Vincent Schiavelli, Brad Dourif, Mimi Sarkisian, Sydney Lassick.

Hudba: Jack Nitzsche

Slavná adaptace románu Kena Keseye *Vyhodme ho z kola ven*, oceněná pěti Oscary. Děj filmu se odehrává v psychiatrické léčebně, do které přichází profesionální karetní hráč Randall Patrick McMurphy, který se vydává za pomateného, jen aby se vyhnul vězeňskému trestu, a proto má soudem nařízenou léčbu. Jeho představa pokojného života v ústavu je od začátku konfrontovaná s praktikami despotické vrchní sestry Mildred Ratchedové, která ústav neomezeně řídí. Ona a Randall spolu začínají vést válku o to, kdo oddělení ovládne. Počáteční obdiv a respekt ostatních pacientů se postupně začíná rozplývat a Randall si uvědomí, že na rozdíl od vězení může zůstat v ústavu navždy.

Miloš FORMAN,

původně Jan Tomáš Forman (* 18. 2. 1932, Čáslav), režisér, scénárista a herec českého původu žijící ve Spojených státech amerických. Je držitelem dvou Oscarů za nejlepší režii, tři Zlatých glóbulů a ceny BAFTA ve stejné kategorii.

Miloš Forman je považován za jednoho z nejvýznamnějších českých – a významných amerických a světových – filmových režisérů, úspěšných jak u diváků, tak kritiků po celém světě.

Pondělí 11. 06. v 19:30

Mamas & Papas (ČR, 2010, 111 min.)

Režie: Alice Nellis

Hrají: Zuzana Bydžovská, Petr Franěk, Filip Čapka, Zuzana Čapková, Natalia Volkova, Ivan Shvedoff, Michal Čapka, Marika Procházková, Martha Issová, Zuzana Kronerová, Pavlína Štorková, Václav Jiráček, Ludmila Forétková, Ivana Uhlířová, Perla Kotmelová, Helena Lia Tachovska

Čtyři příběhy filmu tvoří mozaiku osudů několika manželských či partnerských dvojic, které v určitém zlomovém bodě života řeší otázky chtění, nechtění, vytouženého nebo zmařeného rodičovství. Záměrem scénáristky a režisérky Alice Nellis je ukázat pomocí souběžného vyprávění několika příběhů, že problém moderního rodičovství je širší a hlubší než konkrétní situace kterékoliv jednotlivé postavy. Česká režisérka číslo jedna opět přichází s příběhem, který se může dotknout diváků bez ohledu na věk či postavení.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2012:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 14. 05., 11. 06., 10. 09., 08. 10., 12. 11. a 10. 12.

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

**Americký klub dam, NM – Náprstkovo muzeum v Praze
pořádá v sobotu 19. května 2012 kulturní zájezd do Vídně**
a společně s Kulturním klubem zvou zájemce a nabízejí následující program:

- 11:00-12:00 Příjezd do Vídně na Maria-Theresien-Platz
- 12:00 Pěšky od Maria-Theresien-Platz do ulice Wollzeile k domu, kde za svého pobytu ve Vídni bydlel cestovatel, vlastenec, bojovník za ženská práva a politik Vojtěch Náprstek, mecenáš a přítel lékaře a cestovatele po jižní Africe dr. Emila Holuba
- 14:15 Přednáška dr. Secké a dr. Šámala o V. Náprstkovi a dr. E. Holubovi v sokolovně v X. okr., Angeligasse 21
- 16:30 Pietní akt u hrobu dr. E. Holuba na Centrálním hřbitově

Eventuální změny viz webová stránka Kulturního klubu **www.kulturklub.at**,
podrobné informace denně od 10:00 na **tel. 79 88 454**.

Americký klub dam byl jako první ženský spolek založen z iniciativy Vojty Náprstka roku 1865 a úspěšně působil až do roku 1948, kdy byl úředně zakázán. Mezi členky spolku, který podporoval ženskou emancipaci a vzdělanost, patřily např. i Karolina Světlá, Renata Týršová či Zdenka Braunerová. Spolek byl obnoven roku 1996, dnes se jeho činnost zaměřuje na kulturně historické akce.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

klubová pravidelná promítání v kinosálu Českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je vždy v 19:30 hodin (pokud nebude oznámeno jinak), rezervace není možná.

Nezapomeňte si prohlédnout výstavu plakátů k filmům M. Formana, která je otevřena do 14. května 2012 v prostorách českého velvyslanectví ve Vídni.

A teď Vám již přeji hezké posezení na stránkách Klubu.

Helena Baslerová, šéfredaktorka

Upozornění pro členy Kulturního klubu

Ve středu 9. května 2012 v 19:00 se koná v restauraci Böhmerwald, 1040 Wien, Wiedner Gürtel 20, valná hromada Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku.

Program: Zahájení

Zpráva předsedkyně

Informace o připravovaných změnách zákona o národnostních menšinách

Pokladní zpráva

Revizní práva

Vyslovení důvěry

Zproštění starého výboru

Návrh nového výboru

Volba

Různé

Závěr

Písemné připomínky můžete zaslat do 30. dubna 2012.

Těšíme se na Vaši účast.

Výbor Kulturního klubu

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: duben – červen 2012	4
Církevní kalendář: duben – červen 2012	7
Rozhovor	8
Kultura	11
Události	26
Zajímavosti	30
Fejeton	35
Ekonomika	36
Správy zo Slovenska	44
Sokol & sport	47
Úvahy & postřehy	53
Z české a slovenské Vídně a okolí	58
Oznámení	63
Informace & inzerce	68

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna

Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlösselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka)

Anna Krivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,

P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, manželé Kalinovi, Dr. Marta Marková,

Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová,

Nela Štěrbová, Mgr. Tomáš Vaněk, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce: Tiskárna Sládek

VÝSTAVY A FESTIVALY

24. 04. – 04. 05. Uzavírám vás do svého srdce

24. 04. 18:00 Vernisáž

Život Josefa kardinála Berana (1888-1969) za přítomnosti autorky výstavy a spisovatelky Stanislavy Vodičkové. *Biblické písně* Antonína Dvořáka přednese Vladimír Stejskal, na klavír ho doprovodí docent JAMU v Brně Jan Král. Při prezentaci budou použity nahrávky Radia Vatikán.

Pořádá Česká duchovní služba, oblast Vídeň, pod patronací velvyslance ČR dr. Jana Koukala
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

do 29. 04. Hubert Gessner. Architekt dělnického hnutí

Hubert Gessner (1871-1943), rodák z Moravy a žák Otto Wagnera, je považován za jednoho z hlavních architektů „Červené Vídně“. Jeho dílo zahrnuje např. pekárenský velkoobchod, tovární budovy, ale i soukromé vily a okresní zdravotní pojišťovny, velké bytové komplexy a bytové zařízení. Vstupné: 3 € (dospělí)

Waschsalon Nr. 2, Karl-Marx-Hof, Halteraugasse 7, 1190 Wien, www.dasrotewien-waschsalon.at

do 13. 05. Impressionismus von Degas bis Cézanne: Pastelle, Aquarelle und Zeichnungen

Die Ausstellung in der Albertina präsentiert über 200 Pastelle, Aquarelle und Zeichnungen der Impressionisten und Postimpressionisten mit dem vorrangigen Ziel, die herausragende Stellung ihrer Arbeiten auf Papier aufzuzeigen. Es ist international die erste Schau, die sich ausschließlich diesem Thema widmet. Gerade unter den Künstlern des Impressionismus und Postimpressionismus erlangte die Zeichnung einen der Malerei ebenbürtigen Rang, eine Gleichstellung, die für die Moderne zukunftsweisend wurde. Mit Werken von Manet, Degas, Renoir, Cézanne, Seurat, van Gogh, Gauguin und Toulouse-Lautrec präsentiert die Ausstellung einiger der größten Zeichenkünstler der westeuropäischen Kunstgeschichte. Damit möchte die Schau die wichtige Stellung verdeutlichen, die die Zeichnung im Schaffen der Impressionisten und Postimpressionisten einnahm. Die Leihgaben kommen aus allen wichtigen Museen weltweit.

Albertina, Albertinaplatz 1, 1010 Wien, www.albertina.at
Otevřeno: denně 10:00-18:00, středa 10:00-21:00

do 14. 05. Výstava plakátů k filmům Miloše Formana

„Filmová galanterie“ Terryho ponožky připravila k Formanovým osmdesátnám *Výstavu plakátů* připomínajících jeho filmy. Výstava plakátů ve spolupráci a prostřednictvím českých center projede prakticky celý svět.

www.terryhoponozky.cz

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

do 16. 05. Prague Art meets the (V.i.e.n.n.a) Streets: POST-H(E)AVEN/ Destabilized Ground

Prezentací tří českých umělců věnující se oblasti street-artu: Robert Šalanda patří k nejvýznamnějším představitelům současného malířství, multimediální umělkyně Petra Valentová se zabývá tematikou indické společnosti a Jan Kaláb, který nachází inspiraci ve vztahu člověka a kosmu. Společným jmenovatelem děl umělců je snaha upozornit na specifické společenské fenomény. Všichni tři uměl-

ci budou Českou republiku reprezentovat na květnovém festivalu Soho in Ottakring, pro nějž ČC Vídeň a pivovar Staropramen připravuje speciální doprovodný program.
České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 19. 08. Mit dem Gefühl der Hände. Zeitgenössische Töpfer in der Region Bratislava und im Burgenland

In der Ausstellung werden die Produkte von derzeit aktiven Töpfern in den beiden angrenzenden Regionen vorgestellt und die Frage aufgeworfen, welche Entwicklungen sich im Töpfergewerbe des Burgenlands und der Region Bratislava abzeichnen.

Österreichisches Museum für Volkskunde, Gartenpalais Schönborn, Laudongasse 15-19, 1080 Wien

Öffnungszeiten: Di-So 10-17, Montag geschlossen

www.volkskundemuseum.at

LEOPOLD MUSEUM

po, stř – ne: 10:00-18:00 + čt: 10:00-21:00

MuseumsQuartier Wien

www.leopoldmuseum.org

24. 02. – 27. 08. Klimt persönlich

Bilder – Briefe – Einblicke

07. 06. – 17. 09. Phantastisch! Rudolf Kalvach

Wien und Triest um 1900

Přehled vídeňských výstav k výročí G. Klimta viz Klub 3/2012, oddíl Informace.

JEDNOTLIVÉ AKCE

25. 04. 18:30 Lesung Michal HVORECKY

Michal Hvorecky liest aus seinem neuen Roman *Tod auf der Donau* (erscheint im Frühjahr 2012 bei Tropen/Klett-Cotta, Übersetzung vom Michal Stavavic). Hvoreckys neuer Roman ist ein wilder Ritt über die Donau, von Regensburg bis ans Schwarze Meer. Er verknüpft dabei die Geschichte Mitteleuropas mit persönlichen Schicksalen und seinen eigenen Erlebnissen als Tour Manager. Anschließend das Gespräch mit dem Autor und dem Moderator und dem freien Schriftsteller Martin Leidenfrost (AT).

Slowakisches Institut

26. 04. 19:00 Markéta HEJKALOVÁ: Kouzelník z Peking

Úspěšná česká autorka a nakladatelka představuje první německý překlad knihy *Kouzelník z Peking*. Autorka v ní vypráví psychologický příběh o třech ženách z různých kontinentů a čtenáře přivádí k otázkám, jak dokáže nespravedlnost ovlivnit lidské osudy.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

26. 04. 19:00 Miro GAVRAN: Nesmejte sa, prosím

(Divadlo Jozefa Gregora Tajovského zo Zvolena)

Bravúrna komédia zo súčasnosti z pera Mira Gavrana, v ktorej klasický ľubostný trojuholník rieši svoje problémy naozaj neklasicky. Smiechu sa neubránia nielen všetky manželky a milenky, ale dokonca aj manželia a milenci...

Spolok RSKS, vstupné: členovia RSKS/študenti: 5 €, nečlenovia: 7 €, predpredaj vstupeniek 1 hodinu pred predstavením v spolku RSKS. In slowakischer Sprache!

26. 04. Edita GRUBEROVÁ (koncert)

Staatsoper, 1010 Wien, Opernring 2, tel.: 51444-2250,
www.wiener-staatsoper.at

27. 04. 19:00 Antonín DVOŘÁK: Svatební košile (dramatická kantáta)

Theater an der Wien, Linke Wienzeile 6, 1060 Wien
www.theater-wien.at
Wien-Ticket.at Tel:58885 (8:00-20:00)

27. 04. 18:00 Slavomíra JESENSKÁ-KÖRNEROVÁ: Praktická slovenčina (prezentácia učebnice)

Autorka **Slavomíra Jesenská-Körnerová** sa teší na stretnutie s kolegami a priateľmi slovenčiny a na výmenu skúseností z vyučovania. V slovenčine.

Spolok SOVA

28. 04. 19:00 Cyklus „Klangspiele – Welt der Sinnlichkeit“

Wiener Lautenkonzerter, mj. účinkuje Jan Krigovsky.
Schlosskonzerte Eckartsau
Gemeindeamt, 2305 Eckartsau
Info a vstupenky: Reiffeisenkasse, 02214/2225
www.ticketbox.at

29. 04. 16:00 Hrnčiarska rozprávka (detské divadelné predstavenie divadla Šikulko z Modry)

Národopisne múzeum / im Österreichischen Museum für Volkskunde
Gartenpalais, Schönborn, Laudongasse 15-19, 1080 Wien

06. 05. 11:00 Cyklus „Klangspiele – Welt der Sinnlichkeit“

Wiener Lautenkonzerter, mj. účinkuje Jan Krigovsky.
Schlosskonzerte Eckartsau
Gemeindeamt, 2305 Eckartsau
Info a vstupenky: Reiffeisenkasse, 02214/2225
www.ticketbox.at

07. 05. 19:00 Patrik MARBER: Dealer's Choice (predstavení Dejvického divadla)

Hrají: David Novotný, Václav Neuzil, Hynek Čermák, Martin Myšička, Jaroslav Plesl a Ivan Trojan
Režie: Jiří Pokorný
Pořádá Kontakt Forum
Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

13. 05. 11:00 Cyklus „Klangspiele – Welt der Sinnlichkeit“

Wiener Lautenkonzerter, mj. účinkuje Jan Krigovsky.
Schlosskonzerte Eckartsau
Gemeindeamt, 2305 Eckartsau
Info a vstupenky: Reiffeisenkasse, 02214/2225
www.ticketbox.at

14. 05. 19:30 Miloš Forman: Přelet nad kukaččím hnízdem (USA, 1975, 133 min.)

Hudba: Jack Nitzsche
Hrají: Jack Nicholson, Louise Fletcher, Michael Berryman, Scatman Crothers, Danny DeVito, Christopher Lloyd, Will Sampson, Vincent Schiavelli, Brad Dourif, Mimi Sarkisian, Sydney Lassick, Delos V. Smith Jr.
V rámci cyklu věnovaného tvorbě Miloše Formana.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien
KK, Čc, ZÚ

20. 05. 11:00 Cyklus „Klangspiele – Welt der Sinnlichkeit“

Wiener Lautenkonzerter, mj. účinkuje Jan Krigovsky.
Schlosskonzerte Eckartsau
Gemeindeamt, 2305 Eckartsau
Info a vstupenky: Reiffeisenkasse, 02214/2225
www.ticketbox.at

26.-28. 05. Tyršův Oetz

Letošní tradiční 39. sokolské setkání v Tyršově Oetzu organizuje Sokolská župa Švýcarská. Do Oetzu se každoročně sjíždějí sokolové ze všech konců Evropy i mnohdy ze zámoří. V krásné horské krajině prožijete nezapomenutelné chvíle v kruhu sokolských přátel.

Více informací u sestry župní jednatelky Jaroslavy Hovorkové, tel.: 0699 12 68 12 46, e-mail: jar.hovorka@gmx.at
Župa Švýcarská: Tyršův Oetz, G. Jordan, tel. 041-260 98 58, www.sokol.ch

17. 06. 10:00 Jarní veselice

Pořádá Sokol XII/XV
Nádvoří Spolku „Komenský“, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznamení.*

Další důležité adresy a kontakty viz též oddíl *Inzerce.*

České ozvěny / Slovenské ozveny

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13.05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

Důležité kontaktní adresy:

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at
e-mail: ccwien@czech.cz
Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at
e-mail: rsks@slovaci.at
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden
e-mail: si.wien@gmx.at
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
tel./fax: +43/1/535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova
e-mail: sova@slovaci.at
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

THEATER BRETT

Theater Brett Termine Programm April 2012

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at

Tel. Vorbestellungen unter 0676/7345566

DETSKÝ SÚBOR ROZMARÍN PRI RSKS

má nácviky každú stredu: predškolský vek od 15:15 do 16:30 hod., školáci a mládež od 16:15 do 18:30 hod. Tanc, spev, hra na píšťalkách, fujare, cimbele.
Komenského škola, Veľká klubovňa

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Do 19. 4. 2012	20 Uhr	<u>Lear am Brett und trotzdem Shakespeare</u>	Theater Brett Produktion	Monodrama
Fr 20. 4. 2012	20 Uhr	<u>Lear am Brett und trotzdem Shakespeare</u>	Theater Brett Produktion	Monodrama
Sa 21. 4. 2012	20 Uhr	<u>Lear am Brett und trotzdem Shakespeare</u>	Theater Brett Produktion	Monodrama
So 22. 4. 2012	20 Uhr	<u>Rezital unterwegs</u>	Andrea Buršová mit Ivan Manolov – Gitarre	Chansonabend
Do 26. 4. 2012	20 Uhr	Florian Krammer <u>Kurze Ewigkeiten</u>	Gastspiel Uraufführung	
Fr 28. 4. 2012	20 Uhr	Florian Krammer <u>Kurze Ewigkeiten</u>	Gastspiel	
So 29. 4. 2012	20 Uhr	Florian Krammer <u>Kurze Ewigkeiten</u>	Gastspiel	

Na přední straně obálky: **Julius Mařák**, *Lesní interiér*, kolem 1880, uhel, karton 61 × 47 cm.
Ze sbírky pojišťovny Kooperativa.

Na zadní straně obálky: **Jozef Grušpier**, bez názvu
Jozef GRUŠPIER (*12. 5. 1952, Bratislava), vystudoval Střední průmyslovou školu stavební v Bratislavě, kreslený humor začal publikovat od roku 1970 (časopis *Ježek*). Žije v Bratislavě.

Motto: „Deň, v ktorý sa nezasmeješ, považuj za stratený.“

Jozef Grušpier

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá **každou neděli a svátek v 08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá **každou neděli a svátek v 10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Salesianum, Wien 3:

mše svatá **druhou neděli v měsíci v 11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Don Bosco-Haus, Wien 13:

mše svatá **třetí sobotu v měsíci v 18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

- Út 24. 04.** Výstava a prezentace knihy *Životopis Josefa kardinála Berana*, velvyslanectví ČR, Penzingerstrasse 11-13, Wien 14, v 18:00 hodin
- So 19. 05.** DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v 18:30 hodin v St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – 16:00: Program
- Ne 10. 06.** Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM, Hagenmüllerg. 31, Wien 3, v 11:00 hodin
- So 16. 06.** DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v 18:30 hodin v St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – 16:00: Program

Nácvik tance polonézy v „Salesianum“, Vídeň 3.

Nácvik tance Česká beseda v „Don Bosco-Haus“, Vídeň 13.

Rozhovor s ředitelem Českého centra ve Vídni ing. Martinem Kraflm

V souvislosti s Vaším nástupem do funkce ředitele Českého centra ve Vídni bylo možno se z různých informačních zdrojů o Vašem profesním profilu dozvědět, že se po dvaceti letech vracíte do Vídně, kde jste studoval. Své studium jste zde začínal, anebo pokračoval ve studiu, které jste započal v České republice?

Ing. M. Krafl: Ve Vídni jsem ve studiu pokračoval, byla to vlastně stáž. Tato možnost se naskytla po převratu v Československu, tehdy se na dvě místa do Vídně přihlásilo asi sto studentů. Štěstí se na mě usmálo a já jsem mohl ve Vídni strávit jeden studijní rok. Studoval jsem na Wirtschaftsuniversität, nestudoval jsem však Wirtschaft, ale němčinu a mezinárodní vztahy. Studium mezinárodních vztahů a diplomacie jsem dokončil v Praze.

*Při letmém pohledu na označení *Wirtschaft a Internationale Beziehungen* by člověk předpokládal, že absolvent těchto oborů se bude pohybovat v rovině ekonomicko-politické. Vy jste ale zakotvil v „jiných vodách“ – působil jste jako vedoucí tiskové služby prezidenta Václava Havla, tiskový mluvčí v České televizi, byl jste spolupracovníkem Českého rozhlasu, kulturního časopisu, naposledy jste byl ředitelem Kulturního institutu v Berlíně. Co Vás naměřovalo na tuto linii?*

Ing. M. Krafl: Možná deziluze ze studia v Československu. Zatímco zde ve Vídni mělo studium výbornou úroveň a já jsem si uvědomil, jak se tento obor dá studovat, byla v Praze situace naprosto odlišná. Studoval jsem na Vysoké škole ekonomické a obor mezinárodní vztahy byl zaměřen na socialistické země, učili nás marxismus-leninismus, Marxův *Kapitál* bylo dílo, bez jehož znalosti se nedalo projít. To bylo na začátku mého studia. Po prvním ročníku přišla revoluce, která tuto školu „postavila na hlavu“. Všechno, co se doposud učilo, se mohlo zapomenout. Všichni profesori, kteří nám předtím vtloukali *Kapitál* do hlavy, samozřejmě zůstali. Nakoupili si skripta ze západní Evropy, která se „najednou objevila“, a začali předčítat ze skript a byli o kapitulu před

studenty. Bylo to deprimující. Musím přiznat, že jsem tu školu dodělal jenom proto, abych měl ukončeno vysokoškolské vzdělání – „měl papír“, neboť máte-li nějaké ambice, je právě ukončené vysokoškolské vzdělání nutným předpokladem pro jejich naplnění. Ještě předtím, než jsem se dostal do kanceláře prezidenta Václava Havla, se mi splnil sen – vyhrál jsem konkurs na moderátora do rádia RTL v Praze. Mluvím o snu, protože jsem chtěl vždy působit v médiích, ale ani mým rodičům ani mé profesorce na gymnáziu se to nelíbilo a přesvědčili mě, abych šel studovat na VŠE mezinárodní vztahy. Rodiče navíc doufali, že se takto dostanu k výjezdu do ciziny a že někdy budu moci zůstat v západní Evropě a budu mít lepší život, než měli oni. Samozřejmě po roce 1989 se tento argument úplně vytratil, média mě stále lákala, takže jsem dostudoval po večerech a věnoval jsem se praxi v médiích. Díky ní jsem se dostal do kanceláře pana prezidenta Havla.

Funkce ředitele kulturní instituce předpokládá i orientaci v této rovině, což nelze „zvládnout“ jen přípravou na konkurs.

Ing. M. Krafl: Kultura vždy patřila k mým koníčkům. Jsem člověk, který se rád pohybuje mezi umělci. Při praxi jak v rozhlase, tak v televizi jsem se vlastně neustále pohyboval v kulturních sférách. V kanceláři Václava Havla jsem se setkával s umělci, s Václavem Havlem jsem objel osmdesát pět zemí světa a poznal jsem tak kulturu jiných zemí. Aktivita Českých center se mi vždy velmi líbily, neboť se jedná o veřejnou diplomacii, a ne jen tu politickou. Variabilita umění někdy dokáže vypovědět o zemi více než politická přednáška. V roce 2007 jsem se cítil velmi vyčerpaný z práce v médiích, a proto jsem zkusil něco nového – pracovat pro Česká centra.

To bylo opět šťastné rozhodnutí, mohl jste využít nejenom nabytých zkušeností, ale především poznatky ze svého studia.

Ing. M. Krafl: Ano, máte pravdu. Myslím si, že člověk ve funkci ředitele Českého centra musí mít cit pro

Ing. Martin Krafl, ředitel
Českého centra ve Vídni

zajímavou dramaturgií a být především manažerský typ se všeobecným přehledem, tedy i kulturním. Z předchozího působení jsem „získal“ síť kontaktů, takže si u každého projektu umím vytvořit tým lidí, o kterém vím, že mi zajistí bezvadně jeho odbornou stránku a moje úloha pak je, abych projekt udržel po finanční stránce a nabídl a prezentoval ho se svým týmem veřejnosti a médiím.

Po ukončení Vaší činnosti ve funkci ředitele Kulturního institutu v Berlíně byla volba Vídně Vaše přání, anebo náhoda?

Ing. M. Krafl: Měl jsem tři možnosti. Jedna možnost byla zůstat v Berlíně, dostal jsem nabídku podílet se na provozu jednoho malého divadla, druhá byla vrátit se do České televize. Třetí možností bylo zúčastnit se výběrového řízení, které bylo vypsané do Vídně. V Berlíně jsem už nechtěl zůstat, držela mě tam práce pro Česká centra. Mně toto město nepřirostlo k srdci – pro mě je Berlín nepřehledný a neútluný, hlavně vzhledem tomu, že starý Berlín po válce zmizel. Ten nový je sice unikátní, ale jsou to unikátní jednotlivosti, nepůsobí jako celek útulně. Návrat do České televize byl lákavý, ale protože tam nastaly velké personální změny, nebyl jsem si budoucností moc jistý. Takže jsem se pokusil o Vídeň. Ta sice vyšla, ale trochu mi zamíchala karty s mými plány: v Berlíně jsem měl být do října. Protože jsem ale před Vídni musel strávit šest měsíců v Praze na ústředí Českých center, zůstal jsem v Berlíně jen do června, potom byl uvedenou dobu v Praze, kde jsem připravoval

program pro Vídeň. Sem jsem přišel v lednu. Splnilo se mi tak opět jedno přání, Vídeň je mému srdci bližší než Berlín.

Vašemu uvedení do funkce ředitele Českého centra dal slavnostní ráz koncert ansámblu Trio Eben na českém velvyslanectví. V jeho úvodu jste rovněž nastínil program Českého centra do začátku léta, mj. jsou v plánu další koncerty klasické hudby, což představuje jisté obohacení. Podle jakého klíče vybíráte interprety pro prezentaci rakouskému publiku?

Ing. M. Krafl: Možná je odvážné prozrazovat ve Vídni klasickou hudbu, konkurovat tu na tomto poli je velmi těžké. Ale v České republice je tradice hudebníků – interpretů i skladatelů – velmi silná. Svě záměry jsem konzultoval s odborníky z vydavatelství Supraphon a dospěli jsme k závěru, že se pokusíme „konkurovat“ mladými interprety a že upozorníme na slibné české talenty. Takže jsme na tuto kartu vsadili, v letošním roce nabízíme tři koncerty v klášteře Klosterneuburg a uvidíme, jak to dopadne. První interpret je výjimečný talent, teprve čtrnáctiletý houslista a klavírista Matyáš Novák, dále violoncellista Tomáš Jamník a mezzosopranistka Barbora Polášková. Na ambasádě navíc vystoupí klavíristka Zuzana Šimurdová.

V programu Českého centra jsou akce nejen ve Vídni, ale i v jiných spolkových zemích, především v OÖ a NÖ, a to i právě v oblasti klasické hudby. Jaká je zde vstřícnost publika? Máte nějak podchyceno, jaké je zde povědomí o existenci Českého centra?

Ing. M. Krafl: Určitě platí, že čím blíže jsme v Rakousku k česko-rakouské hranici, tím je povědomí silnější. A publikum vstřícné – velmi úspěšný byl nedávno například varhanní koncert Pavla Kohouta v Linci, kam za studeného deštivého počasí dorazilo na koncert do evangelického kostela přes devadesát lidí. Z toho jsem měl obrovskou radost. Snažím se do spolkových zemí proniknout ještě více. První ohlasy jsou příznivé. V letošním roce kromě Lince je v plánu i Salcburk. V příštím roce bychom rádi přidali Graz.

Na akce Českého centra ve Vídni, vedené v němčině, přichází především publikum, které má z určitých rodinných propletenců vztah k českému elementu, anebo se jedná o lidi, kteří se z profesních důvodů učí češtinu a snaží se poznávat i českou kulturu? Platí to podobně i pro publikum v jiných spolkových zemích?

Ing. M. Krafl: Myslím, že to vždy tak není, že to velmi závisí na tématu akce. Příkladem je náš programový highlight letošního jara, který se uskutečnil před pár dny (8. 3. 2012) a předčil všechna naše očekávání. Jednalo se o představení knihy ekonoma Tomáše Sedláčka (v němčině) *Die Ökonomie von Gut und Böse*. Akce měla být původně v Českém centru, zájem o účast byl tak velký, že se vydavatel rozhodl zaplatit nájem v Uranii. Potom se však o akci dozvěděl deník *Wiener Zeitung*, že bude mj. přítomen i pan ministr Karel Schwarzenberg a Christian Felber, Attac-spoluzakladatel, a dal nám mediální záštitu. Na základě této záštity se o akci začali zajímat pořadatelé Europäisches Forum Alpbach. Výsledkem toho bylo, že jsme akci museli přesunout do Belvederu. Protože se k účasti přihlásilo devět set lidí, byla prezentace a diskuse nakonec přenesena do Hofburgu. Druhý den přišlo na přednášku Tomáše Sedláčka na ambasádu z odborného publika sto dvacet lidí. Tomáš Sedláček je odborník, který se zabývá současnou hospodářskou situací evropských zemí a eurokrizí a je více filozofem než ekonomem. A právě to je zajímavé. Tímto směrem se chci ubírat – nabízet lákavý a pestrý program od odborných přednášek, filmů, literatury až po klasickou hudbu pro široké publikum. Vážím si toho, když na naše akce přicházejí lidé, kteří mají rodinné vazby na ČR, ale chceme přilákat především rakouskou širokou a odbornou veřejnost. A pak máme jeden „oříšek“, který se pokoušíme rozlousknout – „přitáhnout“ na programy mladší publikum, doposud převládá věková kategorie 40+.

Jak toho chcete dosáhnout?

Ing. M. Krafl: Spoluprací s odbornými uměleckými školami. A volbou témat, která tuto generaci oslovují. Dobrým příkladem je květnová prezentace českého street-artové umění na Festivalu SOHO in Ottakring.

Odkud pocházíte?

Ing. M. Krafl: Narodil jsem se v severních Čechách, v Proboštově u Teplíc. Chodil jsem do základní školy v době totality, ale měl jsem velké štěstí. V Teplících byla základní škola s rozšířenou výukou cizích jazyků. Vedle povinné ruštiny jsme si mohli od 3. třídy vybrat jeden tzv. západní jazyk, já jsem zvolil němčinu. Bylo to logické, mí prarodiče byli Němci. Měli jsme fantastické učitele, kteří se o nás ve výuce těchto jazyků starali víc, než je běžné. Totiž i pro ně to byla jediná příležitost uplatnit své jazykové znalosti. Navíc jsem ještě měl jinou motivaci se jazyk učít – rodiče mi neustále opakovali, že jedině s cizím jazykem se mohu snad jednou pokusit osvobodit se a odejít do západní ciziny a tam se neztratit. Na gymnáziu jsem si přibral ještě angličtinu.

Jakou jste měl představu o své budoucnosti ve věku studenta střední školy? Co jste chtěl dělat?

Ing. M. Krafl: Chtěl jsem být hercem. Na škole jsme měli divadelní kroužek, který jsem dokonce vedl. Moji rodiče však konstatovali, že se tímto povoláním neuživím. A protože jsem byl tehdy poslušný student, poslechl jsem a nechal jsem se přemluvit k něčemu, co jsem vlastně studovat až tak nechtěl. Snad to bylo dobře. Myslím si, že vše v životě běží podle nějakého vyššího plánu. Vlastně vše, co jsem dělal – divadlo, práce v médiích – se „vrátilo“. Studoval jsem rétoriku, mám praxi s veřejným vystupováním a jednáním s lidmi, naučil jsem se řídit tým lidí, pohyboval jsem se v kulturní sféře.

Vaše funkce vyžaduje neustálé přesuny, cestování. K tomu člověk potřebuje dobrou fyzickou kondici. Jak ji posilujete, anebo máte tento dar shůry daný?

Ing. M. Krafl: Bohužel mně nic dáno nebylo. Do třicátého roku svého života jsem nedělal nic, potom jsem měl hodně komplikované zdravotní problémy. Tehdy jsem měl dvě možnosti, buď nebudu dál nic dělat a za pár let skončím v invalidním důchodu, anebo změním svůj životní styl. Jednou týdně chodím do fitness centra, občas plavu, rád jezdím na kole a dvakrát týdně praktikuji jógu. Změna se týkala i stravy – nejsem vegetarián,

ale vyhledávám zdravou zeleninovou stravu podobně, jak to nyní doporučuje chytrá reklama s herečkou Gwyneth Paltrow.

České centrum ve Vídni, tak jako ostatní Česká centra v Evropě či zámoří, jsou instituce, jejichž posláním je prezentovat Českou republiku v té které zemi. Přesto v minulosti České centrum ve Vídni vždy spolupracovalo s různými spolky české menšiny, která je právě v této zemi neobyčejně silně zastoupena. Budete i Vy otevírat prostory Českého centra menšině?

Ing. M. Krafl: Prostory Českého centra otevírám partnerům a akcím, o kterých jsem přesvědčen, že jsou kvalitní a dobře reprezentují ČR. Poměr akcí s krajanskými spolky tak, jako byl doposud, musím bohužel omezit, zejména ty v českém jazyce, protože krajanská komunita není hlavní cílovou skupinou Českých center. Pak také proto, že naše prostředky byly zkráceny o 30%. Samozřejmě jsou u nás v Českém centru krajané vždy vítáni a budu jim – ať už spolkům nebo jednotlivcům – vděčný za každý dobrý nápad na akci, která bude pro rakouské publikum reprezentativní a vhodná. Při tom věřím a doufám v jejich pomoc a vstřícnost, zejména vzhledem k jejich dobré znalosti místního prostředí. Nadále bych rád spolupracoval s Nachtasylem a pak také s Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku při pravidelných filmových projekcích v kinosále české ambasády. Jsou oblíbené, dobře navštěvované a těší mě, že v sále vedle krajanské komunity sedí i početná skupina německy mluvících hostů.

Jak již jste uvedl, všude se šetří, dotace jsou omezovány. Kde získáváte podporu pro své projekty?

Ing. M. Krafl: Musím říci, že řada umělců vystupuje takřka bez nároku na honorář, neboť chápou možnost vystoupení v Rakousku, ve Vídni, jako svou prezentaci a věří ve zprostředkování dalších nabídek. Když se podíváte do našeho programového folderu, uvidíte také loga řady partnerů, kteří naše akce ČR podporují. Máte-li více partnerů, poskládá se také více peněz a dá se udělat velmi zajímavý program. Navíc máme nového generálního partnera, pivovar Staropramen.

Jste neustále v pohybu na ose Praha – Vídeň – Švýcarsko. Kde je pro Vás doma? Co si berete s sebou do nových bydlišť, abyste se se zde cítil jako doma?

Ing. M. Krafl: Na to je opravdu těžká odpověď. Řekl bych, že pro mě je doma tam, kde je mi dobře s lidmi, které mám rád. V současné době je to pro mě švýcarský Ehrendigen. Aby mně ale nové vídeňské bydliště připomínalo domov, mám tu kromě jiného s sebou dvě nepostradatelné věci: jednak velkou hi-fi soupravu, včetně tří set „cédéček“. A pak svou sbírku cibulového porcelánu ve velkém skleníku, to jsem vše stěhoval z Berlína do Vídně. Porcelán byl profesionálně zabalen. Porcelán jsem jednak zdědil po svých německých prarodičích, to byl míšeňský, a protože jsem žil v blízkosti severočeského Dubí, kde je porcelánová manufaktura na „cibulák“, postupně jsem ho koupil dalších kusů doplňoval. Takže to, co vlastně začali mí praparodiče, žije dál.

Jaká máte další hobby?

Ing. M. Krafl: Určitě je to jóga, psychologické dramatické filmy a náš rodninný siamský kocour Nadal.

Kolik máte obleků, kravat a košil? Jsou to značkové obleky, nebo šité na míru? Máte nějakého poradce při výběru oblečení? Jaké barvy nejraději volíte?

Ing. M. Krafl: Mám asi deset obleků, jeden je šitý v Berlíně, ostatní jsou značkové. Kolik mám kravat a košil, to nespočítám. Poradce nemám, myslím si, že mám svůj vlastní styl, o který se umím i „pohádat“. Z barev volím všechny odstíny hnědé, modré, černé a bílé.

Ve svém volném čase nosím nejraději...

Ing. M. Krafl: Nejraději bílé věci. Když mě potkáte na dovolené, uvidíte vlastně nejdříve tuto barvu.

Umíte úplně vysadit?

Ing. M. Krafl: Neumím, umím sice vypnout telefon, jsem ale otrokem nikoliv techniky, nýbrž svého mozku.

Při svém představení v souvislosti s nástupem do funkce ředitele jste rovněž uvedl, že v letních měsících proběhnou určité úpravy v budově

ČC. Poznáme ještě České centrum?

Ing. M. Krafl: Doufám, že ano. Změny se budou týkat pouze venkovního designu. Všechny změny samozřejmě konzultuji s panem velvyslancem Koukalem a pronajímatelem, navrhl je mladý český designér Štěpán Malovec.

Předpokládám, že nestrávíte celé léto těmito záležitostmi. Kam se chystáte vyrazit na dovolenou?

Ing. M. Krafl: Zklamám Vás, budu opravdu celé léto ve Vídni, nikoliv jen kvůli úpravám. Chci takřka nasávat atmosféru Vídně. Na dovolenou ale odjízdim už v dubnu, tentokrát do Vietnamu, na kolo a k moři.

Chodíte se občas dívat na akce kulturních center jiných zemí?

Ing. M. Krafl: Samozřejmě, patříme k zakládajícím členům Unie evropských kulturních institutů EUNIC, navazuji kontakt zejména se slovenským, polským a maďarským kulturním institutem. České centrum ve Vídni od tohoto roku nově podporuje i české kulturní akce ve Švýcarsku, takže spolupracujeme s českou ambasádou v Bernu a se švýcarskou ve Vídni.

Dnešní den je 13. března. Věříte na numerologii? Je to pro Vás šťastný, nebo nešťastný den?

Ing. M. Krafl: Kupodivu jsem se dnes dozvěděl dvě velmi pozitivní zprávy. Trináctku tolik neprožívám, ale když jde kolem kominík, pokaždé se chytanu za knoflík. Pozor si taky dávám na černé kočky. Přejde-li mi přes cestu, i když to je velmi zřídka, snažím se tu cestu obejít.

Nastoupil jste do funkce ředitele ČC s novými spolupracovníky, anebo jste stávající přebíral?

Ing. M. Krafl: S kolektivem jsem se seznámil už na jaře minulého roku a udělal jsem pouze jednu personální změnu, a to na místě mého zástupce. Je to dobrý a milý tým!

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis

Redakční poznámka: Omlouváme se, že nenaleznete úvodní řádky, autorka rozhovoru bohužel onemocněla.

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Galerie v sýpce

Architektka Irena Velková se stala uznávanou galeristkou z lásky k umělcům svojí generace. Její rozsáhlá sbírka obrazů, která časem vznikla, našla nakonec poněkud netradiční umístění. Manžel Ireny Velkové Jan Velek, který je povolá-

ním také architekt, koupil krátce před listopadovou revolucí barokní sýpku v Osové Bítýšce na Vysočině. V objektu pak společně zřídili galerii. První výstavu uspořádali manželé Velkovi v roce 1990 a v následujících třinácti letech se v galerii vystřídalo čtyři až šest výstav během léta. Vystavovali postupně výtvarníky své generace, kteří je zajímali, například Petra Nikla, Vladimíra Komolu nebo Petra Kvíčalu, ale také Adrienu Šimotovou a Václava Boštíka.

(mk)

Plzeň si připomíná rodáka Sutnara, na jeho rodný dům dá desku

Plzeň se stále víc hlásí ke jménu svého rodáka, světově uznávaného výtvarníka Ladislava Sutnara. Letos, kdy od jeho narození uplyne sto patnáct let, odhalí na jeho rodném domě pamětní desku. Sutnar se v Plzni narodil v roce 1897 a je považován za jednu z nejvýznamnějších postav české meziválečné moderny a zároveň patří k významným osobnostem amerického a světového užitého umění a designu. Sutnar po emigraci působil v USA a protože spolupracoval s protikomunistickým exilem, totalitní režim jej na desetiletí prakticky vymazal z českých dějin. Výtvarník je přitom považován za zakladatele českého moderního designu. Zapojil se do propagace moderních forem bydlení a propagoval úsporné bydlení. Ve třicátých letech minulého století navrhl servis z varného skla, jeden z prvních průmyslově vyráběných v Evropě, či porcelánový soubor a příbory z oceli. Tyto předměty se staly nejprodávanějším vybavením domácností středních vrstev a získaly mnoho mezinárodních ocenění.

NAROZENINY

Vladimír NOVÁK (*30. 4. 1947, Louny)

Český malíř, jehož vidění obrazu je monumentální a celá jeho práce se koncentruje na téma vratkosti lidské identity v moderní společnosti.

Studoval u profesora Arnošta Paderlíka na AVU v Praze. V roce 1972 se zúčastnil první skupinové výstavy v Divadle E. F. Buriana v Praze. V roce 1977 se prezentoval při první samostatné výstavě v Galerii Fronta v Praze. V roce 1988 se stává členem volného seskupení 12/15: Pozdě, ale přece. Pracuje v oborech malba, kresba. Je ženatý s italskou spisovatelkou Serenou Vitale, střídavě žije v Praze a v Miláně.

Vladimír Novák patří k umělecké generaci, která studovala v liberálním ovzduší konce šedesátých let. Na umělecké scéně se tato generace objevila v polovině sedmdesátých let. V té době již však vládla úplně jiná atmosféra – tvrdý režim, instalovaný po sovětské invazi a následně okupaci v roce 1968, nastolil represivní systém oficiálně zvaný „normalizace“, ve kterém československá společnost žila izolována od okolního světa a samozřejmě i bez kontaktů se zahraničním uměním. Tuto obtížnou pozici vyře-

šili umělci sedmdesátých let tím, že se snažili pokračovat v domácí tradici nezávislého umění – jmenovitě reprezentanti české větve existenciálního figuralismu, který používal symbol lidského těla jako druh morálního zrcadla společnosti, a také umělci z kruhu Nová figura, kteří založili ironický program Česká groteska.

Na konci sedmdesátých a na začátku osmdesátých let si Novákova generace postupně vytvořila svůj vlastní kolektivní estetický kód, zdůrazňující úlohu metaforického sdělení, které v zašifrované formě skrývalo etické hodnocení společnosti. V polovině osmdesátých let se Novákovy obrazy staly radikálnější – namísto klidné reflexe se objevuje agresivní, barevná exprese koncentrovaných emocí jako odpověď na novou vlnu v českém umění, která se v té době objevuje. Obrazy se zaplňují expresivním množstvím forem vyprávějími o násilí, křehkosti, hloubce a mukách v reakci na přetrvávající propast v rovině myšlenek a pocitů. Rozměrná plátna Vladimíra Nováka, zobrazující smyšlené krajiny a prostory, promlouvají k divákovi svojí velkou osobní otevřeností. V symbolické formě zobrazují současnou nejistou pozici lidstva na konci 20. století.

ARCHITEKTURA

Bylo otevřeno Ferrariho muzeum

Muzeum Enza Ferrariho, slavného automobilového závodníka a konstruktéra, bylo otevřeno v Modeně, kde se tento významný muž narodil. Autorem této stavby je britsko-český konstruktér Jan Kaplický a jeho londýnské studio Future Systems. Jedna se o jednu z posledních staveb tohoto známého architekta. Zrekonstruovaný rodný dům Enza Ferrariho a galerie, jež už z dálky svítí svojí jasně žlutou

zvlněnou střechou, která připomíná kapotu legendárního vozu, se mají stát jednou z největších turistických atrakcí tohoto města.

(mk)

Kancelářská budova v Karlíně uspěla v developerské soutěži MIPIM v Cannes

Kancelářská budova Main Point Karlin uspěla v developerské a architektonické soutěži MIPIM Awards v Cannes. Budova v pražském Karlíně získala prvenství mezi více než stovkou projektů ze 47 zemí světa a stala se tak nejlepší administrativní stavbou loňského roku. Soutěž se každoročně koná ve francouzském Cannes v rámci veletrhu MIPIM – největšího veletrhu nemovitostí a investičních příležitostí v Evropě. „Ocenění je pro nás velkou motivací a potvrzením, že i u nás mohou vznikat projekty, které se svojí kvalitou řadí k absolutní světové špičce,“ uvedl ředitel a předseda představenstva PSJ INVEST Martin Jaroš. Kancelářská budova loni získala také ocenění v evropské realitní soutěži International Property Awards, pořádané ve spolupráci s Google, *The New York Times* a Bloomberg Television.

VZPOMÍNKA

Josef Zítek

Josef ZÍTEK nebo také **von Zítek (4. 4. 1832, Praha, Karlín – 2. 8. 1909, Praha)** – nejvýznamnější český architekt 19. století, pedagog. Ačkoli Zítek mluvil převážně německy, byl považován za velkého vlastence. Je především znám jako architekt stavby pražského Národního divadla, podílel se také na návrhu pražského Rudolfinu a jeho stavby byly zrealizovány

i v ostatních částech Čech, angažoval se také v zahraničí.

Zítek v letech 1847-1851 studoval pražskou polytechniku, obor pozemní stavitelství, od roku 1851 přešel na polytechniku a Akademii výtvarných umění ve Vídni. Během prázdnin pracoval u vídeňského dvorního stavitele Leopolda Mayera jako zednický učeň, aby získal potřebné zkušenosti stavitelského řemesla důležité pro svůj další vývoj. Studium dokončil roku 1854, poté pracoval v ateliéru Josefa Krannera, následuje první cesta do Itálie. V letech 1857-1858 se stal spolupracovníkem architektů van der Nülla a Sicardsburga. V roce 1858 získal Římskou cenu ke stipendijnímu pobytu v Itálii, v letech 1859-1862 následuje stipendijní italská cesta. Roku 1862 zastupoval van der Nüllu na vídeňské akademii, František Palacký jej pravděpodobně seznamuje snad na půdě Slovanské besedy ve Vídni s hrabětem E. K. Černínem (práce na jeho panství v Jindřichově Hradci a v Petrohradě u Lubence). Uskuteč-

ňuje stipendijní cestu do Francie, Belgie a Německa, navštěvuje Výmara. V témže roce dostává zakázky z Výmaru (Zemská galerie a muzeum), zakázku na přestavbu zámku v Bečově nad Teplou. V roce 1863 se seznamuje s Josefem Schulzem, svým pozdějším asistentem a přítelem. V roce 1864 se vrací do Vídně, kde získává stavební koncesi, je povolán na pražskou polytechniku, kde je 28. července jmenován profesorem. V roce 1865 zemřel Zítkův mecenáš Adolf Maria Pinkas (uznávaný právník, významný český politik, podporovatel umění, jeho syn Soběslav Hypolit je pozdější uznávaný český malíř) a Zítek navrhuje jeho náhrobek. Zítkův návrh na stavbu Národního divadla vítězí. V období 1866-1881 vedle pedagogických povinností ještě řídí monumentální novorenesanční stavbu Národního divadla, pracuje na řadě návrhů (náhrobek Karla Havlíčka

Rudolfinum, pohled z roku 1890

Pohled do Dvořákovy síně, 1890

Zámek Josefa Zítka ve Lčovicích, kolem roku 1900

Borovského, schodiště v Thunovském paláci, Mlýnská kolonáda v Karlových Varech). V roce 1873 Zítek vystavoval všechny své projekty na světové výstavě ve Vídni. V roce 1874 zvítězil spolu se Schulzem v soutěži na stavbu Rudolfiny. V srpnu 1881 bohužel během dokončovací práce Národní divadlo vyhořelo. Zítek se následně dostal do sporu se sborem a odmítl se na přestavbě podílet. Dokončení proto sbor svěřil do rukou Zítkova spolupracovníka Josefa Schulze. Zítek se ve svých devětačtyřiceti letech ženil s osmadvacetiletou dcerou majitele lčovického panství Albertinou Lippertovou a odchází z Prahy na svůj statek do Lčovic na Šumavě (část honoráře za Národní divadlo použil k vyplacení zadluženého panství). V letech 1881-1902 byl členem architektonických a uměleckých komisí a porot, např. pro zbudování Husova pomníku v Praze, dostavbu chrámu sv. Víta, pro obnovu hradu Karlštejn. V roce 1900 se stal zakládajícím členem Klubu Za starou Prahu.

1. listopadu 1903 odešel z veřejného života a německé techniky. V roce 1906 je mu udělen titul doktora technických věd honoris causa na pražské německé technice, kde vychoval mnoho českých schopných architektů. V roce 1908 je povýšen do šlechtického stavu. Je pochován v Malenicích nedaleko Lčovic.

Alois Dryák, významný český architekt, který se narodil před 140 lety, je autorem řady pozoruhodných staveb

Dne 24. února roku 1872 se v Olšanech u Kladna narodil významný český projektant Alois Dryák. Na pražské Uměleckoprůmyslové škole byl žákem slavného architekta a pedagoga Friedricha Ohmanna (1858-1927), který se zasloužil o rehabilitaci české barokní architektury a do Prahy jako první přinesl secesní styl. V roce 1897 však byl povolán do Vídně, aby se ujal prestižního postu architekta císařského paláce Hofburgu a později působil na tamní umělecké akademii, kde opět vychoval řadu českých žáků.

Po Ohmannově odchodu z Prahy v roce 1897 (na Uměleckoprůmyslové škole ho nahradil Jan Kotěra) pak Dryák se svým spolužákem Bedřichem Bendelmayerem dokončil některé jeho pražské stavby – historizující dům U České orlice na Ovocném trhu a především jednu z prvních secesních budov v metropoli – hotel Central v Hyberské ulici (na průčelích obou výše zmíněných domů je uvedeno i Dryákovy jméno, umně ukryté ve výtvarných dekoracích; zájemci si je tam mohou najít).

Vzápětí se Dryák pustil do vlastních projektů a velmi rychle si získal respekt. Na hranici mezi historismem a secesí stojí dvě vily z let 1899-1900: Müllerova a Mladějovského.

Ukázkou velmi kvalitní rostlinné secese jsou pak Dryákova průčelí dvou staveb v pražském centru: útlého hotelu Garni (nyní Meran) na Václavském náměstí (v sousedství Bendlmayerova hotelu Arcivévodů Štěpán – dnes Evropa) a Langhansova domu s fotoateliérem ve Vodičkově ulici, který před pár lety rekonstruoval architekt Ladislav Lábus. Stavby vznikly v období 1903-1905.

Drobnou, ale působivou prací je úprava parteru domu v ulici na Příkopě pro banku Bohemia z červeného mramoru a s bronzovými rámy výkladů (dnes obchod Bohemia Moser). Na počátku století mladý projektant společně s Tomášem Amenou dokonce vyhráli prestižní soutěž na

Obecní dům hl. m. Prahy, ale jejich návrh se zdál představitelům města málo honosný, a tak svěřili úkol osvědčené dvojici Balšánek – Polívka.

Ve stylu pozdní geometrické a klasicizující secese pak Dryák navrhl velkoryse řešené školní areály v Kladně a České Třebové. V Praze projektoval těsně před první světovou válkou několik nájemných domů s výtvarnou výzdobou sochaře Josefa Drahoňovského v ulicích Podskalská, Na Hrobci a Plavecká v katastru Nového Města a na hradčanských Valech. Mezitím byl odveden.

Od roku 1912 se Dryák – sám vášnivý cvičenec – věnoval návrhům sletových stadionů pražského Sokola. Šlo vesměs o dřevěné stavby, zato značných dimenzí. První vznikly v roce 1912 a pak 1920 na Letenské pláni, další už na Strahově v letech 1926 a 1932 (definitivní betonový stadion však projektovali až po Dryákově smrti architekti Ferdinand Balcárek a Karel Kopp).

Raná dvacátá léta pak byla ve znamení velkých pražských paláců v katastru Starého a Nového Města, resp. Královských Vinohrad. Patřil k nim někdejší Odborový dům v ulici Na Perštýně (dnes policejní ředitelství) s pozdně kubistickým portálem, paláce Radio a Orbis na Vinohradské třídě ve stylu tehdy oblíbeného dekorativismu a dům Tabákové režie ve Slezské ulici, jenž byl během druhé světové války zčásti vybombardován, ale po jejím skončení citlivě dostavěn v původním stylu moderního klasicismu. Pro zaměstnance Tabákové režie navrhl v artdecovém stylu obytné domy v ulicích Baranově a Jana Masaryka na Žižkově, resp. Vinohradech. Z Dryákových mimopražských staveb této éry je třeba zmínit především monumentální budovu brněnské Právnické fakulty Masarykovy univerzity.

Postupný příklon ke konstruktivismu je patrný na Dryákových pozdních pražských dílech – dostavbě paláce Orbis ve Slezské ulici, rodinných domech na střešoviccké Ořechovce (včetně vlastního v rámci známé kolonie vil výtvarníků a architektů, na níž se podíleli též architekti z Kotěrova okruhu Pavel Janák, Jaroslav Vondrák, František Vahala a Ladislav Machoň) nebo dejvické Hanspaulce (Oesterreicherova vila a školní areál v Sušické ulici). Po Dryákově smrti byla ještě postavena budova Školního nakladatelství s konkávně prohnutou fasádou v Opatovické ulici na Novém Městě (spolupráce Jan Mayer) a velká sokolovna na Vršovickém náměstí, již dokončili bez nároku na honorář Dryákovi přátelé Bohumil Hübschmann a Jaroslav Polívka. Tyto pozdní práce samozřejmě nesnesou srovnání s avantgardní tvorbou o jednu nebo dvě generace mladších projektantů, ale jsou solidní ukázkou moderní architektury první republiky.

Dryákově jméno je také spojeno s architektonickým návrhem dvou významných pražských pomníků. Projekt soklu Myslbekovy sochy sv. Václava zdědil po svém učiteli Ohmannovi. Secesní návrh pomníku Františka Palackého je výsledkem spolupráce se sochařem Stanislavem Suchardou (plastiku za války zničili Němci, ale po jejím skončení byla rychle znovu odlita a osazena).

Alois Dryák zemřel 6. června 1932 v Praze.

Redakčně zkráceno – Zdeněk Lukeš

Bedřich Bendelmayer (8. 4. 1872 – 20. 4. 1932)

Bendelmayer je autorem řady významných budov zejména v české metropoli, ale dnes už patří mezi pozapo-

menutá jména. Narodil se v Praze a vystudoval speciální školu architektury Friedricha Ohmanna na pražské Uměleckoprůmyslové škole. Po Ohmannově odchodu do Vídně pomáhal dokončit jeho v pořadí druhou pražskou secesní stavbu – hotel Central v Hyberské ulici (1899-1900). Se spolužákem ze studií Rudolfem Němcem navrhl v téže době dvě významné obytné stavby v neorenesančním stylu: dům U České královny na královéhradeckém Eliščině nábřeží a dům U sv. Jiří na nároží ulic Kamenická a Kostelní v Praze-Holešovicích. Respekt mu přinesl především projekt průčelí hotelu Arcivévoda Štěpán na Václavském náměstí ve stylu secese se slavnou kavárnou, na jejíž dekoraci se podíleli rovněž jeho mladší kolegové Jan Letzel a Bohumil Hübschmann. Stavebníkem budovy, jakož i sousedního hotelu Garni (dnes Meran) s Dryákovým průčelím byl další významný pražský architekt a stavitel té doby Quido Bělský. I dnes je hotel vyhledávanou secesní atrakcí města, jen by si zasloužil citlivou rekonstrukci, neboť během úprav v osmdesátých letech zmizela řada původních detailů a celkově je stavba dosti zchátralá. Existuje i kvalitní projekt dvorní přístavby od ateliéru DaM, nedávného vítěze Grand Prix architektury za dům na Petřském náměstí a ještě prestižnějšího ocenění za nejkrásnější administrativní budovu ve světové soutěži (získala ji stavba Main Point v Karlíně). Ve stylu secese a moderny Bendelmayer projektuje před první světovou válkou další výrazné pražské stavby. Spolu s Ohmannovým vídeňským žákem Emilem Weichertem navrhují krásný dvojdům s ateliéry za Prašnou branou, který prozrazuje vliv prací Otto Wagnera, dále palác Hvězda (později Melantrich, nyní Marks and Spencer) na Václavském náměstí, propojený původně pasáží se sousedními Šupichovými domy a palácem Lucerna, nebo Národní dům v Bořivojově ulici na Žižkově. Bendelmayer je rovněž autorem řady kvalitních činžáků, které najdeme v holešovické ulici V Háji 30, vinohradské Anglické ulici 17 a 19 nebo v oblasti asanace na Josefově a Starém Městě: v ulici Kaprově 6, Valentinské 10-12 a Pařížské 19 (dům U První reduty). Národní dům Závist, který stával na místě, kde je dnes piazza za hotelem Intercontinental, byl zničen na konci druhé světové války. Na domě U Kosinů v ulici Ve Smečkách 31 v katastru Nového Města, který je pravděpodobně také jeho dílem, najdeme jednu kuriozitu: na štítě je zobrazen automobil. Před první světovou válkou navrhl ve stylu moderního klasicismu i rozlehlý objekt Průmyslové (později Obchodní) banky na nároží ulic Na Příkopě a Panská, stavba však byla realizována až v průběhu dvacátých let (dnes z ní zbyla jen průčelí, na adaptaci zřejmě nemá současný vlastník finanční prostředky). Cenná je i vila v ulici U Vorlíků 3 v Bubenci, již působivě dekoval malíř Vratislav Mayer, podobně jako výše zmíněný palác Hvězda.

Dvacátá léta přinesla Bendelmayerovi řadu zakázek na bankovní paláce a zejména soudní budovy, které najdeme v řadě měst, např. v Klatovech, Chrudimi nebo slovenském Ružomberoku. Nejznámější z nich je ale jistě soudní areál s věznicí na pražském Pankráci s průčelím ve stylu těžkopádného klasicismu. Pražané si asi vybaví i další jeho stavbu ve Spálené ulici 51, která byla původně navržena pro pojišťovnu Continentale, ale naše generace ji spíše znala jako sídlo Státního nakladatelství technické literatury (důvěrně nazývaného Sentinel) s prodejnou, do níž jsme

v sedmdesátých a osmdesátých letech chodili nakupovat nejen technickou literaturu, ale také kvalitní zahraniční knížky o umění a architektuře. Knihkupectví s elegantním portálem se po převratu v roce 1989 stalo bohužel jednou z mnoha obětí českých bank, které umrtvily řadu parterů v centru našich měst. Výkladce byly zazděny a dnes je tu pobočka Komerční banky.

K tématu rodinného bydlení se architekt vrátil i v letech po první světové válce. Projektoval vily v pražských ulicích

Bubenečské 57 nebo Bratří Čapků 18 na Královských Vinohradech, kde také bydlel.

Dílo Bedřicha Bendelmayera se uzavřelo v roce 1932. Na rozdíl od jeho spolužáka Aloise Dryáka nedospělo až ke konstruktivismu. Od historismu a secese, přes modernu k modernímu klasicismu – to je cesta architekta, který se výrazně zapsal zejména do tváře české metropole prvních tří dekád minulého století.

Redakčně zkráceno – Zdeněk Lukeš

VÝSTAVY

Průřez tvorbou českých surrealistů, manželů Jana a Evy Švankmajerových, představí výstava Eva Švankmajerová, Jan Švankmajer – Obrazy, kresby, objekty, film ve slánském Vlastivědném muzeu

Vedle expozice statických dvoj- a trojrozměrných předmětů bude v květnu městské kino promítat Švankmajerovy filmy *Otesánek* a *Lekce Faust*. Švankmajer nevystavuje ve středočeském městě náhodou. Nejenže v těsném sousedství Slaného, v obci Knovíz, sídlí jeho filmová a produkční společnost Athanor, ve Slaném byla pořízena i řada záběrů z jeho filmů.

Jan Švankmajer (*1934) je považován za nejvýraznějšího zástupce pozdního českého surrealismu s opravdu širokým záběrem napříč mnoha uměleckými žánry a celosvětovým vřelým hlasem. Je mj. držitelem Křišťálového globu za mimořádný přínos světové kinematografii (2009).

Jeho manželka Eva Švankmajerová (1940-2005) se vedle výtvarné a filmové tvorby věnovala též literatuře. Spolu se svým manželem získala za filmy *Lekce Faust*, *Šílení* a *Otesánek* celkem pět Českých lvů. Znamé jsou rovněž její nezaměnitelné surrealistické obrazy.

Výstava potrvá do 20. května 2012.

Na výstavě o skautingu lze zažít romantiku skautského tábora

Zažít romantiku skautského tábora, prohlédnout si amulet architekta Davida Vávry nebo skautskou košili režiséra Václava Marhoula mohou návštěvníci výstavy *Trochu lepší svět – století skautingu* v Muzeu hlavního města Prahy. Ve speciálních dřevěných boxech se zde prezentuje staletá historie každodenního skautského života. Zájemci mohou posedět ve skautském stanu, poslouchat ze sluchátek ruch skautského tábora nebo objevit svět skautských her.

Chebská galerie představuje retrospektivu malíře Miloše Jiránka

Galerie výtvarného umění Cheb připravila rozsáhlou retrospektivní výstavu jedné ze zakladatelských osobností českého moderního umění, malíře, literáta a výtvarného kritika Miloše Jiránka (1875-1911). Expozice, jejímž kurátorem je Tomáš Winter z Ústavu dějin umění Akademie věd ČR, je doprovázena monografií, v níž autor interpretuje nově Jiránkovo výtvarné a kritické dílo. Kolem roku

1900 maloval Jiránek náměty ze života moderního města. Rozvíjel v nich svůj tvůrčí přístup, postavený na optickém vnímání reality. Proto byl srovnáván s impresionisty, aniž v malbě užíval impresionistickou techniku. Linie aktuálních moderních motivů vyvrcholila v roce 1903 obrazem *Sprchy v pražském Sokole*, který považoval za jednu ze svých nejpodstatnějších prací.

Mařákova výstava v Litomyšli

Velkou výstavu svého rodáka, malíře Julia Mařáka, připravili v Litomyšli. Návštěvníci mají od konce března možnost vidět asi sedmdesát jeho děl, která se galerii v domě U Rytířů podařilo shromáždit jak od soukromých sběratelů, tak od veřejných institucí. Expozice přiblíží nejen výtvarná díla, ale i osobnost tvůrce a jeho pedagogickou činnost. U obrazů nebudou chybět popisky, návštěvníci najdou na výstavě také informace o životě a umělecké tvorbě Julia Mařáka.

Osud brněnských Židů sleduje nová výstava zemského muzea

Osud brněnských Židů ve 20. století sleduje nová výstava v brněnském Paláci šlechticů. Expozici pod názvem *V utrpení a boji* připravilo Moravské zemské muzeum. Výstava představuje významné brněnské osobnosti židovského původu, ke kterým patřil například herec Hugo Haas. Ukazuje ale i český antisemitismus za první a druhé světové války a postupnou likvidaci Židů za okupace. Výstava sleduje ale i Židy, jimž se podařilo před nacistickou perzekucí uprchnout do zahraničí. Expozice potrvá do 25. srpna.

LITERATURA

Výstava v Portheimce

Nakladatelství Aulos uspořádalo v těchto dnech ke dvacátému výročí svého vzniku výstavu *Knihy Aulos*

Nakladatelství Aulos vzniklo v roce 1992 na základě iniciativy nakladatele Zdenka Křenka, jehož snahou bylo od začátku vydávat krásné knihy – bibliofilie, které se měly prezentovat jako literárně-výtvarný artefakt současné doby. Měly vynikat především uměleckou úrovní, grafickou úpravou a kvalitním technickým zpracováním.

Zmiňovaná expozice si kladla za cíl zprostředkovat návštěvníkům, jak krásná kniha vypadá, ale také jak vzniká, včetně ilustrací, volných grafických listů a originálních grafik. Každá kniha tak tvoří osobitý celek, který je dílem týmové spolupráce typografa, autora ilustrací, nakladatele, uměleckých řemeslníků a autora textu. Všechny tituly vycházejí v limitovaném počtu v maximálním nákladu 100 výtisků, jsou číslovány a signované výtvarníkem.

Aulos také vydává v rámci jednotlivých knižních titulů grafické listy. Doposud spolupracovali s tímto nakladatelstvím ti nejlepší čeští výtvarníci a ilustrátoři, například Václav Boštík, Zdeněk Sýkora, Adriena Šimotová, Stanislav Kolíbal, Milan Grygar, Květa Pacovská a mnozí další.

(mk)

Nedávno zesnulí autory Václava Havla, Josefa Škvoreckého a Ivana Martina Jirouse budou připomínat akce na nadcházejícím knižním veletrhu v Londýně

Hlavní literární událostí anglofonního světa bude od 16. do 18. dubna Londýnský knižní veletrh, který je určen především pro odbornou veřejnost. Jde spíše o prezentace nakladatelských domů a dílčích autorů na výstavách než osobní prezentace spisovatelů. Stejně jako v Lipsku budou prezentováni nedávno zesnulí spisovatelé. Kromě Havla, Jirouse a Škvoreckého také Hana Andronikova, Jiří Gruša a Arnošt Lustig.

Knihou roku se stala Ajvazova Lucemburská zahrada

Knihou roku 2012 se stala novela Michala Ajvaze *Lucemburská zahrada*. Autor získal hlavní cenu v soutěži Magnesia Litera, jejíž výsledky pořadatelé vyhlásili na Nové scéně Národního divadla. V kategorii próza si cenu odnesl Marek Šindelka za soubor povídek *Zůstaňte s námi*. Literu za poezii dostal Radek Fridrich za sbírku *Krooa krooa*. Literu za knihu pro děti a mládež dostal Radek Malý za svou knihu *Listonoš vítr*. V kategorii literatury faktu porotci vybrali jako nejlepší titul *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967* od Jiřího Knapíka a Martina France. Jako nakladatelský čin roku vyzdvihli edici *Souostroví Gulag* Alexandra Solženicyna, které vydala Academia. Literu za překladovou knihu dostal titul Irene Němirovské *Francouzská suita*, který přeložila Helena Beguivinová. Objevem roku je Štěpán Hulík s knihou *Kinematografie zapomnění*. Kniha zachycuje změny nastalé po srpnu 1968 v československém filmu na proměnách jediného místa – Filmového studia Barrandov. Cenu čtenářů dostaly *Nové povídky* Zdeňka Svěráka. Do jedenáctého ročníku soutěže se přihlásilo rekordních 325 knih. Ceremoniál vysílala v přímém přenosu Česká televize a mezi jeho hosty byla třeba nositelka Nobelovy ceny, německá spisovatelka Herta Müllerová.

Jiří Suchý a Petr Hořejš dostali ceny od Akademie literatury

Cenu Ladislava Fukse za celoživotní přínos české literatury, kterou udílí Akademie literatury české, dostal herec, hudebník a dramatik Jiří Suchý. Akademie udílí také Cenu Boženy Němcové, tu dostal Petr Hořejš za dvanáctidílný projekt *Toulky českou minulostí*. Cenu Karla Hynka Máchy, jíž akademie oceňuje literární prvotinu, dostala za sbírku povídek *Čtyři stěny* Alžběta Bublanová. Akademie literatury české vznikla před sedmi lety, chce pomáhat rozvoji české literatury. Jejím současným prezidentem je Jiří Žáček, akademie má osmatřicet členů. Cenu Ladislava Fukse v minulých letech dostali Jan Trefulka, Eva Kantůrková či Milan Kundera.

JUBILEUM

V devadesáti letech zemřela známá baronka a historička umění

Johanna von Herzogenbergová zemřela věku devadesáti let. Baronka a historička umění Johanna von Herzogenbergová získala za podporu

rozvoje česko-německých vztahů Spolkový kříž a bavorský Řád za zásluhy – v roce 2003 jí prezident Václav Havel udělil medaili Za zásluhy druhého stupně.

Johanna von Herzogenbergová se narodila 23. června na zámku Sychrov. Odtud také pocházela její matka Bertha Rohanová z významného bretaňského šlechtického rodu, jež si po smrti jeho první ženy vzala sekčního radu Ottokara Herzogenberga. Mládí prožila v Ústí nad Labem, kde také vystudovala gymnázium. Na pražské Karlově univerzitě pak promovala v oboru dějin umění a germanistiky.

V roce 1946 byla celá rodina vysídlena. Johanna pak většinu života prožila v Bavorsku, kde byla také jednatelkou Spolku Adalberta Stiftera, který pomáhal odsunutým sudetským Němcům.

Johanna von Herzogenbergová byla také organizátorkou mnoha výstav o dějinách českých zemí, například se

podepsala pod gigantickou expozici k šestistému výročí úmrtí Karla IV.

Johanna von Herzogenbergová byla jmenována papežem Janem Pavlem II. „za činy smíření s Čechy a Poláky“ Dámou Silvestrova řádu.

(mk)

VZPOMÍNKA

Vilém Mrštík (14. 5. 1863, Jimramov – 2. 3. 1912, Brno) – prozaik, dramatik, literární kritik, překladatel.

Vilém Mrštík publikoval v *Rozhledech*, *Lumíru*, *Zlaté Praze*, *Národních listech*, *České revui* a *Moravskoslezské revui*. Patřil k návštěvníkům Masarykova univerzitního ruského kroužku. Spolupracoval s F. X. Šaldou, přispíval do časopisů jako literární a divadelní kritik.

Vilém Mrštík vedl dlouholetou polemickou kampaň za záchranu pražských památek v asanačních pásmech. Část literárního díla vznikla v ojedinělé spolupráci s bratrem Aloisem. Nejdůležitějším výsledkem bratrské spolupráce je drama *Maryša* (1894), které bývá označováno za vrchol české realistické dramatické tvorby, o čemž svědčí dodnes časté uvádění na domácích jevištích. Bratrskou spoluprací vznikla také kniha *Rok na vsi*, kde v devíti dílech popsali život obce Habrůvky. Nadčasovou hodnotu si zachovala polemická brožura *Bestia triumphans* z roku 1897, ve které se věnoval otázkám ochrany památek. Obálku brožury nakreslila Zdenka Braunerová (s ní Viléma Mrštíka poutal hluboký vztah, který se nicméně rozpadl těsně před svatbou). Lyrickou notu si vyzkoušel v *Pohádce máje*. Příběh lehkomyšlného studenta Ríši a jeho milované Helenky se stal klasickým i díky filmovému zpracování režiséra Otakara Vávry z roku 1940. Prvky naturalismu má jeho *Santa Lucia*. Jeho poslední a nedokončené dílo *Zumři* jakoby předznamenalo tragédii konce jeho života.

Zdeněk Nejedlý (10. 2. 1878, Litomyšl – 9. 3. 1962, Praha) – historik, estetik a muzikolog.

Otec Roman Nejedlý (1844-1920) byl učitelem, hudebním skladatelem a vlastivědným pracovníkem. Manželka Marie (roz. Brichtová, 1881-1953) byla dcerou ředitele Národní politiky, syn Vít Nejedlý (1912-1945) byl hudebním skladatelem a dirigentem, dcera Zdenka (1908-1998) byla úspěšnou lékařkou.

V letech 1899-1909 byl Zdeněk Nejedlý zaměstnán v archivu Muzea Království českého. Pravidelně podnikal výzkumy v polských, německých a ruských archivech, v roce 1900 navštívil Lva Nikolajeviče Tolstého v Jasně Poljaně. V březnu 1939 odešel ilegálně do SSSR a do roku 1945 byl vědeckým pracovníkem Historického ústavu AV SSSR a profesorem na katedře dějin západních a jižních Slovanů Lomonosovovy univerzity. Byl tu politicky velmi aktivní: spolupracoval s moskevským vedením KSČ (za svého pobytu v Moskvě byl v roce 1939 přijat za člena KSČ zpětně od roku 1929), byl místopředsedou Slovanského výboru, publikoval v *Československých novinách*, působil v českém vysílání moskevského rozhlasu aj. V roce 1945

se podílel na přípravě Košického vládního programu a byl jmenován ministrem školství a osvěty, v letech 1946-1948 ministrem sociální péče. Hned po válce se vrátil na FF UK (přednášel dějiny slovanstva), v roce 1947 byl jmenován řádným profesorem všeobecných dějin na pedagogické fakultě. V roce 1953 získal titul doktora historických věd. Po únoru 1948 jako ministr školství a osvěty (od června 1948 přejmenováno na ministerstvo školství, věd a umění) řídil přestavbu školství (s poslední reformou 1953 však vnitřně nesouhlasil a úřad opustil) a vznik nových kulturních a vědeckých institucí.

V roce 1911 založil na pražské univerzitě Hudební klub, jehož byl předsedou, roku 1924 spoluzaložil Společnost pro hudební výchovu. Jako celoživotní obdivovatel hudby Bedřicha Smetany byl od roku 1909 členem sboru pro postavení jeho pomníku a později členem jeho společnosti, v roce 1924 měl hlavní podíl na smetanovských oslavách a začal také redigovat souborné kritické vydání díla tohoto skladatele, v roce 1936 pak byl iniciátorem založení Muzea Bedřicha Smetany, v roce 1935 založení Společnosti Otakara Ostrčila, jejímž byl předsedou.

Své chápání smyslu české kultury Nejedlý ještě zvýraznil koncipováním ucelených řad osobností, ztělesňujících podle něho pokrokové dějinné síly. V hudební historii to byla linie Bedřich Smetana – Zdeněk Fibich – Josef Bohuslav Foerster – Otakar Ostrčil, v českých dějinách 15. století Jan Hus – Jan Želivský – Jan Rokycana, v literatuře 19. století Josef Kajetán Tyl – Vítězslav Hálek – Alois Jirásek, respektive Božena Němcová – Teréza Nováková, v malířství pak dvojice Josef Mánes – Mikoláš Aleš. Ztotožnění se s principy programového umění a výrazně subjektivní hodnocení vedly k tomu, že Nejedlý mezi konzervativní a vývojem překonané umělce zařadil např. komponisty Antonína Dvořáka, Josefa Suka, Leoše Janáčka či básníka Karla Hynek Máchu. Své pojetí přitom rozhodně hájil v dlouhotrvajících polemikách. Jako mnohostranná osobnost se širokými zájmy zasahoval Nejedlý do nejrůznějších oborů, vedle historie, hudební vědy a estetiky se též věnoval literární historii a pedagogice. Přispíval do řady časopisů vědeckých i odborných a rovněž do deníků.

V poválečném působení, poznamenaném oficiálním postavením a příslušností ke KSČ, usiloval sloučit komunistická schémata se svými staršími názory (prosazování Smetanova odkazu, jiráskovská akce). Činil tak autoritativním způsobem v rovině propagandistické (brožura *Komunisté, dědici velikých tradic českého národa*) i vědecko-popularizační (nedokončené a v mnoha ohledech problematičké *Dějiny národa českého*), shledávaje paralelu mezi výstavbou socialismu a vzepětím české společnosti v husitské a především v obrozené epoše.

DIVADLO, BALET

Novinkou pražského divadla Viola je koláž z textů Karla Čapka

Kde a jak vznikají anekdoty, proč je jich zrovna tolik o Židech, stejně jako osobitá poezie pražské periferie – pepíků, pardálů a holek – spolu se zamyšlením o tom, jak vzniká divadelní hra, jsou námětem nového představení v pražské Viole. Má tři protagonisty – Karla Čapka, Carmen Mayerovou a Petra Kostku, které pod názvem *Jak se co*

dělá spojil scénárista a režisér Tomáš Vondrovic. „Vezměte do ruky z Čapkova díla cokoliv. Užasnete a zmocní se vás podezření, že to napsal někdo dnes a vyjadřuje se k dnešním našim problémům,“ komentoval herec Petr Kostka. „Věřím, že inscenace *Jak se co dělá* diváka potěší i rozesměje,“ dodal Vondrovic, který si při výběru z Čapkova přírodopisu anekdoty, z osobité poezie pražské periferie či při toulce rumištěm metafor grafomanského básníka připadal jako kluk v cukrárně; nevěděl, co dřív.

KINEMATOGRAFIE

Slavný polský režisér Krzysztof Zanussi nebo slovenská herečka Emília Vášáryová budou členy mezinárodní poroty soutěže celovečerních filmů o Zlatého ledňáčka na filmovém festivalu Finále Plzeň, jehož 25. ročník se koná 22.-28. dubna

Na festivalu bude ve světové obnovené premiéře promítána zrestaurovaná kopie filmu režiséra Janusze Majewského *Dvojí svět hotelu Pacifik*. Jeho obnovu provedlo Filmové studio TOR, jehož je Zanussi ředitelem. Vedle Zanussiho snímku *Ochranné zbarvení* a výběru současných polských filmů uvidí také diváci například retrospektivu Majewského, který spolupracoval i s českým kameramanem Miroslavem Ondříčkem. Majewski už účast na Finále také potvrdil.

Svého vlastního Zlatého ledňáčka mají i dokumenty, kterých se v soutěži utká jednadvacet. Předsedkyní poroty dokumentů bude socioložka a publicistka Jiřina Šiklová, v porotě dále zasedne německý režisér a publicista Peter Zach a polský producent Lukasz Dzieciol.

Soutěže se zúčastní deset nových českých filmů – *Alois Nebel*, *Cigán*, *Dům*, *Čtyři slunce*, *Nic proti ničemu*, *Okresní přebor*, *Poupata*, *Příliš mladá noc*, *Rodina je základ státu* a *Vrásky z lásky*. Finále uvede celkem dvaatřicet českých celovečerních filmů.

Celkem bude na festivalu za sedm dnů uvedeno zhruba 170 filmů. Součástí programu budou také besedy s mnoha českými filmovými osobnostmi, Dlouhá noc krátkých filmů, venkovní projekce zdarma, autorská čtení, talkshow Zdeňka Suchého, projekce pro děti či výstavy. Festival se poprvé konal v roce 1968, po několika ročnících se na dvacet let odmlčel.

Laureát 6. ročníku Ceny Pavla Kouteckého bude vyhlášen 13. června

S šestým ročníkem Ceny Pavla Kouteckého přicházejí organizátoři se změnou v prezentaci nominovaných dokumentů; prestižní ocenění tak více otevřou veřejnosti, například projekcemi mimo Prahu. Laureát bude vyhlášen 13. června v pražské Arše. Ocenění, které je od počátku spojeno s finanční odměnou 100 000 korun, vzniklo jako připomínka na Pavla Kouteckého, mimo jiné tvůrce snímku *Občan Havel*. Vyhlašovatelé z asociace Film & Sociologie, Divadla Archa a Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět budou letos promítat nominované snímky kromě Prahy také v dalších městech, jako jsou Plzeň, Pardubice, Ústí nad Labem a Benešov. V porotě usednou i spisovatel Jaroslav Rudiš, umělecká vedoucí Archy Jana Svobodová a Lenka Lovicarová z Jednoho světa.

NAROZENINY

Viktor Preiss (*13. 3. 1947, Praha)

Významný podíl na jeho budoucí dráze herce měl fakt, že pochází z divadelnické rodiny. Vystudoval DAMU, kde v současnosti působí jako pedagog. Zde se také setkal se svou manželkou, taktéž výbornou herečkou Janou Drchalovou-Preissovou. Vzali se ještě během studia. Po absolvování studií byl v letech 1969-1983 členem Městských divadel pražských.

Nejvýznamnější je však jeho angažmá v Divadle na Vinohradech, kde působí dodnes a které mu umožnilo plně rozvinout jeho charakterní a všestranné herectví. Po celou

svou kariéru se intenzivně věnuje televizní tvorbě, kde jeho nesporný herecký talent vyčnívá ve spíše průměrných televizních inscenacích a seriálech.

Ve filmu účinkuje velmi sporadicky, připomeňme tedy alespoň výborné ztvárnění správce v Bočanově pohádce *S čerty nejsou žerty* (1984), postavu dramatika v Nikolaevově snímku *Báječná léta pod psa* (1997) či menší roli ve Svěrákově filmu *Tmavomodrý svět* (2001). Kromě práce před kamerou se věnuje také rozhlasovému vysílání. Nejnověji ho diváci mohli spatřit v televizním cyklu České televize o pražských věžích.

Juraj Kukura (*15. 3. 1947, Prešov)

Začínal jako redaktor filmového časopisu. Debutoval jako neherec v TV filmu. Po studiích VŠMU byl členem bratislavských divadel (Divadlo na korze, Nová scéna a od roku 1976 SND). Hrál velké role ve slovenských a českých filmech, v osmdesátých letech také stále působil v zahraničí. V roce 1983 emigroval do Německa, kde se prosadil v TV seriálech, ale také v divadle i filmu.

Svoji kariéru odstartoval už jako student stavební průmyslovky v roce 1966, kdy ho režisér Ivan Balada obsadil do jedné z hlavních úloh ve filmovém zpracování románu *Tři kaštanové koně*. Po ukončení průmyslovky úspěšně absolvoval v roce 1973 i VŠMU, obor herectví, u Jozefa Budského. Začínal v Divadle na Korze, od roku 1971 se stal členem divadelního souboru Nové scény a v roce 1976 přišel do uměleckého souboru činohry Slovenského národního divadla. Hostoval v mnichovském divadle Kammerspiele, poté v Basileji, v Bonnu a v Deutsches Schauspielhaus v Hamburku.

Patří mezi oblíbené divadelní i televizní herce slovenských i německých diváků.

Nyní je Juraj Kukura ředitelem bratislavského Divadla Aréna a žije střídavě v Hamburku, Bratislavě a v Praze.

Mahulena Bočanová (*18. 3. 1967, Praha)

– členka hereckého souboru Činoherního klubu v Praze, pravidelně vystupuje také v soukromém divadelním souboru Háta. Do povědomí českých televizních diváků se zapsala v poslední době především svým účinkováním v pořadu České televize *StarDance ...když hvězdy tančí*. Už jako dítě hrála v reklamách, pak přišly televizní pohádky, kabarety pro děti a posléze studium na konzervatoři. Hostovala v Národním divadle a v Činoherním klubu. Dětské role ve filmu (*Pan Tau, Lucie, postrach ulice, Jak je důležité mít Melicharovou* ad.), TV (také reklamy) dostávala již od tří let. Po studiu konzervatoře (abs. 1988) hostovala v Národním divadle. Věnuje se propagaci sportu a zdravé výživy, často se také objevuje i v zábavných TV programech a jako fotomodelka. Od ledna 2008 se stala hlasem zvukové grafiky ČRo1 Radiožurnálu.

Jiří Bartoška (*24. 3. 1947, Děčín)

Roku 1972 absolvoval brněnskou JAMU. Jako dítě hrál na pardubické scéně. Jako profesionální herec prošel čtyřmi scénami: brněnským Divadlem na provázku, Činoherním studiem v Ústí nad Labem, Městskými divadly pražskými a Divadlem Na zábradlí. V současnosti působí v souboru Divadla Bez zábradlí. Popularitu mu přinesly úlohy mužských hrdinů v řadě českých filmů, mj. *Hřiště* (1975), *Příběh lásky a cti* (1977), *Stíny horkého léta* (1977), *Je třeba zabít Sekala* (1998) a televizních seriálech, např. *Sanitka* (1985). Patří k hercům, kteří vytvářejí charakterově velmi rozdílné postavy. Hrál v mnoha televizních filmech a seriálech.

V letech 1994-1998 působil jako prezident Nadace Film-Festival Karlovy Vary a roku 1998 založil a poté se stal prezidentem a. s. Film Servis, která se podílí na organizaci Mezinárodního festivalu v Karlových Varech, dlouhodobě působí také jako jeho prezident.

Za bývalého režimu Jiří Bartoška podepsal petici za propuštění Václava Havla z vězení i Několik vět. 19. listopadu spoluzakládal Občanské fórum, patřil mezi blízké Havlovy spolupracovníky. Na manifestaci 10. prosince 1989 oznámil na Václavském náměstí jeho kandidaturu na prezidenta ČSSR.

Jiří Štěpnička, vlastním jménem Jiří Samec (*16. 4. 1947, Londýn) – český herec.

Jiří Štěpnička má herectví v genech, jeho matkou byla slavná prvorepubliková hvězda Jiřina Štěpničková, jeho otcem byl akademický malíř Jan Samec (1917-1988). V uvolněných šedesátých letech se dostal na pražskou DAMU, kterou absolvoval v roce 1969. Poté působil v Klicperově divadle v Hradci Králové (1969-1972) a ve Státním divadle v Brně (1972-1975), od roku 1975 je členem činohry Národního divadla. V Hradci a v Brně se uplatnil především v klasickém repertoáru, v Praze pak přišly i role v moderních hrách. Ještě jako student se Štěpnička objevil v drobných rolích ve filmech různých žánrů (*Kulhavý ďábel*, 1969; *Slasti otce vlasti*, 1969), jeho doménou kromě divadla pak byla ale práce především v televizi. Významné je působení Jiřího Štěpničky v oblasti dabingu, kde se uplatňuje od osmdesátých let a slyšet jej můžeme v několika filmech ročně, za zmínku stojí pravidelné dabování Harrisona Forda v řadě jeho filmů. V roce 2002 dostal Jiří Štěpnička Cenu Františka Filipovského za nadabování komedie *Po čem ženy touží*.

Zemřel herec Bronislav Poloczek

Ve věku dvaasedmdesáti let zemřel v Praze divadelní a filmový herec Bronislav Poloczek. Bronislav Poloczek v roce 1961 absolvoval studia herectví na brněnské JAMU. Poté prošel divadly v Uherském Hradišti, Mladé Boleslavi, Pardubicích a také Studiem Ypsilon v Liberci a v Praze. V roce 1988 se stal členem činohry pražského Národního divadla. Do diváckého povědomí se herec zapsal především díky svým rolím filmovým a televizním. Před kamerou vytvořil desítky postav. Zahrál si například ve filmech *Já nejsem já, Discopříběh 2, Černí baroni, Rebelové, Der Lebensborn – Pramen života* nebo také v televizních seriálech *Létající Čestmír, Arabela se vrací, Náhrdelník, Hospoda, Život na zámku* či *Ulice*. Poslední filmovou roli ztvárnil v pohádce Václava Vorlíčka *Saxana a Lexikon kouzel*.

VZPOMÍNKA

Před sto lety se narodil režisér a scénárista Bořivoj Zeman, klasik českého filmu

Filmový režisér Bořivoj Zeman (6. 3. 1912 – 23. 12. 1991, Praha) měl cit pro srdce diváka, jeho filmy jsou dodnes oblíbené. Filmovou práci zahájil v hostivařských a také ve zlínských ateliérech, kde krátce spolupracoval s Karlem Zemanem. Proslul zejména svojí tvorbou pro děti, natočil vůbec první filmovou pohádku *Pyšná princezna* s Vladimírem Rážem a Alenou Vránovou v hlavní roli, která se stala vzorem české pohádkové tradice. Následovaly pohádky *Byl jednou jeden král* na motivy pohádky Boženy Němcové *Sůl nad zlato* s Janem Werichem, Vlastou Burianem a Milenou Dvorskou v hlavních rolích. Velký úspěch zaznamenala i další filmová pohádka *Šíleně smutná princezna*, kde hlavní role hráli tehdy velmi populární zpěváci Helena Vondráčková a Václav Neckář. Jeho dalším známým filmem je filmová parodie *Fantom Morrisvillu*, kde hlavní roli hrál Oldřich Nový spolu se zpěvákem Waldemarem Matuškou. Známé jsou i jeho dvě komedie s Gustavem Andělem, filmovým revizorem pražských dopravních podniků, kterého ztvárnil Jaroslav Marvan.

Bořivoje Zemana měli herci rádi. Údajně nikdy nezvyšoval hlas, byl dobrý psycholog a pozorovatel, kterému se dařilo vystihnout, co lidi zajímá.

V soukromí ho bavil fotbal a taky si rád dal pivo a poslouchal příběhy jiných. Na sklonku života ho mrzelo, že se mu nedostalo oficiálního ocenění, a pečlivě si zapisoval, kolik lidí vidělo jeho filmy. Bylo jich přes padesát milionů. Zeman byl dvakrát ženatý. V prvním manželství žil s dcerou spisovatele Vladislava Vančury, s druhou ženou Jarmilou měl dcery Ivu a Zuzanu, které obsadil do rolí družiček ve *Fantomovi Morrisvillu*.

Rudolf Deyl st. (6. 4. 1876 – 16. 4. 1972) – divadelní i filmový herec.

Začínal u kočovných hereckých společností a po studiích na vídeňské dramatické škole hrál v Lublani, Záhřebu a Plzni. Od roku 1905 působil v činohře Národního divadla. Byl profesorem na dramatickém oddělení konzervatoře. Byl ojedinele výraznou hereckou osobností své generace a jeho pedagogická činnost ovlivnila viditelně herecký projev mnoha jeho žáků. Ve filmu hrál již v němém éře. Příležitostně se objevoval na filmovém plátně až do padesátých let. Napsal román z divadelního prostředí *Kruh na vodě* a řadu vzpomínkových knih. Jeho vzpomínkovému vyprávění jsou věnovány i dokumentární filmy. Byl velkým znalcem jezdeckého sportu (Memoriál Rudolfa Deyla v Chuchli). Manžel herečky Marie Spurné, otec herce Rudolfa Deyla ml. a herečky Evy Deylové. Nejznámější filmy: *Řeka, Velbloud uchem jehly, Kvočna, Jan Hus, Strakonický dudák, Černý prapor* ad.

Jiřina Štěpničková (3. 4. 1912, Praha – 5. 9. 1985, Praha) – herečka. Už od dětství projevovala velký zájem o sport, návštěvu biografů a divadlo. Na měšťance ji učil

pozdější režisér Jindřich Honzl, u něhož hrála pod matčíným jménem Jiřina Papežová v avantgardních představeních v Osvobozeném divadle (1928-1930). Tajně odešla na hudební oddělení pražské Státní konzervatoře, ale byla přijata na dramatický obor, který absolvovala roku 1930. Díky svému talentu byla ještě jako konzervatoristka přijata do činohry pražského Národního divadla (1930-1936). Z Národního divadla odešla do konkurenčního Divadla na Vinohradech (1936-1951). V druhé polovině čtyřicátých let pobývala také krátce v Londýně.

K filmu se poprvé dostala díky úlohám Anči v Longenově komedii *Miláček pluku* (1931) a Emilky v Innemannově komedii *Muži v offsidu* (1931). Natočila mnohé filmy a naposledy si zahrála v dramatu Otakara Vávry *Komediant* (1984), kde sehrála starou herečku kočující společnosti Barboru. Za herecké výkony ve filmech *Maryša* a *Muzikantská Liduška* získala Cenu Filmového poradního sboru (1935) a Národní cenu (1940).

Nedostatek příležitostí a pracovní nejistota ji v roce 1951 donutily s malým synem k pokusu o emigraci, při kterém ale byla chycena. Celá akce byla provokací StB a herečka byla pro výstrahu odsouzena k patnáctiletému vězení. Není bez zajímavosti, že při soudním procesu pro ni žádali její někdejší kolegové trest smrti.

Po deseti letech byla propuštěna a v roce 1969 soudně i společensky rehabilitována. Po návratu z vězení se vrátila i na jevištní prkna v kladenském Městském divadle (1961-1962) a v Realistickém divadle Zdeňka Nejedlého (1962-1985), kde hrála do své smrti. Jiřina Štěpničková také čile spolupracovala s rozhlasem, dabingem a televizí.

V šedesátých letech byla také oceněna titulem zasloužilé umělkyně (1968). Se svým bývalým mužem, malířem Janem Samcem (1917-1988) měla syna, také herce Jiřího Štěpničku (*1947). Jejím pohnutému životu bylo věnováno několik knížek a dokumentů. Jiřina Štěpničková zemřela na vážnou chorobu ve věku dvaasedmdesáti let.

Zemřel Petr Ruttner

V Praze zemřel v minulých dnech český režisér a scénárista dokumentárních filmů Petr Ruttner. Petr Ruttner se narodil 4. června 1942 v Praze. Vystudoval FAMU, kde původně nastoupil na hranou režii. Během studií asistoval Zdeňkovi Podskalskému u komedie *Einstein kontra Babinský* (1963) a natočil krátkometrážní hraný studentský snímek *Třináct minut* (1964). Nakonec vystudoval střih. Měl svobodné povolání a od roku 1971 působil v Krátkometrážním filmu. Zpočátku se zabýval snímky se společenskou tematikou a posléze se zaměřil výhradně na oblast kultury. Po listopadu 1989 založil vlastní firmu AD film.

Petr Ruttner byl tvůrcem více než tří stovek vytříbených děl, která pojednávala většinou o umění a skladatelích, jakými byli například Zdeněk Liška, Bohuslav Marti-

nů, Luboš Fišer, Antonín Rejcha, František Škroup nebo Gustav Mahler, ale také malíři Jakub Schikaneder nebo Adolf Born, sochař Matyáš Braun či sopranistka Jarmila Novotná.

Pro cyklus GEN společnosti Febio byl autorem portrétů Miloslava Vlka a Rudolfa Zahradníka. Věnoval se také

časosběrným snímkům o rekonstrukci architektonických památek, sklářství nebo historii nástěnných maleb.

Poslední prací Petra Ruttnera je krátký film o Jagelloncích pro mezinárodní výstavu *Europa Jagellonica*, která bude v květnu otevřena v Kutné Hoře.

(mk)

FOTOGRAFIE

Osobností české fotografie 2011 je krajinář Jan Pohribný

Osobností české fotografie za rok 2011 se stal fotograf Jan Pohribný. Rozhodla o tom Asociace profesionálních fotografů České republiky, která zároveň udělila cenu Jiřímu Hankemu za dlouhodobý přínos české fotografii. Jan Pohribný získal cenu především za svou knihu *Kreativní světlo ve fotografii*. Devítičlenná porota vybírala letos laureáta fotografické ceny ze sedmnácti nominovaných. Jednapadesátiletý Jan Pohribný je i pedagogem a věnuje se zejména krajinářské fotografii a land-artu. Ve své tvorbě využívá vícenásobnou expozici v kombinaci s pohybovou neostrotí. V publikaci *Kreativní světlo ve fotografii* autor nejen vysvětluje, ale na množství snímků také ukazuje možnosti využití přirozeného denního světla, umělého osvětlení i jejich kombinací. Jan Pohribný, známý svými netradičními postupy a světelnými konstrukcemi, pracuje v publikaci s obrazovými ukázkami ze své tvorby, ale i s odkazy na další tvůrce v oblasti komerční i volné tvorby.

Projekt *Stories* končí výstavou fotografií v Jindřichově Hradci

V Národním muzeu fotografie v Jindřichově Hradci začala závěrečná výstava česko-rakouského projektu *Stories*. Prezentuje 120 černobílých i barevných fotografií, které dokumentují odraz historie v realitě dneška. Jejich autory jsou dvě desítky českých a rakouských fotografů. Projekt *Stories*, dotovaný EU, zkoumá všední den v česko-rakouském pohraničí v letech 1945 až 1989. Současně dokumentuje odraz historie v realitě dneška. Výstavu *Stories* připravilo muzeum fotografie ve spolupráci s projektovými partnery – se spolkem Waldviertel Akademie ve Waidhofenu an der Thaya a s Jihočeským muzeem v Českých Budějovicích jako další výstup společného stejnojmenného projektu. Ze shromážděného fotografického materiálu vznikly dvě výstavy, první z nich byla putovní, druhá výstava je závěreč-

ná. V muzeu v Jindřichově Hradci potrvá do 29. dubna. Je k ní vydán katalog.

V Americkém centru v Praze začala výstava unikátních fotografií pořízených téměř před sto lety v Africe

V Americkém centru v Praze začala výstava unikátních fotografií pořízených téměř před sto lety v Africe. K tehdejšímu snímkům, které v severní Keni vytvořili Martin a Osa Johnsonovi, přidali pořadatelé fotografie vzniklé na stejných místech dnes. Výstava *Zrození filmové Afriky* potrvá do 31. května a je přístupná od pondělí do čtvrtka mezi 13:00 a 16:00. Výstava se koná ve spolupráci s fotografem a filmařem Janem Svatošem a Safari Museem Martina a Osy Johnsonových v Kansasu. Svatoš podnikl v roce 2010 expedici na místa, kde fotografovali Johnsonovi. Na výstavě je možné vidět také ukázky z jeho filmu *Africa obscura*, který připomíná odkaz manželů Johnsonových a který získal cenu na několika festivalech.

Fotograf Straka získal cenu na snímek *Než balon vzlétl*

Ostravský fotograf Martin Straka uspěl v česko-polské soutěži Slezská novinářská fotografie 2011. Získal zvláštní cenu města Katovice za snímek zachycující start horkovzdušného balonu. Straka je jediným českým fotografem oceněným letos v této mezinárodní soutěži určené pro novinářskou fotografii. Další pět ocenění získali polští autoři. Straka ocenění převzal ve Slezské knihovně v Katovicích. Do devátého ročníku soutěže se přihlásilo osmapadesát autorů z Polska a Česka s 648 snímky. Do finále, z něhož vzešla putovní výstava, postoupilo pětadvacet fotografů a 155 jejich obrázků. Straka se do finále dostal se všemi šesti fotografiemi, které do Katovic poslal. Zvláštní cenu ale získal za snímek *Než balon vzlétl*, na kterém zachytil děti hrající si uvnitř horkovzdušného balonu před startem v Ostravě-Porubě loni v červnu.

HUDBA

Mezinárodní hudební festival Pražské jaro

Mezinárodní hudební festival Pražské jaro, jehož 67. ročník se koná od 12. května do 3. června, nabízí vedle klasické hudby také jazz. Skupina Brass Band Prague, která na Staroměstském náměstí 12. května připomene hudební

atmosféru New Orleans, vystoupí pro veřejnost zdarma. Akce se koná také jako součást Pražského maratonu.

S Brass Band Prague, kapelou sestavenou z předních pražských hudebníků, vystoupí americký zpěvák Lee Andrew Davison, který od roku 1991 žije v Praze, kde spolupracuje s mnoha muzikanty z okruhu jazzové scény.

Na loňském ročníku Pražského jara jazzovou scénu zastupoval mladý varhaník Ondřej Pivec. Český varhaník žijící a působící v New Yorku vystoupil se svým Organic Quartetem. „Velmi si cením možnosti hrát na festivalu spojovaném především s klasickou hudbou. Mísení stylů a žánrová nevyhraněnost jsou podle mne dnes v umění velmi důležité faktory,“ komentoval svoji účast. Jazz na Pražském jaru nechyběl ani v roce 2010, kdy zde vystoupila americká jazzová hvězda Dianne Reevesová a její přátelé.

Letošní odpolední koncert Brass Band Prague na Staroměstském náměstí bude 12. května první akcí 67. ročníku hudebního festivalu Pražské jaro. Večer pak festival zahájí Česká filharmonie. Povede ji Vasilij Petrenko, současný šéf Královského liverpoolského filharmonického orchestru.

Smějeme se s kuplety tak jako před lety

V Národní knihovně v Praze probíhala zajímavá výstava pod názvem *Smějeme se s kuplety tak jako před lety*.

Návštěvníci měli možnost vidět výběr kupletů, kabaretních popěveků, žertovných výjevů, menších operet a deklamací vydávaných na konci 19. a 20. století.

První české kupletní popěvky navazovaly v 19. století na tradici kramářských písní. První české kuplety se

objevovaly jak samostatně, tak i jako součást divadelních představení a obrozenecky zaměřených her. Postupně se pak provozování kupletů šířilo prostřednictvím ochotnických besed a merend. Velký význam měly při šíření kupletů také nakladatelské edice – populární byla například Josefa Švába Malostranského.

Na konci 19. století se objevil v pořadí další stupeň této zábavy – šantány. Tento pojem pochází z francouzského café chantant, tj. kavárna se zpěvem. Představení v šantánech měla již pevný program s trvale angažovaným souborem herců a zpěváků a vyznačovala se poněkud kultivovanějším projevem.

Třetí etapou tohoto vývoje pak byl kabaret, který se objevil před první světovou válkou – opět po vzoru Francie. Nejznámějším českým kabaretem byla Červená sedma, jejíž interpreti v sobě spojovali nejen herecký talent, ale i básnické, dramatické a hudební nadání.

Mezi známé pražské kabarety patřila také například Lucerna, kde působil Karel Hašler, jeden z nejpopulárnějších a nejplodnějších českých kabaretních umělců. Po rozpadu Červené sedmy v roce 1922 dochází ke stagnaci kabaretního žánru.

Uvedená expozice představila v prostorách chodby Klementina kuplety s hodně pikantními náměty (na obálce dobového tisku se pán dobývá pod sukni krásné slečny), ve druhé skupině pak to byly kuplety, které obsahovaly písně pijácké a třetí byly popěvky satiricko-kritické – například pod názvy *O tom sčítání lidu*, *Zajímavá písnička o daních a přirážkách* apod.

Celá expozice byla také doplněna ukázkami dobových kostýmů a hudebních nástrojů.

(mk)

Dirigent Jiří Bělohlávek dostane od britské královny Alžběty II. čestný titul Komandér Řádu britského impéria spojený s možností užívat zkratku CBE za jménem

Titul Komandér Řádu britského impéria (CBE) je udělován jako ocenění lidí, kteří dosáhli pozoruhodných úspěchů ve své zemi, významně prospěli společnosti nebo dosáhli ve svém oboru výborných výsledků a přinesli v něm něco nového. Zprávu o udělení řádu českému dirigentovi oznámilo velvyslanectví Velké Británie v České republice.

V současné době působí Jiří Bělohlávek jako šéfdirigent londýnského BBC Symphony Orchestra, se kterým vystoupí v květnu tohoto roku na Pražském jaru. Byl rovněž jmenován šéfdirigentem České filharmonie, funkce se ujme v roce 2012, a bude tak profesně opět působit v Česku.

„Jsem šťastný a velmi hrdý na to, že byla takto oceněna má práce,“ komentoval získání Řádu Britského impéria Jiří Bělohlávek. Přesné datum předání Řádu zatím není známo, dirigent je nyní na turné v USA.

Pražští symfonikové uvedli *Vokální symfonii Vladimíra Sommera*

K 15. výročí úmrtí skladatele Vladimíra Sommera provedli Pražští symfonikové ve Smetanově síni Obecního domu jeho *Vokální symfonii*. Sólistkou byla uznávaná mezzosopranistka Dagmar Pecková, v této sezóně rezidenční umělkyně FOK. Recitoval herec Jan Kačer. V díle s literární inspirací a hlubokým poselstvím zazpíval také Pražský filharmonický sbor. Koncerty řídil dirigent Petr Altrichter. *Vokální symfonie* vznikla v roce 1958 a představuje osobitou skladatelovu reflexi tehdejších tísnivých společenských poměrů. Jde o jednu z nejvýraznějších skladeb české hudby 20. století. Premiéru v roce 1963 provedl právě Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK. Tehdy se stala jednou z nejvýznamnějších uměleckých a politických událostí.

V cenách Žebřík uspěli Nightwork, Anna K, Dyk, Klus a Mandrage

V hudební anketě Žebřík 2011 získali ocenění skupina Nightwork, zpěváci Vojtěch Dyk a Anna K., albem roku je *Racek* Tomáše Kluse, skladbou *Šrouby a matice* od Mandrage. V dalších kategoriích si bronzové sošky z dílny výtvarníka Václava Česáka odnesli skupina Imodium za videoklip *Polarity*, Goodfellas jako objev roku, organizátoři festivalu České hrady za akci roku a tvůrci snímku *Alois Nebel* za film roku. Za „průser roku“ hlasující fanoušci označili smrt exprezidenta Václava Havla. Tomáš Klus získal stejné ocenění v anketě Žebřík za album roku i nedávno na cenách Anděl udělovaných hudebními odborníky. Tentokrát však o úspěchu jeho alba *Racek* rozhodli posluchači. Na pětihodinové večerní show, která se konala v Parkhotelu Plzeň, vystoupili například Charlie Straight, Navigators, Tomáš Klus, Mandrage a další. Vyhlašování cen Žebřík, které letos slaví 20. výročí, sledovalo několik stovek posluchačů.

Sukovy archivní nahrávky získaly březnovou Zlatou ladičku

Archivní nahrávky Josefa Suka, vydané v kolekci šesti CD s názvem *Josef Suk – Early Recordings*, získaly za měsíc březen ocenění Diapason d'Or. ČTK o tom informoval Vladan Drvota ze společnosti Supraphon. Zlatou ladičku udělují hudební kritici francouzského prestižního měsíčníku *Diapason* a redaktoři rozhlasové stanice France Musique. Nahrávky pocházejí z let 1956 až 1967 a představují slavného houslového virtuosa Josefa Suka jako zralého umělce s výrazným interpretačním názorem a zcela charakteristickým tónem. V roce 2010 získal Zlatou ladičku za celý rok světově uznávaný český soubor Pavel Haas Quartet, v roce 2001 pak také Pražákovo kvarteto, a to za album *Suite lyrique* Albana Berga. Diapason d'Or je obdobou britských prestižních cen Gramophone v anglicky mluvících zemích.

Šéfdirigent FOK Kout je nemocný, orchestr hledá nástupce

Pražští symfonikové hledají nástupce za svého uznávaného šéfdirigenta Jiřího Kouta, který je dlouhodobě nemocný. Uvedl to dramaturg orchestru Petr Daněk. V současné době vedení Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK vybírá mezi českými a zahraničními dirigenty kandidáta, který by se tělesu mohl intenzivně věnovat. Na výběru se prý podílí i Kout. Letos pětasedmdesátiletý šéfdirigent nebude dirigovat již druhý koncert v tomto roce, 2. a 3. května jej zastoupí Petr Altrichter. Kvůli změně se částečně obmění i program. Kout patří mezi nejuznávanější české dirigenty současnosti a významné exilové umělce. Za svou kariéru pracoval s nejlepšími světovými orchestry a působil na předních operních scénách. Po emigraci se Kout vrátil do Česka pravidelně od poloviny devadesátých let a v roce 2006 nastoupil k FOK. Za přínos pro kulturu obdržel cenu ministerstva kultury, medaili Za zásluhy o stát v oblasti kultury a umění a naposledy i Cenu Antónína Dvořáka.

Šedesátiny Jana Buriana: Být stále mláád mezi pitomci

Při šedesátinách se někdo ohlíží do minulosti, Jan Burian spíš čile obhlídí hřbitov. Monotematické album *Jak zestárnout* není zrovna rozverný ples pro seniory.

Těžko říci, zda se na tom podepsalo načasování k životnímu jubileu, ale s novým albem *Jak zestárnout* přichází Jan Burian s pádnějším, pro někoho asi překvapivějším stanoviskem, než jaká mu vycházela na albech posledních let. Písníkář a publicista není v úplně záviděníhodné pozici: má na kontě stovky písní, po letech televizních pořadů o něm existuje obecná představa. Aha, natočil desku o stáří: neumíme si nakonec ty zhudebněné fejtonky plné positivity představit předem?

Když se na posluchače vyřítí úvodní elektronická sekvence a v druhé písni se k ataku přidá dětský sbor v refrénu o debilech a hovadech, jasně vysvitne, že Burianovo „ještě jsem tady“ má ráz jakéhosi direktního coming outu, prolovení zdvořilého či bezradného mlčení nad samotou, bolestí a traumaty pozdního věku. Přitom se Burian formálně

od dřívějšíka nezměnil, naopak se po letech volného verše víc vrátil k vázanému. Brutalita zvuku v *Ani sms* odpovídá zmatku a radikálnosti jakéhosi Harryho, který se rozhodne proměnit v psa: protože starému chlapovi už žádná paníčka „nezavelí lehni“ a psům se, jak vidí, věnuje lepší péče než osamělým starochům.

Pitomci jsou báječnou, nejednoznačnou sprchou kleteb kohosi, kdo kolem sebe vidí opovrženihodné existence a vlastně je znechucený i ze sebe: písni, která přetváří negativitu na veselou energii, navíc dávají napětí a šmrnc zmíněné děti. Je docela těžké vybavit si, kdy jsme naposledy slyšeli elektronickou produkci v kombinaci s dětským sborem: ten mix strojů a lidí, v obou případech poslední generace, vzbuzuje dobré otázky.

„Všechno už bylo napsáno,“ zpívá se skepticky v jednom místě (*Napoprve*). I Burian si tu pohrává se svými volnými cykly a seriály: někdy z etud o samotě skutečně nevydobyde víc než základní potenciál (*Tristan a Izzolda*, o druhém životě ve virtuálním vztahu) a některé portréty (*Evženův smích*) nemají sílu lepších dvou třetin alba. Ale tohle album je vcelku intenzivní: jiný osobní portrét René udělá cestou k pointě několik přemetů. Pokud nějaká katarze přichází na desce průběžně, prostě proto, že se mluví na rovinu, pak song *V čemkoli tu má extra místo*: v potměhlém jamajském dubovém rytmu se neokázale snímá pocit viny.

K ženě, která po letech „s muži i bez nich“ hledá chybu výhradně v sobě, text podotýká: „Snad ji jednou doprovidy neskolí / Až se dozví, co má vědět ze školy: / že ta chyba může vést v čemkoli...“ Respekt vůči stáří není ve světovém „chytrém“ popu ničím zvláštním, přinejmenším po impozantním finále Johnnyho Cashe. *Požár* se koneckonců blíží tomu, jak dnes mladší producenti stylizují doprovod pro Leonarda Cohena. Ale po všech českých slavičích „být stále mláád!“ a plastických operacích se tohle účtování s demony stáří zdá jako průlom k čemusi lidskému.

Upřímně: nebylo by divu, kdyby se ukázalo, že mezi všemi průvodcovskými cestami, fejtony pro rozhlas a pořady o Islandu stíhá Jan Burian natočit album spíš jaksi „na jistotu“, plné humanitních ideálů, variací na písně kabaretní a šafránovské, uspokojující představu o Burianovi jako vlídném televizním debatérovi. Mezi jeho skalním publikem by taková deska měla dobrý ohlas. Ale nějak se stalo, že klíčové téma si tu Burian podal prostě drsněji, plastičtěji a překvapivěji než krizi mužství na – také monotematickém – *Muži jsou křehcí*. A studiová produkce (balancující mezi elektronickým popem a nadstylovým experimentem), jak se jí ujal jeho syn Jiří, se tu s projevem zkušeného nezpěváka propojila mnohem líp než na předchozí desce *Dvanáct druhů samoty*. Tam působila jako násilné omlazení z vnějšku: tady posloucháme jediný výraz.

Zkušený analytik by asi teď přišel s výčtem důvodů, proč Burian natočil své nejlepší album nejméně za šest let. Ještě že sama deska poskytuje alibi a lze s ní přesvědčeně říct: „Může to být v čemkoli.“

Narozeninový koncert se konal v neděli 25. března v pražském Divadle Archa

Jan Burian: *Jak zestárnout*

CD a MP3 vydali Indies MG, 2012

Zkráceno – Pavel Klusák, hudební publicista

Tomáš Klus a Václav Neckář mají tři Ceny Anděl 2011

Písničkář Tomáš Klus a zpěvák Václav Neckář získali po třech Cenách Anděl 2011. Na slavnostním vyhlášení na pražském Výstavišti v Incheba Aréně proměnil Klus polovinu ze svých čtyř nominací, když získal sošky Anděla jako zpěvák roku a za album roku *Racek*. Navíc se *Racek* stal nejprodávanější deskou loňského roku. Neckář se skupinou Umakart proměnil obě své nominace, když píseň

Půlnoční uspěla jako skladba i videoklip roku. Osmašedesátiletý zpěvák k tomu byl zvolen jako nový člen Síně slávy a sklídl největší aplaus přítomných. Skupinou roku se stali plzeňští Mandrage za album *Moje krevní skupina*.

Jan Ducháň (*19. 5. 1927, Šlapanice u Brna) – hudební kritik, skladatel, prozaik.

Pracoval jako právník v Praze a v Brně, později jako učitel. Opery: *Canterburské povídky*, *Ctnostná komedie*, balet *Pygmalion*.

VZPOMÍNKA

12. dubna před devadesáti lety zemřel přední český houslista a hudební skladatel František Ondříček

František Ondříček (1904)

Narodil se 29. dubna 1857 v malém domku na Hradčanech. Na pražskou konzervatoř přišel Ondříček ve svých šestnácti letech, v roce 1873. Profesor A. Bennewitz brzy rozpoznal Ondříčkův talent a na jeho popud a s finanční podporou pražského mecenáše Aloise Olivy dostal možnost pokračovat ve studiu v Paříži. Byl přijat do třídy slavného pedagoga, profesora Lamberta Massarta. Za studijní výsledky na pařížské konzervatoři byla v roce

1879 udělena Ondříčkovi první cena spolu s mistrovskými houslemi. Otevřela se mu dráha koncertního umělce. Silou své výrazné a podmanivé hry dosáhl vrcholu současného interpretačního umění. Roku 1881 Ondříček Paříž opustil a začal se věnovat sólistické dráze. Koncertoval v Praze i Paříži a také v Londýně, kde si získal pozornost královského dvora. Byl jmenován čestným členem Filharmonické společnosti v Londýně. Po jednom z koncertů v Berlíně byl jmenován císařsko-královským komorním virtuosem, což mu vyneslo prvenství mezi houslisty své doby.

Od roku 1884 až do roku 1918 žil ve Vídni, kde působil také jako profesor a později ředitel Nové vídeňské konzervatoře. Neomylná technika, velký, sytý tón, temperament a procítěnost byly typickými znaky Ondříčkovy sólistické umělecké individuality. Ovládal celou starší i novou houslovou literaturu a zvláště oddaně tlumočil díla českých skladatelů. Současnou atmosféru Ondříčkovy koncertní slávy a zřejmou sugestivní sílu jeho interpretačního projevu popisuje skladatel Josef Suk, který byl osobně přítomen při prvním provedení Brahmsova houslového koncertu Ondříčkem ve Vídni: „Ondříček byl vždy cele v duchu skladby, udivoval pravdivostí a procítěním, a vše, čeho se dotkl, zazářilo jako vzácný drahokam. Když po ... čarovně

D dur, povstalo obecenstvo v zbožném zanícení a samému Brahmsovi zvlhly zraky. Kritika nenacházela dost superlativů pro jeho vroucí a vznešené umění.“

V posledních letech se Ondříček také intenzivně věnoval pedagogické činnosti, vedle dalších pedagogických děl napsal rozsáhlou houslovou školu za spolupráce dr. Samuela Mittelmanna. Po zestátnění Pražské konzervatoře v roce 1919 byl František Ondříček jmenován profesorem houslové hry na Mistrovské škole Pražské konzervatoře. Jeho nečekaný skon na koncertním turné v Itálii v Miláně v roce 1922 byl pro vývoj české houslové školy nenahraditelnou ztrátou.

Ladislav Vycpálek (23. 2. 1882, Praha – 9. 1. 1969, Praha) – český skladatel, kritik a organizační pracovník.

Kolem roku 1907 vznikaly jeho první závažnější kompozice, teprve poté (1908-1912) soukromě studoval skladbu u Vítězslava Nováka. Začal působit i jako hudební publicista a kritik. Úspěšná skladatelská i publicistická činnost, široké vzdělání a velké mravní kvality ho již ve dvacátých letech postavily do popředí českého hudebního života. V roce 1926 se stal místopředsedou Klubu českých skladatelů, od roku 1928 byl předsedou hudebního odboru Umělecké besedy, později se stal předsedou Syndikátu českých skladatelů (1947), starostou Umělecké besedy (1948) a předsedou hudebního odboru České akademie věd (1950).

Zdeněk Liška (16. 3. 1922, Smečno – 13. 7. 1983, Praha) – český hudební skladatel, který se věnoval především filmové hudbě.

Liškova tvorba se nesmazatelně zapsala do historie filmového umění 20. století. Jako jeden z prvních dokázal, že filmová hudba je nejen rovnocennou emotivní složkou celého filmu, ale naopak ho dramaturgicky dotváří. Upozornil na sebe hudbou k filmu *Vynález zkázy* Karla Zemana, který byl natočen v roce 1958 vpravdě objeveně – autor zde používá postupy, o kterých by se dalo říci, že se jedná o první sofistikovanou „industriální“ hudbu, a to dávno před vznikem této kategorie. Řadě významných českých i slovenských filmů svým osobitým hudebním rukopisem přispěl výrazně k jejich umělecké velikosti, například Vláčilově *Markétě Lazarové* a *Údolí včel* či Herzovu *Spalovačím mrtvol*. Hudba Zdeňka Lišky je i při zběžném poslechu

nezaměnitelně rozeznatelná pro svůj charakteristický zvuk a nečekané harmonické postupy k libým melodickým motivům. Experimentální zvukový charakter má doprovod k Polákové sci-fi *Ikarié XB 1* nebo komedii *Jáchyme, hod ho do stroje!*

Jeho uměleckými vrcholy jsou kromě uvedených titulů např. oskarový *Obchod na korze*, *Ďáblova past*, *Ovoce stromů rajských jíme*, *Stíny horkého léta*, *Signum laudis* aj. Byl neobyčejně plodným tvůrcem, jako autor se uplatnil ve více než sto šedesáti celovečerních filmech a čtyřech stech filmech krátkometrážních a středometrážních. Věnoval se také hudbě scénické (Karlínské divadlo, Laterna Magika – za hudbu pro Kinoautomat na světové výstavě Expo '67 v Montrealu se společně s Radúzem Činčerou a Jaroslavem Fričem stal laureátem státní ceny) a televizní (seriál *Hříšní lidé města pražského*, *Třicet případů majora Zemana*). V roce 2000 uvedla Česká televize dokument o jeho životě a díle s názvem *Zdeněk Liška* (režie Petr Ruttner).

K jeho nedožitým narozeninám zazněl v den jeho narození 22. března v pražském Obecním domě v provedení Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK koncert z díla Zdeňka Lišky, které vytvořil na objednávku pro iránského monarchu.

Otakar Ševčík (22. 3. 1852, Horažďovice – 18. 1. 1934, Písek) – český houslista, sólový i orchestrální hráč a významný houslový pedagog, který se řadí mezi zakladatele novodobé výukové metody hraní na housle. Jako pedagog působil zejména v letech 1875-1892 v Charkově, v letech 1892-1906 na konzervatoři v Praze, v letech 1909-1918 na hudební akademii ve Vídni, vyučoval i v USA. Je tvůrcem vlastní učební metody (*Škola houslové techniky*, *Škola smyčcové techniky*, *Houslová škola pro začátečníky*), zakladatelem české houslové metodiky, kterou vyučoval v Písku. K jeho žákům patřili mimo jiné Jan Kubeřík a Jaroslav Kocian.

Napsal celou řadu škol pro houslovou hru, které jsou svou trvalou hodnotou nevyčerpatelným zdrojem k dosažení mistrovství. Podle nich se učí dnes na většině konzervatoří celého světa. Ale narodil od práce současníků Auera a Flesche se nevěnoval cílenému školení budoucích houslových učitelů, ale samotných houslistů. Během svého života vytvořil značné encyklopedicky obsáhlé dílo, které se věnovalo progresivní houslové technice do té doby nepřekonatelné.

Jaromír Vejvoda (28. 3. 1902, Zbraslav – 13. 11. 1988, Zbraslav) – kapelník, autor polky *Škoda lásky*. Nejslavnější z jeho melodií vznikla v roce 1927 jako *Modřanská polka* a byla vlastně prvním dílem Jaromíra Vejvody. Polka nakonec vyšla tiskem až v roce 1934 s textem Václava Zemana pod novým názvem *Škoda lásky* a Jaromír Vejvoda za ni dostal honorář celých sto padesát korun! O pět let později ji hráli i v USA. Do Anglie se dostala díky Československému rozhlasu, který ji – opatřenou anglickým textem – uvedl před válkou v pořadu s tehdejšími ředitelkou BBC. Největší reklamu jí udělala za druhé světové války spojenecká vojska. Byla prý nejoblíbenější písní generála Eisenhowera. Později se hrála v mnoha hudebních úpravách, s různými texty. Uváděli ji nejznámější orchest-

ry i interpreti, jako byli Glenn Miller, Harry James, Benny Goodman, Billy Holiday. Doma – v Čechách se v roce 2000 stala podle ankety o nejpoblárnější domácí písničku let 1900 až 1999 hitem století.

Zbraslavský kapelník Jaromír Vejvoda, který se narodil 28. března 1902 v rodině s velkou hudební tradicí, začal s komponováním už v polovině dvacátých let. Valčíky, polky a tanga skládal zprvu jen příležitostně, pro různé kabarety a hudební akademie. Později procestoval se svým orchestrem nejen celou republiku, ale zajížděl často i do zahraničí. V šedesátých letech hrával například pravidelně pro krajanů ve Vídni.

František Suchý (9. 4. 1902, Libina – 12. 7. 1977, Brno) – skladatel a hobojista, profesor JAMU.

Hudební vzdělání získal v Olomouci, pak na brněnské konzervatoři, ve skladbě byl žákem Jaroslava Kvapila, studia zakončil u Vítězslava Nováka. Autor opery *Maryla*, orchestrálních děl (symfonie), instrumentálních koncertů, písní, komorních a jiných skladeb.

Jaroslav Kvapil (21. 4. 1892, Fryšták u Holešova – 18. 2. 1958, Brno) – skladatel, klavírista, dirigent a pedagog.

Studoval na brněnské varhanické škole a na konzervatoři v Lipsku. Učil na brněnské konzervatoři a na JAMU, jako dirigent nastudoval např. z české moderny Vycpálkovo *České requiem*.

Opera: *Pohádka máje* (1940-1943, přepracována 1955).

František Kmoch (1. 8. 1848, Zásmyky u Kolína – 30. 4. 1912, Kolín) – učitel, kapelník sokolské dechové hudby, skladatel a vlastenec.

Absolvoval pedagogickou školu v Praze a roku 1869 nastoupil na místo učitele v Suchdolu. Kromě výuky hrál často v různých orchestrech, skládal hudbu a začal dirigovat. Roku 1873 byl odvolán z učitelského místa s odůvodněním, že zanedbával svoje učitelské povinnosti a místo toho vystupoval s hudebními soubory na plesech. Je však také možné, že šlo o politické rozhodnutí související s Kmochovou neskrývanou podporou Sokola. Kmoch byl totiž dirigentem kolínského Sokolského dechového orchestru; ten sehrál v roce 1873 významnou roli při zahajovacím ceremoniálu Gymnastického festivalu v Praze, kdy návštěvníci oceňovali jak jeho interpretaci lidových písní, tak i původní Kmochovy skladby.

Za dirigenta si Kmoch zvolila také kolínská městská kapela; při ní Kmoch založil školu hudby, která získala státní uznání roku 1882. Se svým orchestrem hostoval ve Vídni, Budapešti a Krakově a podnikl dokonce tříměsíční turné po Rusku.

Kmoch dle vlastních slov za svůj život zachránil a zpopularizoval 105 českých národních písní.

Od roku 1961 organizuje město Kolín každoroční festival dechových orchestrů Kmochův Kolín; na něj pravidelně přijíždějí nejlepší dechové orchestry z celé Evropy. Kmoch je spolu s Juliem Fučíkem považován za nejoblíbenějšího českého skladatele pochodů. Jeho dílo zahrnuje asi 500 skladeb, z nichž mnohé zlidověly.

ČR jako Botswana

Průzkum sdružení neziskových organizací Social Watch ukázal, že Česká republika, ale i Rakousko patří mezi státy, kde se dosud nedaří prosadit úplnou rovnoprávnost mezi muži a ženami. V posledních letech se situace sice znatelně zlepšila, ale stále v mnoha oblastech zůstává krajně nevyhovující stav. Tradičně bez větších problémů je situace v českém vzdělávacím systému – zde Česká republika dosáhla maxima možných bodů, což znamená, že přístup ke vzdělání není nijak ovlivněn pohlavím. Naopak stále velmi zle dopadá Česká republika v podílu žen na moci a rozhodování, kde dosáhla pouhých 46 bodů. Ve srovnání s předchozím výzkumem z roku 2009 bylo sice dosaženo jistého zlepšení, toho však podle představitelů českých genderových organizací spíše bylo dosaženo prostřednictvím preferenčních hlasů voličů než změnami v postojích hlavních politických stran. Nutno však ještě dodat, že původně jednoduše maskulinní charakter koaličního kabinetu Petra Nečase byl postupně narušen příchody dvou žen-ministryň na posty předsedkyně legislativní rady vlády a ministryně kultury. Navíc se nyní intenzivně hovoří o možnosti, že nástupkyní ministra školství Josefa Dobeše z Věcí veřejných se stane Dagmar Navrátilová, místopředsdkyně stejné strany.

Žena by mohla po volbách v roce 2013 stanout i na postu prezidenta. I když zatím jsou za hlavní favority považováni dva muži – Jan Fischer a Jan Švejnar –, úplně bez šancí není ani nynější předsdkyně Poslanecké sněmovny ČR Miroslava Němcová z Občanské demokratické strany. Občanští demokraté však teprve svého kandidáta vyberou v primárkách a M. Němcová má silného soupeře především v bývalém předsedovi a nyní místopředsedovi Senátu Přemyslu Sobotkovi. Překvapit pak může i europoslanc a bývalý hejtman Moravskoslezského kraje Evžen Tošenovský.

Ženy se příliš neprosazují v České republice ani v oblasti ekonomiky a skutečně špičkových manažerek je ve firmách v ČR dosud jen velmi malé množství. Jen k mírnému zlepšení došlo také ve sféře socioekonomické spravedlnosti, kde ČR získala pouze 74 bodů. Stále platí, že ženy na stejném postu dostávají zřetelně nižší mzdu než muži. Lepší výsledek oproti minulosti je podle výzkumníků spíše dán zhoršováním ekonomického postavení mužů kvůli hospodářským obtížím a nesignalizuje tak žádné zlepšení situace žen. S průměrnými 73 body ze stobodové škály se Česká republika pohybuje zhruba na stejné úrovni jako sousední Maďarsko či Slovensko. Stejně jsou však na tom překvapivě i takové země jako Botswana nebo Kyrgyzstán. Srovnatelná je i situace v Rakousku, které docílilo pouze o jediný bod více. Česká republika i Rakousko ovšem zaostaly výrazně třeba za Mongolskem, které dosáhlo dokonce 81 bodů. Jinak na špičce žebříčku odminují tradičně severské státy. Na nejvyšší příčce se ocitlo s plnými 89 body Norsko, s malým odstupem pak následují Finsko, Island a Švédsko. Prakticky stejné postavení České republiky, Rakouska, Maďarska a Slovenska signalizuje, že problém rovnoprávnosti tkví hluboce v celkovém typu kultury, v kulturních vrstvách ještě z éry před nástupem komunistické strany k moci. Odstraňování některých nežádoucích prvků tak postupuje jen velmi pomalu a naráží neustále na nejrůznější sociokulturní překážky. Nelze pro-

to očekávat nějaké dramatické změny a skoky dopředu ani v České republice ani v Rakousku. Dokonce si můžeme položit otázku, zda se skandinávský model naplno prosadí ve všech částech světa a zda rozložení na žebříčku nezůstane prakticky stálé i v následujících desítkách let.

(MaFr)

Z denního tisku

České celostátní deníky titulní stranu obsadily zprávou o údajné demisi ministrů Věcí veřejných. Strana ji oznámila v 3. dubna v podvečer, později ale její vedení rozhodlo, že demisi nepodá. Problematikou náhlých změn na politické scéně se deníky zabývají také v komentářích. Jasně má autor komentáře v *Hospodářských novinách*. Podle něj celou situaci rozehrály Věci veřejné hru nad své možnosti. „Chtěly zabít dvě mouchy jednou ranou: Překrýt zájem o soud s Vítem Bárto. A vymezit se vůči reformám jako ochránce sociálně slabých,“ píše list. Podle deníku se situace hodí i ODS, překryje totiž kauzu odposlechů hovorů mezi exprimátorem Bémem a lobbistou Janouškem. Další vládní strana TOP 09 pak nemá co ztratit – a v případě předčasných voleb se může propojit s ČSSD. „Logiku v chování Věcí veřejných nehledáme už dávno,“ dodává list. Autorka komentáře *Lidových novin* tvrdí, že předčasné volby sice nechce žádná z vládních stran, ale Věci veřejné se jich bojí nejvíc. Znamenaly by pro ně konec ve vysoké politice.

Předčasné volby by vládě zabránily v úpravě daní pro rozpočet

Rychlé předčasné volby do sněmovny by zřejmě zabránily koaliční vládě v prosazení chystaných daňových úprav a omezení valorizace důchodů, kterými chce udržet schodek státního rozpočtu v požadovaných parametrech. Stejný osud by čekal i další připravované vládní normy. Koalici by se zřejmě nepodařilo dokončit ani schvalování církevních restitucí, které už sněmovně předložila. Přijaty by mohly být spíše jen normy, které by měly podporu ČSSD, která ovládá Senát. Sněmovna by po rozpuštění už nemohla případná senátní veta či úpravy ani potvrdit ani přehlasovat. Ze zákonů už projednávaných sněmovnou hrozí krach například dlouho odkládané ústavní novely, která má rozšířit pravomoci NKÚ, například na kontrolu krajských a obecních firem. Na schválení čeká také nový zákon o podpoře kinematografie, který má změnit pravidla financování českého filmu, nebo novela o zpřísnění podmi-
níky pro exekutory.

Prezident Klaus vidí u vládního návrhu na církevní restituce „řadu otazníků“

Prezident Václav Klaus vidí u vládního návrhu na církevní restituce „řadu otazníků“ a klade si otázku, zda zvolený přístup je koncepčně správný princip. Vláda navrhla normu, podle níž má stát na základě dohody se sedmnácti církvemi vyplatit od roku 2013 postupně 59 miliard korun navýšených o inflaci. Církev též mají dostat zpět 56 procent majetku. Norma je nyní ve sněmovně. Někteří kritici návrhu vyčítají, že na finanční kompenzace nyní stát nemá. Klause ale trápí spíš princip restitucí. Dodal, že koncepč-

nost dává do spojitosti i s rozsahem navrácení. V souvislosti s normou hovořil také o osudu návrhu zákona, naznačil, že bude záviset i od toho, zda padne, či vydrží současná koaliční vláda.

Merkelová ujistila, že respektuje Česko v unii i energetice

Německo netlačí na Českou republiku, aby podepsala smlouvu o fiskální unii. Při jednodenní návštěvě Prahy to řekla německá kancléřka Angela Merkelová. Stejně jako premiér Petr Nečas míní, že důležité je stavět se v rozpočtové odpovědnosti za principy paktu. Nečas zdůraznil, že ČR ustanovení nového fiskálního paktu v podstatě plní, i když ho nepodepsala. V řadě postojů k hospodářské politice a směřování EU jsou si Česko a Německo blízké. Kromě evropských otázek hovořili Nečas a Merkelová také o energetice. Kancléřka slíbila, že Německo chce vyřešit problémy s náhlými přesuny energie ze svých obnovitelných zdrojů do Česka. Snaží se urychlit výstavbu a modernizaci německé energetické soustavy.

Během asi pětihodinové návštěvy, která se nesla ve smířlivém duchu a žádné překvapivé momenty nepřinesla, stihla Merkelová také krátké setkání s prezidentem Václavem Klausem a přednášku na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Studentům mimo jiné řekla, že Evropská unie by měla rozhodovat o tom, co umí lépe než jednotlivé členské země. V řeči na právnické fakultě premiér uvedl, že Evropská unie je osudem České republiky. Unie má podle jeho názoru být i nadále společenstvím suverénních států, které části své suverenity unii svěřují. Bylo by ale podle něj chybou mezi EU a členskými státy hloubit umělý ideologický příkop.

František Janouch: Havlovu cenu budou udělovat knihovna a nadace spolu

Nadace Charty 77 a Knihovna Václava Havla vyřešily spor o udělování zamýšlené Havlovy mezinárodní ceny a dohodly se, že ji budou udělovat společně. ČTK to řekl předseda správní rady Nadace Charty 77 a její zakladatel František Janouch. Cena by podle Janoucha měla být udělována za přínos pro lidská práva. Havel se za jejich dodržování během svého života velmi zasazoval, byl tím znám i ve světě. „Domluvili jsme se na principech ceny, poprvé by mohla být vyhlášena snad letos,“ uvedl Ja-

nouch. „S poradními hlasy budou zapojeny také Nadace Víze 97, společnosti Forum 2000 a Člověk v tísní,“ upřesnil. Původně Janouch chtěl, aby cenu udělovala Nadace Charty 77. Podle Janoucha hrál Havel významnou úlohu v nadaci i v Chartě 77, tudíž by udělení ceny ze strany nadace bylo i historicky správné. Nakonec se s ředitelem Havlovy knihovny Radimem Paloušem shodli, že budou postupovat společně, neboť i knihovna chtěla u udělování ceny být.

Nejvyšší ocenění NATO převzal teprve čtvrtý Čech

Nejvyšší vyznamenání Severoatlantické aliance, medaile za příkladnou službu, převzal z rukou ministra obrany Alexandra Vondry teprve čtvrtý Čech v historii, Luděk Kolesa. Tento voják působil čtyři roky jako hlavní praporčík aliančního velitelství pro transformaci v americkém Norfolku, kde odpovídal za rozvoj poddůstojnického a praporčíckého sboru členských zemí NATO i partnerských států. Kolesa, bývalý hlavní praporčík české armády, je také veteránem několika zahraničních misí. Během válek v bývalé Jugoslávii byl devět měsíců členem Monitorovací mise Evropské unie. Sloužil ve strážním kontingentu Spojených národů v Iráku (UNGCI). Osobně vedl týmy UNGCI během dvou operací k záchraně osob několika nevládních a mezinárodních organizací z oblasti bojů mezi kurdskými frakcemi v severním Iráku. O udělení medaile osobně rozhoduje generální tajemník Severoatlantické aliance. První český občan, který ji v historii obdržel, je přitom sám nynější ministr Vondra.

Zemřel předseda svazu „pétépáků“ Vladimír Lopatuk

Ve věku dvaosmdesáti let zemřel dlouholetý předseda Ústřední rady Svazu pomocných technických praporů (PTP) České republiky Vladimír Lopatuk. Média o tom informovalo ministerstvo obrany. Do PTP, známých hlavně díky knize Miloslava Švandrlíka *Černí baroni* a její filmové podobě, byli na začátku padesátých let umísťováni lidé nepohodlní komunistickému režimu. Prapory byly určeny na těžké práce v dolech či na stavbách. Lopatuk sám v PTP strávil tři roky. Byl také předsedou Konfederace vojenských táborů nucených prací střední a východní Evropy, jejíž vznik inicioval.

VÝROČÍ

PhDr. Miloslav kardinál Vlk (*17. 5. 1932, Líšnice u Milevska) – český katolický duchovní a teolog, který mezi lety 1991 a 2010 působil jako 35. arcibiskup pražský a primas český, v letech 1990-1991 byl krátce 10. biskupem českobudějovickým. Jeho biskupské heslo zní: „Aby všichni byli jedno.“

23. června 1968 byl vysvěcen na kněze a jmenován sekretářem českobudějovického biskupa Josefa Hloucha. V roce 1971 však musel toto místo z rozhodnutí komunistických úřadů opustit a odejít spravovat malé farnosti (La-

žiště a Záblatí, posléze Rožmitál pod Třemšínem). V roce 1978 mu byl odebrán státní souhlas. V letech 1978-1988 pracoval jako myč oken a posléze archivář v Praze, kde zároveň tajně vykonával své kněžské povolání. 1. ledna 1989 obdržel státní souhlas zpět a působil nejprve na Klatovsku, později na Šumavě. 14. února 1990 byl jmenován biskupem českobudějovickým (vysvěcen a intronizován 31. března 1990). Od roku 1991 do roku 2010 byl z titulu pražského arcibiskupa primasem českým, tj. hlavou římskokatolické církve v Česku. Kromě toho byl i předsedou

nejprve Československé (1991-1993) a později České biskupské konference (1993-2000), tuto funkci však v roce 2000 převzal olomoucký arcibiskup Jan Graubner. V letech 1993-2001 byl Miloslav Vlk prezidentem Rady evropských biskupských konferencí. Od roku 1994 je moderátorem Hnutí Fokoláre.

V dobách pronásledování katolické církve v Československu komunistickým režimem působil částečně v oficiální, státem kontrolované části církve a částečně

v neoficiální „skryté církvi“. Jako biskup, kterým se stal po pádu komunistického režimu, pracoval na obnově zdevastovaných církevních struktur a vedl zatím neúspěšný boj za navrácení církevního majetku, o který totalitní režim církev připravil. Ve funkci arcibiskupa řešil například kauzu krize katolické teologické fakulty UK, v době jeho působení jednal Vatikán s českou církví také o řešení tajně vysvěcených kněží a biskupů, z nichž někteří byli či jsou ženatí.

HISTORICKÉ UDÁLOSTI – KVĚTEN

872

První zmínka o Velké Moravě ve Fuldských análech: franská vojska pod vedením biskupa Arna a opata fuldského kláštera Sigiharta pronikla na Moravu, kde však utrpěla těžké ztráty. Mezitím Svatopluk tajně vyslal početné vojsko k Dunaji, kde porazil bavorské bojovníky (uniknout se podařilo jen řezenskému biskupu Emrichovi).

1612

26. května

Na zemském sněmu Moravského markrabství v Brně potvrdily moravské stavy návrat Moravy do soustátí Koruny české. Smlouva nebyla potvrzena panovníkem.

1792

15. května

Na pražské univerzitě zřízena stolice českého jazyka a literatury. Prvním profesorem byl jmenován F. M. Pelcl.

1842

Od počátku dubna byly zahájeny přípravné práce na stavbě Severní státní dráhy Olomouc – Praha.

18. května

Byly přijaty nové stanovy Jednoty k povzbuzení průmyslu v Čechách. Změny otevřely cestu příslušníkům české inteligence i českým a německým podnikatelským kruhům. Zejména v její 3. sekci (pro průmyslovou osvětu) se Jednota stávala střediskem českého veřejného života.

1882

31. května

V Březových Horách u Příbrami (na Mariánském dolu) vypukl požár, jehož obětí se stalo 319 horníků.

1942

27. května

Atentát na R. Heydricha provedli členové desantu Anthropoid z Velké Británie J. Kubiš a J. Gabčík. Na atentát odpověděli nacisté brutálním terorem. Bylo vyhlášeno stanné právo, následovalo zatýkání a hromadné popravy. Mezi popravenými byl např. bývalý premiér A. Eliáš, spisovatel V. Vančura. Stanné právo bylo odvoláno 3. července 1942, celkem bylo zatčeno 3 188 osob a popraveno 1 585 osob. R. Heydrich zemřel na následky zranění 4. června.

1962

9. května

Prezident A. Novotný vydal rozhodnutí o amnestii. Bylo osvobozeno 2 520 osob. Amnestie v roce 1960 se týkala 5 601 osob, ve vězení zůstalo 2 985 vězňů za tzv. protistátní činnost.

1972

31. května – 1. června

Po rozpuštění Spisovatelského svazu byl ustanoven na Dobříši Svaz českých spisovatelů, do jehož čela byl vedoucím stranické delegace J. Foltínkem ustanoven J. Kozák.

1992

18. května

Začalo první kolo kuponové privatizace.

2002

Stalo se před deseti lety...

Zeman urazil Palestince

Koho všeho už český premiér Miloš Zeman urazil? Novináře, své politické rivaly, ale i spolustraníky, prezidentovu choť, sudetské Němce, Rakušany a naposledy se obul do Palestinců takovým rázným způsobem, že dvě arabské země okamžitě zrušily Zemanovy plánované návštěvy. Zeman totiž na návštěvě v Izraeli nepřímou prohlášením, že palestinský vůdce Jásir Arafat je terorista a srovnal jej s Adolfem Hitlerem. Nepřímou se také přihlásil k myšlence odsunu Palestinců.

Svémi názory, které citoval deník *Haarec*, potěšil pouze své hostitele. Zeman dále totiž prohlásil, že s teroristy se nemá jednat, ale bojovat. „Každý politický vůdce, který respektuje nebo jen toleruje politický terorismus jako legitimní nástroj své politické kampaně, a já jsem definoval terorismus jako úmyslné zabíjení civilistů, jakýkoliv politický vůdce takového typu je teroristou,“ řekl český premiér. Odpověděl tak na dotaz, zda Arafata řadí do skupiny těch, s nimiž se nelze posadit k jednacímu stolu. „Jásir Arafat díky bohu není mým partnerem,“ podotkl rovněž. Postoj Miloše Zemana ocenil izraelský ministr zahraničí Šimon Peres, který prohlásil, že Izrael by podobná slova chtěl slyšet i od ostatních evropských představitelů. Peres byl však nadlouho posledním politikem, který Zemana za jeho výroky pochválil. Německo, Francie, představitelé Evropské unie, ale také třeba Egypt nebo téměř celá domácí politická scéna, ti všichni dali najevo pobouření nad rozhovorem

Miloše Zemana pro izraelský list *Haarec*. Zeman se druhý den hájil tím, že za výroky může nedokonalá angličtina a jedna tečka špatně umístěná ve větě. Odsunem Palestinců pak prý neměl na mysli nic jiného než „vyhnání vyjednavců od jednacího stolu“. Ještě předtím člen Evropské komise Günter Verheugen – který jinak vždy mluví o Zemanovi jako o svém příteli – řekl, že premiérův výrok není tím jazykem, který EU očekává od budoucí členské země. Prezident Václav Havel vzkázal do Evropy, že česká zahraniční politika se nemění, a Miloši Zemanovi, že je jeho výroky hluboce znepokojen. Předseda sněmovny Václav Klaus je označil dokonce za naprosto šílené. Po Zemanově vysvětlení, jak své výroky mínil, si v sídle EU oddychli. Španělský ministr zahraničí Josep Piqué, jehož země unii předsedá, řekl, že znepokojení je zažehnáno.

jp

Stát zveřejní jména spolupracovníků StB

Poslanci definitivně otevřeli Pandorinu skříňku, po měsících sporů rozhodli, že tajemství komunistického režimu už nebudou ukryta v archívech. Speciální zákon umožní každému seznámit se podrobně s činností jednotlivých agentů StB. A také se jmenným seznamem všech spolupracovníků tajné policie. „Každý si bude moci zjistit, jakou činnost vykazoval ten či onen agent StB. Myslím, že je v zájmu naší společnosti, aby tyto informace byly veřejně přístupné,“ řekla senátorka Dagmar Lastovecká (ODS), která zákon prosazovala. Co přesně přinese nový zákon? Třeba možnost obrátit se na ministerstvo vnitra s dotazem, zda je konkrétní člověk – soused, podnikatel či politik – evidován jako spolupracovník StB. Pokud ano, pak bude moci nahlédnout do jeho svazku. Někteří právníci, historici a odborníci však varují, že tímto zákonem byla odpálena časovaná bomba – že odstartuje vlna soudních sporů a skandálů. „Oni si přece vymýšleli, lhali, a to má být dnes zveřejněno?“ ptal se veřejně například bývalý disident Petr Uhl. „Chci vědět, kdo všechno na mě donášel, o jaké lidi se jednalo. Určitě nového zákona využiji,“ prohlásil jiný disident Zbyněk Čerovský, kterého pronásledovala komunistická tajná policie a v roce 1984 emigroval. Dodnes se nedostal ke všem „svým“ archivním materiálům. Jako tajné jsou totiž stále vedeny spisy, které o jeho zahraniční činnosti vedla komunistická rozvědka. Nový zákon umožní emigrantům nahlédnout do spisů, které o nich vedli obávaní komunističtí rozvědčíci. Ti totiž slídili po občanech Československa i daleko za hranicemi jejich rodné země. „Ze znění zákona vyplývá, že budeme zpřístupňovat materiály, které se týkají činnosti rozvědky proti exilu, což nám dosavadní právní úprava neumožňovala. Nemůžeme však poskytovat informace o cizích státních příslušnících,“ uvedl Daniel Radoměřský, ředitel administrativního odboru Ústavu pro zahraniční styky a informace (ÚZSI), což je instituce, která spravuje archivy bývalé komunistické rozvědky. Emigranti se už nikdy nedozvědí jména cizinců, kteří na ně donášeli československé tajné policii. Základní pravidlo, kterým se nový zákon řídí, totiž zní: „Nemůžeme ovlivňovat osudy lidí, kteří nejsou našimi občany.“

jp

Lidé důvěřují prezidentu Havlovi a předsedovi Senátu Pithartovi

Ze čtyř nejvyšších ústavních činitelů lidé v ČR nejvíce důvěřují prezidentu Václavu Havlovi a předsedovi Senátu Pet-

ru Pithartovi. Důvěřuje jim polovina dotázaných. Premiéra Miloše Zemana a předsedu sněmovny Václava Klause lidé vnímají spíše jako představitele politických stran, důvěřují jim většinou jejich voliči. Důvěra v tyto čtyři politiky se od loňského roku nijak nezměnila, vyplývá z březnového průzkumu Střediska empirických výzkumů.

Štrougal je nevinen, rozhodl soud. Proces však pokračuje

Lubomír Štrougal, bývalý komunistický premiér, může být zase klidný. Soud, který se vlekl od konce loňského roku, smetl ze stolu obžalobu, která ho posílala nejméně na tři roky do vězení. „Lubomír Štrougal se zprošťuje obžaloby,“ prohlásil soudce Tomáš Hájek. V půlhodinovém odůvodnění svého verdiktu vysvětlil, že pro Štrougalovo odsouzení nenašel dostatek důkazů. Bývalý předseda vlády odcházel ze soudní síně s úsměvem. „Odvolávám se,“ prohlásila okamžitě po verdiktu státní zástupkyně Eva Zárecká. Znamená to, že spor bude pokračovat, tentokrát u pražského městského soudu. Štrougal čelil podezření, že v pětadesátém roce, když byl ministrem vnitra, zmařil potrestání tří příslušníků StB podezřelých z vražd a mučení. Štrougalovu vinu obžaloba dokládala malým lístkem s textem: „Neprovádět žádná opatření, ponechat věc v klidu.“ Jenže soudce tento důkaz očividně nepřesvědčil. „Je tu lístek, jehož autentičnost dosvědčuje jediný svědek,“ prohlásil soudce. Lubomír Štrougal znovu zopakoval, že se ničeho nezákonného nedopustil. „Žádné nezákonnosti jsem netoleroval,“ prohlásil u soudu.

jp

Šéfové StB mají podmínku

Náčelníci významných útvarů Státní bezpečnosti nepůjdou za týrání disidentů za mříže, ačkoliv jejich podřízené vězeňská cela čeká. Organizátorům akce Asanace, při které pracovníci StB nelegálně přinutili některé nepohodlné lidi k vystěhování z republiky, soud uložil podmíněné tresty. O den dříve přitom jiný soud rozhodl, že níže postavení pracovníci StB, kteří byli v akci pouze řadovými figurkami, do vězení půjdou. „Právo je zde postavené na hlavu. Ten, kdo nese větší odpovědnost, má dostat větší trest. Představte si, že by takto soudili v Norimberku. Že by třeba Göring dostal podmínku. Celý svět by se smál. A současně trnul hrůzou,“ řekl signatář Charty 77 a někdejší kancléř prezidenta Havla Ivan Medek, který se pod nátlakem StB musel z Československa vystěhovat. Vyhlášení rozsudku u Obvodního soudu pro Prahu 6 se zúčastnil jediný z obžalovaných, bývalý náčelník 10. správy ministerstva vnitra Vladimír Stárek. Pod jeho vedením v roce 1977 na rozkaz tehdejšího ministra vnitra Jaromíra Obziny Asanace začala. Obzinovi trest zatím nehrozí, soudci zkoumají, zda ho nechrání poslanecká imunita ze sedmdesátých let. Stárek byl s podmíněným trestem očividně spokojen. S novináři odmítl mluvit, ale davem reportérů se prodíral se širokým úsměvem na tváři.

jp

Školné za studium na vysoké zatím studenti platit nebudou

Studenty veřejných vysokých škol nečeká placení školného. Tedy – zatím. Poslanci stejně jako již v letech 1994 a 1997 zamítlí návrh poslanců Unie svobody, aby se školné platilo.

jp

Prezident? Favorité jsou Klaus a Pithart

Rok před prezidentskými volbami, které určí, kdo nahradí Václava Havla v nejprestížnější funkci, se nejrůznější agentury pro výzkum veřejného mínění předhánějí v tipech na nového prezidenta. Bude to Klaus, Pithart, nebo někdo třetí? Petr Pithart se už rozhodl, že bude kandidovat. Václav Klaus se o kandidatuře vyjadřuje vyhýbavě, říká, že se nechystá na odpočinek do Portugalska jako Václav Havel ani na Vysočinu jako Miloš Zeman. Pithart a Klaus jsou nezhavějšími kandidáty na funkci prezidenta. Klause jasně podporují budoucí poslanci ODS a menší část ČSSD. Pithartovi věří kandidáti Koalice, přijatelný je téměř pro polovinu sociálních demokratů. Ostatní, o nichž se v souvislosti s prezidentstvím mluví, ani zdaleka tak neuspěli.

jp

Česko chtějí v EU už všechny strany

Z bleskového výzkumu největšího českého deníku *MF Dnes* vyplynulo, že ani po červnových parlamentních volbách a ustavení nové vlády nemohou občané České republiky očekávat nijak dramatickou změnu výše daní, prudký růst činží, ale zřejmě ani školné na univerzitách nebo odchody do důchodu ve vyšším věku. Češi mohou počítat i s tím, že politická elita podpoří nejdůležitější změnu, která republiku čeká: vstup do Evropské unie.

jp

Snížení počtu vojáků

Armáda se v příštím roce chystá k radikálnímu snížení počtů vojáků v základní službě. A to o celou polovinu. Místo letošních 20 300 mužů jich podle dostupných informací do služby povolá jen 10 800. Jde o první výrazný krok k profesionalizaci armády.

jp

Stát zadluží každého o dalších 11 tisíc

Jeden z nejdůležitějších zákonů roku prošel podle očekávání do druhého čtení, protože všichni splnili, co předem slíbili. Vládní návrh rozpočtu tak prošel díky hlasům poslanců sociální demokracie, lidovců a unionistů. Proti hlasovali poslanci za ODS a komunisté. Hana Marvanová jako poslední překážka vládního návrhu odešla ze sálu. Rozpočet každého občana v příštím roce zadluží o dalších 11 tisíc korun. Stát vybere 684 miliard a vydá 795 miliard korun.

jp

Kreml dá Česku spisy o srpnu 1968

Za dva měsíce bude definitivně jasné, kdo v srpnu 1968 kolaboval se sovětskými okupanty a kdo tedy má být za to potrestán, pokud je ještě naživu. Rusko vydá do Česka

fotokopie dokumentů týkajících se Československa z let 1967-1969, tedy kritického období před a po sovětské okupaci. Mezi spisy budou zřejmě i podrobnosti o tom, co v té době dělali Milouš Jakeš a Josef Lenárt. Ti prozatím unikli trestu za vlastizrady mimo jiné i kvůli tomu, že soud neměl dostatek důkazů. Jejich případ nyní může nabrat nový směr. „Uzavřeli jsme speciální dohodu o zpřístupnění dokumentů s Archivem moderních dějin v Moskvě. Klíčovými dokumenty, které by mohlo přinést otevření archivů, jsou podklady pro jednání Brežněva se šéfy komunistických států 18. srpna 1968. Tehdy Brežněv hovořil o tom, že má v Praze věrné soudruhy, ale neupřesnil to. Otevření archivu může ovlivnit i připravovaný proces s dalším bývalým komunistickým prominentem Karlem Hoffmannem, který čelí obžalobě, že na pokyn okupantů nechal v srpnu 1968 vypnout rozhlas, aby zabránil informování veřejnosti. Kdyby se prokázalo, že některý z obžalovaných byl například agentem sovětské tajné služby, znamenalo by to, že obžaloba by byla důvodnější, pádnější. Ale samo o sobě to ještě nemusí způsobit, že budou automaticky odsouzeni,“ upozornil státní zástupce Jiří Bednář, který podával obžalobu proti Jakešovi a Lenártovi.

jp

Renta pro Havla

Přestože do konce funkčního období prezidenta Václava Havla zbývají už jenom poslední týdny, až teprve nyní se dočkal zákona, který z něj po odchodu z Hradu udělá důležitějšího důchodce. O prvního českého prezidenta se jako o jeho zahraniční kolegy bude starat stát. Každý odcházející prezident bude mít díky vládnímu návrhu statisícovou penzi, státem placený byt, kancelář, auto s řidičem a policejní ochranu. Celkem by náklady na zabezpečení bývalého prezidenta vyšly zhruba na osm milionů ročně. Až dosud na „důchod“ hlavy státu nikdo z politiků nemyslel. Rychetský míní, že se prezident po svém odchodu z Hradu nestane obyčejným občanem: „Bude nadále veřejně činný a bude vykonávat veřejně prospěšné aktivity.“

jp

Irové otevřeli Česku dveře EU

Irové dali zelenou vstupu České republiky do EU. Jednoznačným souhlasem se smlouvou z Nice odstranili poslední zásadní překážku pro její rozšíření. „Jsme potěšeni, že další harmonogram kroků našeho přístupu do EU není ohrožen,“ uvedl v prohlášení prezident Václav Havel, který podle svého mluvčího sledoval hlasování s jistým napětím. Premiér Vladimír Špidla prohlásil, že „irští občané rozhodli velkoryse“.

jp

Nejstarší sedačková lanovka v ČR vede na Pustevny již 72 let

Před dvaasedmdesáti lety, 4. března 1940, zahájila provoz nejstarší sedačková lanovka v ČR i Evropě, která vede v Beskydech z Ráztoky na Pustevny. Lanovka byla několikrát rekonstruována a v roce 1987 zde začala jezdit zcela nová a delší lanová dráha. Návrh lanovky na Pustevny vznikl po odstoupení pohraničí a vzniku protektorátu

v roce 1939, na jehož území byly Beskydy jedinými horami s nadmořskou výškou nad 1000 metrů. Jednolanová dráha s převýšením 304 metrů se stavěla jen dva měsíce v zimě 1940, kdy mrazy dosahovaly téměř minus 30 stupňů Celsia. Začátkem roku 1987 se rozjela zcela nová lanovka na delší a výškově členitější trase. Délka se zvětšila na 1637 metrů a převýšení na 400 metrů. Lanová dráha jezdí celoročně a je hojně využívána v létě turisty a v zimě lyžaři.

Kostel v Horním Dvořišti pro vyšebrodské cisterciáky

Církevní památky v Československu zejména v padesátých a šedesátých letech měly často značně pohnuté osudy a ještě výrazněji to platí pro objekty, které se nacházely v pohraničí, především v místech tzv. hraničního pásma. V mnoha případech došlo k naprosté devastaci kostelů a dalších staveb, nebo přímo k jejich likvidaci. Dosavadní obyvatelé, kteří ke kostelu měli nějaký vztah, byli z Československa vesměs vysídleni a nově příchozí se příliš o podobné budovy nezajímali. Formálně se jejich vlastníkem stal většinou stát, který je spravoval obvykle značně mačesky. Před definitivní zkárou nakonec některé objekty zachránila pouze péče dřívějších starousedlíků žijících v zahraničí, kteří se složili na nutné opravy a někdy také zajistili nové vysvěcení kostelů. Podobný osud potkal také kostel v Horním Dvořišti zasvěcený archandělu Michaelovi. I ten byl v devadesátých letech díky péči některých bývalých obyvatel vesnice žijících v Rakousku opraven a tak zachráněn před likvidací.

Nyní však budova potřebuje novou opravu šindelové střechy. Stát, který byl dosud vlastníkem barokního kostela s gotickým kněžištěm, však na podobnou akci nemá dostatek kapacit, a tak se pokusil převést budovu na nového vlastníka. Nejprve ji nabídl římskokatolické farnosti, Biskupství českobudějovické jako nadřízený orgán však bezúplatný převod patrně v obavě před velkými náklady odmítlo. Objevili se však ještě dva další zájemci – obec Horní Dvořiště a cisterciácké opatství v nedalekém Vyšším Brodě, které mělo od roku 1658 patronátní právo k tamější farnosti. Vzhledem k tradici i k charakteru stavby Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových budovu v Horním Dvořišti v účetní hodnotě přes 1,5 milionu korun převedl na vyšebrodské cisterciáky s tím, že i nadále bude využíván především k bohoslužbám a ke konání občasných koncertů. Představitel obce, která měla od roku 2008 kostel ve výpůjčce, proti rozhodnutí nijak zvlášť neprotestovala, protože s cisterciáky udržují dlouhodobě dobré vztahy. Navíc představitelům obce šlo především o to, aby kostel získal vlastníka, který bude moci žádat o státní dotaci na opravu budovy. Cisterciáci přitom výrazně přispěli i k první sbírce na kostel v devadesátých letech. Zdá se tedy, že Horní Dvořiště v bezprostřední blízkosti česko-rakouských hranic bude mít štěstí a na rozdíl od desítek podobných obcí se bude moci pochlubit rekonstruovaným kostelem, prvně připomínaným již v polovině 13. století.

(MaFr)

Trpaslík v „cibuláku“

Český porcelán v Dubí oblékl trpaslíky do cibulákového vzoru. Málokdo ví, že osudy trpaslíků jsou od 19. století spjaté se severočeským Ústím nad Labem, uvedl v rozhovoru pro Radio Praha ředitel firmy Vladimír Feix. „Firma Maresch, která byla před druhou světovou válkou světově významná, vyráběla trpaslíky a když jsem některé modely sehnal a hodlal jsem výrobu trpaslíků zavést, tak jsem zjistil, že vypadají jako sádroví. Došel jsem k závěru, že udělám nejen tyto barevné trpaslíky, ale provedu i trpasličí renovaci, obléknu je do cibuláku. Navíc jsem kolem trpaslíka prostudoval některé knihy a zjistil jsem, že je buď

horský, nebo šachetní trpaslík a také trpaslík zahradni. Já jsem z něho udělal trpaslíka domácího. Tak jsem mu dal vážný oblek.“

Firma Maresch vyvážela trpaslíky do celého světa. Jejich výroba zde skončila v roce 1948. O obnovu zašlé trpasličí slávy se již delší dobu stará Václav Houfek, tajemník ústeckého muzea. Právě na jeho podnět se trpaslík do Dubí dostal. „Převlékli jsme zatím dva a třetího převlékáme. Ten první se jmenuje Ferdinand, protože pan Maresch, který je vyráběl, se taky jmenoval Ferdinand. Druhý trpaslík, který je ze šachty z rudných dolů Cínovec, se jmenuje Petrus.“ Dubská porcelánka je jedním ze čtyř světových výrobců a ředitel Vladimír Feix už plánuje do sbírky dalšího trpaslíka. Bude se jmenovat Jaroslav, podle šachty, a na ramena dostane cibulákovou konev.

Pamětní medaile věnované Václavu Havlovi

Česká mincovna v Jablonci nad Nisou připravuje ve spolupráci s Nadací VIZE 97 ražbu zlaté a stříbrné pamětní medaile věnované Václavu Havlovi. Výnos z prodeje medailí, který by mohl dosáhnout dvou milionů korun, je určen na podporu projektů nadace, řekl ředitel mincovny Radek Šulta.

Hlavním motivem přední strany medaile je portrét Václava Havla doplněný daty jeho narození a úmrtí. Motiv reverzní strany zaujímá centrálně umístěný podpis Václava Havla doplněný mottem „Pravda a láska zvítězí nad Lží a nenávistí“ v češtině a angličtině.

Zlatá medaile bude půluncová (15,55 gramu). Medaile o průměru 28 milimetrů se bude razit v nákladu 700 kusů, přičemž prvních sto bude číslováno.

Zájemce ji získá za 25 000 korun. Pro méně movité klienty je připravena uncová stříbrná medaile (31,1 gramu). Stříbrná medaile o průměru 37 milimetrů se bude razit v nákladu 3 000 kusů a polovina z nich bude kolorována. Stříbrné medaile se budou prodávat za 2 000 korun.

Národní muzeum v Praze spustilo zpravodajský portál

Nový zpravodajský portál Muzeum 3000, který spustilo Národní muzeum, bude zdrojem informací o dění v této instituci. Portál www.nm.cz plánuje formou rozhovorů, videí a článků pravidelně přinášet informace, zajímavosti a kuriozity ze zákulisí muzea. Redakční tým portálu, který tvoří zaměstnanci muzea, bude připravovat reportáže a odhalovat tajemství minulosti. Například pátrá po příčinách smrti Tychona Braha nebo odkrývá tajemství mozku Františka Palackého uloženého ve zdech Pantheonu Národního muzea. Vedle zpráv o nových objevech jsou důležitou částí portálu informace o rekonstrukci historické budovy muzea. Stránky mimo jiné nabízejí virtuální prezentaci nového Národního muzea, které bude tvořit komplex moderních i historických budov.

Do Ostravy se po 12 letech vrátí legendární Kavárna Elektra

Do Ostravy se po dvanácti letech vrátí legendární Kavárna Elektra. První návštěvníky soudobý interiér přivítá pravděpodobně už v červnu. Interiér nové Kavárny Elektra by

neměl být kopií slavného podniku z roku 1926. Naopak bude odpovídat moderním trendům. Některé detaily a použité materiály ale budou prvorepublikovou kavárnu výrazně připomínat. Rekonstrukce prostor v památkově chráněném objektu Paláce Elektra už začala. Původní kavárnu, kterou ve své době navštěvovali například Jan Werich, Jiří Voskovec, Jaroslav Ježek či Oldřich Nový, budou připomínat některé detaily na obložení, závěsy a hlavně kavářenské stoly. Ty budou označeny jmény slavných osobností. Lidé si tak budou moci dát schůzku například u stolu Voskovce a Wericha.

Lidé se zpěvem rozloučili s posledním nočním metrem

Šátkem v Praze přišla zamávat poslednímu nočnímu metru skupinka lidí, kteří nesouhlasí s rušením některých pozdních spojů. Na rozlučce se ve stanici Můstek sešla zhruba dvacítka účastníků, někteří oblečení do plesových šatů. Společně zazpívali upravenou verzi písně *Valčík na rozloučenou* a poté zarecitovali báseň *Sbohem a šáteček*. Změna jízdního řádu začala platit v noci na 4. března. Pražský dopravní podnik, největší firma v majetku Prahy, hledá kvůli omezeným financím úspory. Začíná proto omezovat rozsah MHD. Jako první přišlo na řadu zkrácení víkendového provozu metra a navazujících spojů, který Praha prodloužila před komunálními volbami v září 2010.

Na Karlově náměstí v Praze vyrostou letos v květnu obří kulisy koncentračního tábora jako výstavní objekt. Připomínat budou 70 let od atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha

Výstavu pořádá občanské sdružení Post Bellum, které jedenáct let zaznamenává vzpomínky pamětníků a které shromáždilo sbírku téměř 2 000 mnohahodinových zvukových záznamů, tisíců fotografií a vzpomínkových textů. Výstava představí sedmdesát příběhů lidí, kteří se zapojili do československého protinacistického odboje. Mnozí z nich za své vlastenectví zaplatili životem, nebo skončili v koncentračním táboře.

Váza z limitované série, kterou navrhl bývalý český prezident pro designéra Bořka Šípka, se bude dražít ve prospěch Nadace Vize 97 Dagmar a Václava Havlových

Limitovaná edice pouhých sedmi kusů skleněné vázy, kterou navrhl bývalý český prezident Václav Havel, vznikla v ateliéru designéra Bořka Šípka. Většina ze série již je v soukromých sbírkách, jednu Šípek daroval Nadaci Vize 97 Dagmar a Václava Havlových a poslední se bude ve prospěch nadace na jaře dražít.

Václav Havel vytvořil nákras vázy, připomínající stonek šípku hustě posetý trny, v roce 2004 a vázu pojmenoval *Neuchopitelný šípek*. Nákras vázy daroval Šípkovi, který v době jeho prezidentské funkce pracoval pro Pražský hrad, k jeho 55. narozeninám.

Bořek Šípek vázy vyrobil spolu se sklářskými mistry z Nového Boru. Číslovaná série sedmi kusů symbolizuje podle Simony Vávrové ze studia Šípek Team sedm let uply-

nulých od doby, kdy nákras vznikl. Na každé váze je Havlův podpis a k váze je přiložena kopie nákrasu s Havlovým podpisem.

Dražít se bude váza s číslem jedna, která byla vystavena vedle Havlovy rakve při smutečním obřadu ve Vladislavském sále Pražského hradu. Nyní jsou dvě poslední vázy vystavené v prodejním ateliéru Bořka Šípka v Praze ve Sněmovní ulici a budou i součástí Šípkovy expozice na letošním veletrhu designu v Miláně.

Jako vzpomínku na více než dvacetileté přátelství, které pojilo Václava Havla s Bořkem Šípkem, plánuje designér vytvořit limitovanou kolekci pěti skleněných artefaktů. Jde o umělecká díla vytvořená na přání a podle pokynů Václava Havla, která během jeho působení v prezidentské funkci zdobila interiér jeho kanceláře a další prostory Pražského hradu, uvedla Vávrová.

Vzácné Valdštejnovy exponáty míří z Chebu do Lützenu

V chebském muzeu balili k transportu vzácné exponáty týkající se Albrechta z Valdštejna. Unikátní předměty, některé přímo z vlastnictví vévody, poputují do německého Lützenu, kde se připravuje velká výstava věnovaná právě Valdštejnovi. Chebské muzeum na ni zapůjčuje celkem sedmnáct exponátů, řekl ČTK odborný pracovník muzea Zbyněk Černý. „Nejcennější a nejexkluzivnější exponáty jsou Valdštejnův kord, jeho jezdecké boty nebo krajkový límeček,“ popsal Černý. Vedle archeologických nálezů ze systematicky zkoumaného bojiště se na výstavě v Lützenu představí množství cenných exponátů z Německa, Švýcarska a Čech.

Začal rok Víta Bohumila Tajovského, želivského opata

V želivském klášteře si připomněli sté výročí narození někdejšího opata Víta Bohumila Tajovského. V padesátých letech byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen na dvacet let do vězení. V devadesátých letech mu byl udělen za celoživotní postoje Řád Tomáše Garrigua Masaryka. V roce 1993 se vrátil do Želiva a započal éru obnovy kláštera. Zemřel před třinácti lety. Jeho odkazu chtějí premonstráti věnovat celý rok. „Připravujeme výstavu z jeho pozůstatosti i konferenci, věnován mu bude letní festival Musica Figurata a každoroční vzpomínková mše na vězněné kněze a řeholníky na Želivě, na kterou chceme pozvat především mladé lidi, aby se na něj nezapomnělo,“ řekl ČTK správce kláštera František Marek. Ve výročí jeho smrti – 11. prosince – plánují uspořádat další akci na závěr Týdne duchovní obnovy, kam pozvou církevní hodnostáře. Jméno Tajovského ponese také zdejší vzdělávací institut.

Tajovský se narodil v Klanečné u Havlíčkova Brodu, želivským opatem byl zvolen jako šestatřicetiletý v roce 1948. V padesátých letech byl v souvislosti s takzvaným čichoštským zázrakem zatčen a neprávem odsouzen za velezradu, vyzvědačství a organizování ozbrojeného převratu na dvacet let do vězení. Poté pracoval jako topič a v roce 1993 se vrátil do Želiva, aby pomohl obnovit klášterní život. Želivský klášterní komplex byl loni zařazen na seznam národních kulturních památek. Založen byl v roce 1139. V padesátých letech v něm byl internační tábor pro kněze

a řeholníky, od roku 1956 psychiatrická léčebna. V roce 1991 se do něj vrátili premonstráti. V komunitě teď žije sedmatřicet mnichů, z toho v klášteře desítka. Na chod kláštera se snaží vydělat v rámci turistického ruchu.

Prvním laureátem Lustigovy ceny je biskup Václav Malý

Pražský biskup Václav Malý bude prvním nositelem Ceny Arnošta Lustiga, kterou nedávno založila k připomenutí tohoto spisovatele Česko-izraelská smíšená obchodní komora. Patnáctičlenný výbor vybral Malého z deseti významných českých osobností. Ocenil na něm jeho lidské kvality a hodnoty. Sdělil to prezident komory Pavel Smutný.

Deset let s Václavem Havlem

Subjektivní vzpomínky na dobu čtyř tisíc dnů, které strávil ve službách exprezidenta Václava Havla, přináší kniha jeho někdejšího mluvčího Ladislava Špačka. Publikace s názvem *Deset let s Václavem Havlem* je plná humorných, dojemných i překvapivých vzpomínek, přináší svědectví o domácích i zahraničních cestách s bývalým prezidentem, o jeho nemocech, manželkách, poradcích nebo třeba jeho vztahu k novinářům či dětem.

Vzpomínkové akce k výročí Charty

Týden kulturních, naučných a vzpomínkových akcí připravili k 35. výročí založení Charty 77 a k připomenutí odkazu filozofa Jana Patočky signatáři dokumentu. Program byl určen nejen pamětníkům a zájemcům o historii, ale především studentům, kterým má přiblížit náladu a dění ve společnosti svírané komunistickým režimem v době vzniku tohoto dokumentu, řekla novinářům mluvčí Týdne Charty 77 Petruška Šustrová. Od 12. do 18. března probíhaly výstavy, konala se mimořádná divadelní představení her *Asanace* a *Zahradní slavnost* prvního polistopadového prezidenta Václava Havla. Odkazu filozofa Patočky, který zemřel po mnohahodinovém vyčerpávajícím výslechu Státní bezpečnosti, byl věnován seminář. U Patočkova hrobu na břevnovském hřbitově se konal pietní akt. „Přáli bychom si, aby Charta 77 byla povzbuzením a inspirací zejména pro mladé lidi, protože občanská angažovanost nebyla potřebná jen v dobách komunismu, ale je a bude potřebná pořád,“ uvedla Šustrová.

Vyšel soubor politických komentářů zpěváka Karla Kryla

Úplným souborem politických komentářů Karla Kryla z let 1990 až 1993 je kniha *Země Lhostejnost*. Autor jimi v regionálním tisku přispíval do diskuse o přítomnosti a budoucnosti české společnosti, politiky a kultury. Knihu vydává nakladatelství Torst. Znalec Krylova díla Vojtěch Klimt, který je rovněž autorem básnickova životopisu, píše, že Kryl neměl vzhledem k nepřízni rozhlasových a novinových redaktorů na počátku devadesátých let jinou možnost, než své komentáře publikovat v regionálních médiích *Moravskoslezský den* a *Znojemsko*, v nichž většina těchto textů vyšla. O Kryla jako o politického komentátora nebyl podle Klimta zájem ani v rozhlasové stanici Svobodná Ev-

ropa, kde jako exulant působil. Politické texty vydané pohromadě v jedné publikaci podle Klimta dokreslují obraz zpěváka, skladatele a básníka Karla Kryla. Ukazují ho jako politického člověka se širokým rozhledem, bohatými zájmy a tvořivým vztahem k českému jazyku, který v publicistických textech náležitě rozvinul.

Od vzniku Jednoty bratrské letos uplynulo 555 let

Od vzniku reformační církve Jednoty bratrské, jejímž nejznámějším biskupem byl Jan Amos Komenský, uplynulo 555 let. Výročí připadající na 1. března připomnělo shromáždění v Senátu za účasti prezidenta světové Jednoty bratrské (*Unitas fratrum*) Paula Gardnera. Setkání bylo věnováno také roli této protestantské církve při formování českého jazyka. Díky jejím teologům a překladatelům vznikla v 16. století *Bible kralická*, tedy první český překlad bible z jejích původních jazyků (hebrejštiny, aramejštiny a řečtiny).

Michelinskou hvězdičku vůbec poprvé získali dva čeští šéfkuchaři

Dva čeští šéfkuchaři vůbec poprvé v historii získali michelinskou hvězdičku. Prestižní ocenění dostal Roman Paulus z restaurace Alcron a Oldřich Sahajdák z Degustation Bohême Bourgeoise. Nejvyšší ocenění v minulosti v Česku získal třikrát italský šéfkuchař Andrea Accordi, který pracoval v restauraci Allegro hotelu Four Seasons. Loni ale odešel do Petrohradu. Průvodce Michelin *Main Cities of Europe 2012* zahrnuje 3 600 zařízení, z nichž je 2 100 restaurací a 1 500 hotelů ve čtyřiačtyřiceti městech dvaceti evropských zemí. Z českých restaurací se v něm dále objevily ty, které získaly ocenění Bib Gourmand znamenající „dobré jídlo za přijatelné ceny“.

Zámek v Litomyšli se chystá na otevření, přibylly dvě nové trasy

Dvě nové prohlídkové trasy byly otevřeny na zámku v Litomyšli. Na první uvidí expozici domečků pro panenky, druhá trasa je zavede do zámecké věže za novou expozicí zámeckých strašidel. Lákadlem se má stát prohlídková trasa s názvem Komu straší ve věži, kdy se hosté zámku vydají po 137 schodech do zámecké věže. Tam je připravena unikátní expozice strašidel, na které si bude možné sáhnout, rozpohybovat. Některá z nich vydávají i různé zvuky. Pro zámek je vytvořili tvůrci postaviček z filmu *Kuky se vrací*. Druhá nově otevřená expozice s názvem Byl jednou jeden domeček ukáže nejen domečky pro panenky, ale také vývoj zámeckého návrší.

V Litomyšli připravují festival podle M. D. Rettigové

V Litomyšli připravují festival jídla, který připomene odkaz české kuchařky, hospodyně i buditelky Magdaleny Dobromily Rettigové (1785-1845). Ta v Litomyšli pobývala jedenáct let. Festival bude probíhat od 14. do 20. května. Odehrávat se bude nejen v restauracích, ale také na náměstích ve městě. Víkendový program zahájí v sobotu

19. května průvod kuchařů od hrobu Rettigové na Smetanovo náměstí. Kuchaři tam potom celý den budou prezentovat své umění. Kromě kuchařů se představí i studenti hotelových škol Pardubického kraje. Návštěvníci festivalu budou moci ochutnávat, hodnotit výrobky kuchařů nebo se naučit některým kuchařským dovednostem. Na Toulcově náměstí se současně bude konat Mistrovství České republiky ve vaření kotlíkového guláše. V neděli festival uzavře společný oběd. Tím bude sváteční husa.

Pozvánka na výlet: Moravský kras

I v jarním období je možné se vydat na tento výlet, je k tomu zapotřebí pouze dobré oblečení a vhodné boty. Moravský kras je nejznámější a nejvýznamnější krasovou oblastí České republiky. Návštěvníci zde mohou obdivovat opravdové unikáty živé i neživé přírody a také archeologické, paleontologické a kulturní památky.

V Moravském krasu je více než tisíc jeskyní. K vidění je pět z nich – Punkevní jeskyně, Sloupsko-šošůvské jeskyně, jeskyně Balcarka, Kateřinská a Výpustek.

Objevování nejvýznamnějších punkevních jeskyní se datuje do let 1909-1933 – mohutnými dómy a chodbami s krápníky je možné se dostat až na dno propasti Macocha. Návštěvníci se také mohou projet loďkou po říčce Punkva.

Největší propastí svého druhu ve střední Evropě je Macocha. Tato jeskyně je přístupná již od roku 1914 a návštěvníci mají možnost ji prozkoumat na jedné ze dvou vyhlídek – jedna je ve výšce 138 metrů a druhá asi tak 90 metrů nade dnem propasti.

O tom, že Moravský kras je unikátem, svědčí i mnoho dalších aspektů – nejmohutnější propastí je Macocha, nejdelším podzemním vodním tokem České republiky je Punkva a její zdrojnice. Nejdelší zpřístupněnou trasou jsou

Punkevní jeskyně. Nejdelší veřejnosti zpřístupněné jsou Sloupsko-šošůvské jeskyně, kde jedna z jejích jeskyní – Eliščina – byla první elektricky osvětlenou jeskyní, došlo k tomu již v roce 1880.

Největším zpřístupněným podzemním prostorem je Hlavní dóm v Kateřinské jeskyni.

(mk)

Pozvánka na výlet: pražské vyhlídky

V tomto ročním období je ideálním výletem vycházka na některou vyhlídku z pražských věží. Nejznámější vyhlídky jsou určitě například z petřínské rozhledny, z mosteckých věží Karlova mostu, z Prašné brány, Staroměstské radnice nebo ze zvonice chrámu sv. Mikuláše na Malé Straně. Všechny tyto objekty jsou celoročně přístupné a kromě vyhlídky je v nabídce většinou i doprovodná expozice.

Největší výhled poskytne návštěvníkům žižkovský vysílač v Mahlerových sadech, který před časem oslavil dvacet let od svého otevření. Jeho vyhlídková plošina je ve výšce 93 metrů nad zemí a při jasném počasí lze dohlédnout až 100 kilometrů daleko. Petřínská rozhledna má zřejmě nejvýhodnější dopravní spojení – lanovkou – a nabízí výhled na Malou Stranu a severozápadní část města. Občas prý odtud je možné dohlédnout až do Krkonoš.

Ne tak známou rozhlednou na Petříně je tzv. Květnice, kamenná stavba zasazená do Hladové zdi nedaleko hvězdárny. Odtud je dobrý výhled na vnitřní Prahu. Jinou moderní stavbou, která nabízí vyhlídku na vnitřní město, je Tančící dům na Rašínově nábřeží.

Vyhlídku nabízí také Nová budova Národního muzea, kde si lze při návštěvě některých výstav prohlédnout střed města. A jednou z nejnovějších vyhlídek v Praze je park Sacré Coeur na Smíchově a ačkoli tento park leží o dost níže, než je vrchol Petřína, nabízí zcela výjimečné pohledy na město.

Zajímavé pohledy na Prahu se nabízejí i u dalších, dříve nepřístupných míst, což je například cesta ke skleníku Fata Morgana v trojské botanické zahradě. Bohužel mnoho míst s kouzelným výhledem není dostupných pro starší generaci nebo vozíčkáře. K výjimkám v tomto směru patří vyhlídka u Hanavského pavilonu v Letenských sadech a bezbariérový přístup nabízí také prostory okolo Národního památníku na Vítkově.

(mk)

Výhled na Mostecké věže nabízí zvonice chrámu sv. Mikuláše

Lidové pranostiky na měsíc květen

Březen – za kamna vlezem, duben – ještě tam budem, máj – vyženeme kozy v háj.

Studený máj – v stodole ráj.

V máji aby ani pastýřova hůl neoschla.

Májová vlašička – naroste travička; májový deštiček – poroste chlebiček.

Když máj vláhy nedá, červen se předá.

Když kvete bez, ať kvete i víno.

Může-li se na začátku května schovat vrána v žitě, lze očekávat dobrou žeň.

Prší-li na začátku května, bývá víno v nebezpečí.

Máj má být chladný, ale ne studený.

Suchý květen, suchý rok.

Před Servácem není léta, po Serváci s mrazy veta.

Pankrác, Servác, Bonifác jsou ledoví muži, Žofie je jejich kuchařka.

Svatí Servác, Pankrác a Bonifác, ledoví bratři, přinesou chladna, jak se patří.

Neděle svatodušní – Hod Boží svatodušní.

O svatém Duše chod' ještě v kožiše, po svatém Duchu nezavuj se kožichu.

Na svatý Duch do vody buch, na Boží Tělo, do vody smělo.

152. Trilobit Pavla Kohouta

Kouřit jsem přestal 11. května 1977. Už dřív jsem to trénoval při dýcháncích na Státní bezpečnosti, které trvaly ať v Bartolomějské, či v Ruzyni často od rána do půlnoci. K repertoáru „zlých“ vyšetřovatelů patřily výhrůžky a řev, k roli „hodných“ nabídky kávy a cigaret. Píval jsem jen vodu z kohoutku na wécé, která nebyla jejich, a kouřit odmítal s tím, že tam mi po každé přejde chuť. V tu květnovou středu jsem se bál, že když si budu zapalovat, před zraky státu se mně roztřesou ruce.

Exekučně nás stěhovat za Chartu přišlo na Hradčanské náměstí číslo jedna, druhé poschodí vlevo, kde se právě teď zabýdluje Národní galerie, asi dvacet mužů a žen od soudu, magistrátu, SNB a ovšemže StB. Abych udržel tvář chlapa, který jimi pohrdá, nesměl jsem ničím prozradit, jak mnou lomcuje lítost, bezmoc a hněv. Zatížil jsem proto levou ruku psacím strojem i pravou klecí s andulákem Valtrrem a po krátkém projevu, že je vnímáme jako živelnou pohromu, tak ať si se zařízením bytu poradí sami, odešel se ženou vedoucí jezevčíka Edisona-Elitu-Rekord vstříc šťastným zítřkům, jak jsem o nich v mládí básnil.

Za týden se všichni kolem divili, že pořád nekouřím. Divil jsem se taky, jak mě to mohlo po třiatřiceti letech a nejmíň tolika retkách denně tak prostě přejít. Až mi došlo, že můj mozek se za mě celého rozhodl ty zlosyny i zlodcery ve zdraví přežít. Od té doby se jednou za rok nutím vybafat na počest nekouření aspoň doutník a v půlce jej s odporem típám.

Žena Jelena kouřit nepřestala, šetříc však ložnici i auto. Občas jí předkládám fotografie plic kuřáků a ona se zhrozí tak, až si musí zapálit. Svých pět až deset hulí denně dál. Na třetí rozvod už nemám, ale hlavně: z komunisty se dávno stal demokrat, což mnozí demokraté přímo komunisticky odmítají připustit.

Jsou u mě shledávány i jiné neřesti. Jedni mi radí miň solit, druzí mě varují před masem, třetí aspoň před tučným. Když nedávno viděl můj rakouský lékař, jak solím v hospodě slané uzené k pečené jitrnici, kývl spokojeně hlavou. Učí mediky, že nejzdrádnější je nutit lidi jistého věku, aby měnili letité návyky. Organismus, vybádal za svůj život profesor Gunter Kleiberger, je každou radikální, byť zdravou změnou spíš vyžděšen než potěšen a výsledkem může být jeho urychlený kolaps.

Moudré tažení proti důsledkům kouření vítám, pronásledování kuřáků špatně snáším, i když zcela nesnáším ty, kteří alergikům zamořují vzduch v práci, či dokonce při návštěvě u nich doma. Jsem taky pro zákaz všude, kde se stydnoucí čmoud zažírá do záclon, tapet i stěn a trvale činí nekuřákům zle. Divím se však zákazům kouření na otevřených nádražích peronech a chválím Němce, že si vymysleli na každém z nich místo, kde se notoričtí kuřáci poslušně mačkají jako sardinky, ale jsou zas chvíli rádi na světě; ostatně i osvícené německé instituce a firmy už zřizují odvětrávané místnosti, aby ubozí narušivci nemuseli každou hodinu potupně foukat kouř do záchodových mušlí. A jako zvrhlé chápu zákazy kouření pod širým nebem nebo v restauracích, které zřídily pro kuřáky oddělenou místnost. Přeji nám nekuřákům mnohem víc čistým vzduchem zvoucích pivnic a nočních barů, které jsou v zatím v menšině. Ale návrh vrchního Antinikotýna ve sněmovně, aby zákon zrušil veškeré výjimky až snad na kouření v bytě – než tam možná uzákoní žvýrohlašiče pro hasiče –, považuji za víc než jen buzeraci!

Dva odlišné totalitní režimy, které má náš kus Evropy za sebou, měly shodnou potřebu učinit poddané zdravými a šťastnými, i kdyby přitom měli zhebnout – a oni skutečně zhebali v lágrech a na popravištích. Demokratická ústava zaručuje každému člověku právo nakládat se sebou, jak se mu zlíbí, kopírujíc zákon Edvarda I. z roku 1305 o hájení osobní svobody před svévolnými příkazy vrchností – „Habeas corpus! Mějž tělo!“ Chutná-li nikotin někomu tak, že ho zkrácený život s ním těší víc než delší bez cigaret, je to jenom jeho věc i právo! A tvrzení, že nemocní plicáři ruínují navíc zdravotní pojišťovny, je holá licoměrnost, když si masa pijáků včetně nekuřáků pilně nachlastává cirhózy jater. Zavede sněmovna i prohibici? Ta je naštěstí profláknutá, dávno se ví, že porodila v Americe gangy fungující dodnes i jinde a se zhoubnějšími artikly.

Vše dosud vytýkané je ale čajík proti hlavnímu nebezpečí, které s sebou pomstychtivá arogance militantních nekuřáků nese. Aniž to vnímají, stal se jim boj proti kuřákům podobnou drogou jako jejich obětem tabák. Zálibou určitého typu lidí je nutkání všechny osoby, které jim nevoní, špehovat, udávat a diktovat jim vlastní představu žití. Zavilí nekuřáci šikanující kuřáky i tam, kde to nedává nejmenší smysl, se stávají jen jinými úchyláky, jako byli za totality domovnice, důvěrníci, milicionáři, pomocníci VB a práskači StB.

To vůbec není přitažené za vlasy! Hon na kuřáky začíná v extrémních případech připomínat lovy na vlasatce, na disidenty, ano i na Židy, protože vzbuzuje podobně nízké pudy zakazovat a trestat – tentokrát pro Ideál Zdraví, za nějž se bojuje zarputile a bezcitně jako za nacistický Ideál Čisté Rasy či bolševický Ideál Šťastné Budoucnosti.

(Psáno pro MFDnes)

Škrty, škrty a zase škrty

Jak se dalo očekávat, české ministerstvo financí přišlo ještě před prvním jarním dnem s návrhem masivních škrťů, které mají zachránit bilanci státního rozpočtu pro tento rok i pro léta následující. Že je schválený návrh státního rozpočtu na rok 2012 zcela vzdálen realitě a počítá s těžko představitelným růstem českého hospodářství, se vědělo již v době jeho schvalování. Ministr financí Kalousek jen konflikt o úspory v jednotlivých resortech pouze odsunul na pozdější dobu. Již v závěru minulého roku ovšem nešetřil pesimismem a zdůrazňoval, že po „tupých škrtech“ musí nyní přijít „škrty ostré“, protože jinak se nepodaří udržet schodky státního rozpočtu v původně plánovaných mantinelech. Neopomíjel přitom vypouštět nejrůznější pokusné balónky v podobě radikálních návrhů na drastické úspory nebo zvýšení daní v určité oblasti. Samozřejmě si je dobře vědom, že v čisté podobě své návrhy neprosadí, ale přesto vcelku úspěšně připravil veřejnost na řadu bezprecedentních kroků zasahujících především chudší občany.

Pro letošní rok chce prosadit především zkrácení rozpočtů ministerstev a dalších institucí financovaných přímo ze státního rozpočtu (formálně prezentované jako vázání části rozpočtu) asi o 4 procenta, celkem o 23,6 miliardy korun. Nijak se přitom neohlíží na skutečnost, že například u ministerstva práce a sociálních věcí se jedná o prostředky, jejichž vyplácení je dáno vesměs zákonem. Oprávněně věří, že jeho spolustraníci na postu ministra tohoto resortu se se škrty prostě vypořádá, i když budou ochránci lidských práv všemožně protestovat.

Jako největší oříšek se zatím jeví ministerstvo školství, které mělo podle původních plánů přijít o 4,5 miliardy. Přitom resort už nemá žádné rezervy a škrty by patrně vedly ke snížení platů na základních a středních školách. Nakonec ministr Kalousek mírně ustoupil a vláda rozhodla o zmrazení pouze 2,5 miliardy korun v resortu školství. I to se však jevílo dosavadnímu ministru Dobešovi neúnosné a oznámil, že podá demisi. Dá se tak říct, že využil velkou šanci odejít z postu a zachovat si přitom tvář bojovníka za lepší situaci ve školství. Přitom dlouhodobě hrozilo, že bude ze své funkce odvolán, nebo bude muset s ostudou odstoupit. Damoklův meč se nad jeho osudem vznášel již delší dobu. Nejenom že si zneprátelil naprostou většinu akademické obce na veřejných vysokých školách, ale zároveň jeho resort provázely velké problémy s čerpáním evropských fondů.

Ty se nevyhnuly ani jiným ministerstvům – Evropská unie totiž proplácení projektů z jednotlivých programů kvůli málo transparentní kontrole pozastavila a reálně hrozí, že přinejmenším u části z nich příliv finančních prostředků neobnoví. Nicméně právě programy spravované ministerstvem školství přitom patří mezi vůbec nejohroženější, protože bruselští představitelé opakovaně vyjádřili výslovně nespokojenost s úrovní jednotlivých projektů i s celým systémem kontroly. Na ministerstvu probíhají neustálé personální změny a odbor zodpovědný za čerpání peněz z evropských fondů se musí vyrovnat s tím, že na svou funkci rezignovala nedávno již šestá vedoucí od nástupu ministra Dobeše v roce 2010. Navíc ministr Dobeš svoji arogantností pobuřoval nejenom většinu českých akademiků, ale velmi pravděpodobně i úředníky v Bruselu, kteří pak na jeho projekty hledí podstatně přísnějším okem než na výplody ostatních. Ministr Dobeš již dříve prohlásil,

že pokud nedojde k obnovení toku peněz do konce března, podá demisi, ale nakonec využil jinou a pro něj výhodnější situaci k podání rezignace. Ztráta evropských dotací by pro resort byla doslova katastrofou.

Je ovšem jasné, že škrty v rozpočtech jednotlivých resortů bude mít v mnoha případech značně negativní dopad. Na druhé straně se však ministr Kalousek může opřít v tomto ohledu o veřejné mínění, které pod pojmem výdaje státního rozpočtu rozumí pouze zbytečné náklady na byrokratický aparát. Navíc zavilí libertariáni dále šíří představy o blahodárnosti snížení počtu státních zaměstnanců o desítky procent, aniž by však sdělovali, že to bude znamenat zároveň privatizaci řady činností dosud provozovaných výhradně ve státní režii a kontrolovatelných standardními demokratickými mechanismy.

Vedle škrťů v rozpočtech chce ministr Kalousek zrušit řadu státních úřadů, aby tak především odstranil existující dvojkolejnost. Tento jeho plán má nepochybně racionální základy, hrozí však, že s pomyslnou vaničkou bude vylito i dítě. Například jako silně kontroverzní krok se jeví plány na likvidaci sítě krajských hygienicko-epidemiologických stanic. Ale ani tento krok nic nezmění na faktu, že bude třeba v příštím roce ušetřit ještě podstatně vyšší sumu, konkrétně asi 42 miliard korun. A tady už samozřejmě nelze spoléhat na škrty v provozu státních institucí. Již ve své současné podobě totiž v řadě oblastí je jejich činnost natolik podfinancovaná, že je přímo ohroženo základní fungování.

Ministr Kalousek proto obnovil svůj požadavek na další růst daně z přidané hodnoty a zejména zaútočil na penzijní systém. Navrhl po dobu tří let zcela zmrazit výši penzí, což by při rychle rostoucí inflaci znamenalo velký propad životní úrovně značné části důchodců. Daň z přidané hodnoty doporučil sjednotit na výši dvaceti procent. Jako jakousi úlitbu lidovému hněvu pak navrhl také obnovu progresivního zdanění a zavedení nového daňového pásma pro osoby vydělávající více než 100 000 korun měsíčně. Změna se má přitom týkat lidí, kteří při zastropování plateb sociálního a zdravotního pojištění dosud vlastně paradoxně platili procentuálně méně než ti méně vydělávající. K tomuto paradoxu totiž došlo proto, že v České republice se platí daně z tzv. superhrubé mzdy. Zároveň se však hovoří i o růstu základní sazby daně fyzických osob z 15 na 16 procent. Se všemi těmito projekty ministr Kalousek u ostatních vládních stran vcelku uspěl, i když, jak se ostatně dalo očekávat, nikoli na sto procent. V případě daně z přidané hodnoty byl nakonec dohodnut kompromis, že bude sice zachována dvojitá sazba, ale ta v obou případech minimálně po tři roky vzroste o jedno procento, tedy na 15 a 21 procent. Důchody by pak neměly být zcela zmrazeny, ale jejich růst bude výrazně omezen, i když v době uzávěrky tohoto listu nebyl nový model ještě přesně určen.

Zdanění nejbohatších se sice Občanské demokratické straně výrazně nelíbí, ale navržený model bude asi ochotna víceméně akceptovat. V jednom bodě však rozhodně ustoupit nechce. Ministr Kalousek totiž opakoval svůj požadavek na změny tzv. paušálů u osob samostatně výdělečně činných. Tento systém totiž je natolik benevolentní, že právě osoby samostatně výdělečně činné prakticky neplatí žádné daně. To samozřejmě pro státní pokladnu není dlouhodobě únosné, zejména když právě kvůli systému zvýhodňujícího živnostníky patří Česká republika nyní mezi státy s nejvyšším podílem osob samostatně výdělečně čin-

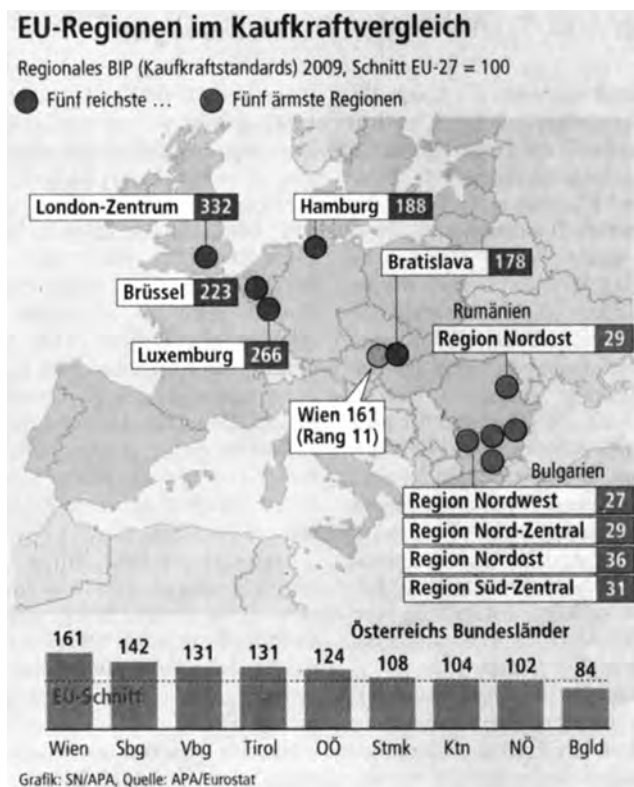
ných. Za alarmující je přitom třeba považovat skutečnost, že na dalších předních místech tohoto žebříčku figurují státy proslulé nestabilitou svých veřejných financí jako Itálie nebo Řecko. Jenže právě živnostníci a drobní podnikatelé tvoří nejužší voličské jádro Občanské demokratické strany a ta si právě na podpoře této skupiny vybuodovala celou svoji ekonomickou strategii. I vládní prohlášení tvrdí, že hodnoty vznikají pouze v rámci soukromé podnikatelské sféry. Pokud si chtějí občanské demokraté uchovat nějakou šanci uspět v příštích parlamentních volbách, musí si udržet přízeň této silné voličské skupiny. Navíc pro Občanskou demokratickou stranu je mimořádně výhodné hrát roli ochránce podnikatelů před „řáděním“ ministra ze strany TOP 09, která představuje hlavního soupeře občanských demokratů v boji o lídra pravice.

Na druhou stranu si však premiér Petr Nečas nepochybně uvědomuje, že nelze dlouhodobě na jednu stranu kázat o společném převzetí břemene snižování schodků rozpočtu a na druhou stranu neustále určitou skupinu zcela vyčleňovat ze všech škrtů. Samozřejmě se přitom zaklíná hrozbou růstu nezaměstnanosti v případě likvidace části malých podnikatelských subjektů při zvýšení daní. Lze očekávat, že celý rozpor se mu podaří vybalancovat v případě, že skutečně v letošním roce zaznamená česká ekonomika zhruba růst v řádu desetin procenta a následně se její výkonnost ještě dále zvedne. Pokud se situace dále zhorší, bude manévrovací prostor Petra Nečase velmi omezen. S nadějí nyní vzhlíží představitelé vládní koalice k některým novým statistickým údajům, které podle nich naznačují určité, byť stále ještě váhavé oživení českého průmyslu, především toho exportně orientovaného. Daří se zejména některým automobilkám, hlavně Škodě Auto. Jenže pokud neporoste odbyt českých výrobků v zahraničí alespoň tak, aby vyvážil pokles domácí spotřeby, reálně hrozí, že se Česká republika ocitne ve spirále ne úplně nepodobné té, v níž se nyní nachází Řecko. To znamená, že škrtky a zvyšování daní sráží spotřebu na dosud nevídaně nízkou úroveň a hrubý domácí produkt klesá a klesá.

(MaFr)

Klamání spotřebitelů v ČR

V souvislosti s plánovaným snížením počtu státních úřadů se hovoří o možném konci některých kontrolních úřadů dohlížejících na kvalitu potravin v maloobchodní síti v České republice. To patrně přimělo některé pracovníky těchto institucí k výrazné intenzifikaci práce a k odhalení některých případů, vrhajících velmi negativní světlo na obchodní politiku mnohých řetězců působících na území České republiky. Skandály se však dotýkají i části dodavatelů do těchto řetězců, včetně dodavatelů z Rakouska. Například v olomouckém distribučním skladě potravin patřícím řetězci Ahold (obchody společnosti Ahold nesou většinou v ČR značku Albert) veterináři objevili 364 kilogramů Berger tradiční šunky nejvyšší jakosti z Rakouska, u které však složení neodpovídalo kategorii nejvyšší jakost, ale pouze kategorii výběrová šunka. Ještě hůře dopadla kontrola dvou dalších zahraničních výrobků – dvěšteggramové salámy Czabai od společnosti Czabahas měly podstatně vyšší obsah tuku, než jaký byl deklarován na obalu a byla v nich prokázána přítomnost nedeklarovaného strojně oddělovaného masa. Druhý prohřešek se týkal i Uherské klobásy Macom ze Slovenska. Krajská veterinární správa zakázala

všechny uvedené výrobky dále prodávat a navrhla i pokutu pro obchodní řetězec.

Mluvíci Ahold vyjádřila překvapení, že nedostatky byly zjištěny i u renomovaných producentů, kteří dodávají na český trh potraviny v prémiové kvalitě. Řetězec považuje zjištěné nedostatky za porušení sjednaných obchodních podmínek a bude s výrobcí dále jednat. Bohužel celá kauza se zdá potvrzovat obecné mínění, vyjádřené mnohokrát v českých internetových diskusích, že Česká republika se stává čím dál více jakýmsi odpadkovým košem Evropy, kam i zahraniční výrobci renomovaných značek dodávají zboží, které by se doma neodvážili nabízet.

Další prověrky Státní veterinární správy na sklonku minulého roku ostatně ukázaly, že požadavkům prodeje nevyhověla asi pětina zkoumaných výrobků živočišného původu. Nejčastěji se objevovaly klamavé údaje na obalech, ale nebezpečně obvyklé byly i případy produktů s levnými náhražkami. O problémech s kvalitou potravin na pultech nových členských zemích se opakovaně hovořilo i v minulém roce, kdy se objevily výzkumy dokazující, že významní světoví výrobci dodávají na tyto trhy méně kvalitní varianty svých zavedených značek. Při obhajobě svého jednání přitom argumentovali odlišnými kulturními zvyklostmi, ale zároveň přiznávali, že by v případě použití plnohodnotných surovin jejich produkty silně znevýhodňovaly při konkurenčním boji v těchto teritoriích, kde cena kvůli sociální situaci značné části spotřebitelů hraje ještě podstatnější roli než v západní Evropě. Postup některých firem se stal dokonce podnětem pro stížnost k Evropské komisi. Ta však problém prakticky zametla pod koberec a postavila se víceméně na stranu velkých potravinářských firem. Dá se ale říct, že tímto krokem jen dále podpořila například v České republice velmi silně rozšířený názor, že Evropská unie upřednostňuje zájmy „staré patnáctky“, nebo ještě spíše zájmy Německa a Francie, před oprávněnými požadavky nových členských zemí. V souvislosti s problémy

s kvalitou potravin v České republice se také stále častěji hovoří o otázce, zda rozboření systému norem výrobků, který panoval v Československu od padesátých let, neznamenalo vyhlídku i s dítětem. Systém totiž u naprosté většiny produktů nebyl ničím nahrazen, takže nepoctivé jednání lze stíhat pouze velmi omezeně. Řada spotřebitelů potíže s kvalitou vyřešila po svém – zejména do Německa putují pravidelně zástupy Čechů především z pohraničí a nakupují zde mimo jiné i velké množství potravin. Po masivní vlně zdražování, k níž v České republice došlo v druhé polovině loňského i na počátku tohoto roku, navíc nejen nakoupí v německých super či hypermarketech kvalitnější zboží, ale vyjde je to v přepočtu také výrazně levněji.

(MaFr)

Další kancelářské prostory v Praze od Rakušanů

Rakouské realitní kanceláře mají v České republice poměrně silné pozici, přestože jednoho z největších projektů – budování nového kancelářského objektu na místě dřívější budovy Rudého práva v Praze na Florenci – se nakonec chopila slovenská skupina Penta. Rakouská skupina Immofinanz, která v České republice vlastní celkem šestatřicet nemovitostí v celkové hodnotě kolem 15,5 miliardy korun, v současnosti připravuje v centru Prahy několik nových projektů většího rozsahu. Na moderní kancelářské objekty hodlá přebudovat dvě starší budovy v pražské Jungmannově a v Jindřišské ulici. Oba objekty koupila již před krizí v roce 2006 ve spolupráci s developerskou firmou Lordship od Československé obchodní banky (ČSOB). Projekt na nějakou dobu usnul, Immofinanz však později své partnery vyplatila a pustila se do přestavby samostatně. Celkem hodlá do projektu investovat kolem 45 milionů korun s tím, že jeho první část, objekt v Jindřišské ulici, bude dokončen již koncem příštího roku, tedy ve stejné době, kdy se asi bude otvírat i nová kancelářská budova v místech bývalého Rudého práva. Budova v Jindřišské, kde už stavební práce probíhají, nabídne celkem 6 800 metrů čtverečních plochy, tedy sedmkrát méně než stavba prováděná Pentou. I proto se společnost Immofinanz neobává konkurence z této strany, protože se jedná přece jen o velmi odlišnou záležitost. U budovy v Jungmannově ulici se ještě čeká na stavební povolení. Zároveň se společnost Immofinanz společně s výše zmíněnou developerskou firmou Lordship podílí ještě na jednom významném projektu přestavby budovy, která také dříve patřila ČSOB – jde o přestavbu dřívějšího sídla této firmy v Praze v ulici Na Příkopě. Dřívější bankovní palác by měl nabídnout vedle kanceláří především obchody s módou. Připomeňme si, že právě ulice Na Příkopě v samotném centru Prahy patří mezi nejluxusnější adresy na světě a tomu také odpovídá cena zdejších nemovitostí. Nepochybně to ovlivní i výběr nájemců. S exkluzivními nájemci může Immofinanz jistě počítat i v Jungmannově a Jindřišské ulici, ale podle informací českých médií zatím nájemce nemá předem sjednané. Zdá se tedy, že trh s kancelářskými prostory v Praze v příštím roce dostane nový výrazný impuls. Realitní kanceláře však mohou jen doufat, že výrazné zvýšení rozlohy nabízených ploch půjde ruku v ruce s hospodářským oživením v zemi vyvolávajícím poptávku po těchto produktech. V případě přetrvávajících hospodářských problémů by pak hrozilo, že nové stavby zůstanou dlouhodobě prázdné, nebo bude muset prona-

jímatel hodně slevit ze svých dosavadních představ, což by nepochybně výrazně ohrozilo rentabilitu celého projektu a třeba i přimělo společnost Immofinanz k omezení aktivit v České republice.

(MaFr)

Zlevní v ČR telefonování?

Česká republika patří mezi země s nejvyššími cenami telefonování v rámci celé Evropské unie. Podle průzkumu, který v minulém roce nechal udělat předseda sněmovního podvýboru pro elektronické komunikace a ICT průmysl Jan Husák z vládní TOP 09, čeští operátoři drží nabídky svých tarifů několikanásobně výš, než je zvykem v západní Evropě včetně například Rakouska. Jiný výzkum dokonce ukázal, že český zákazník má v průměru nejdražší mobilní volání v celém vyspělém světě a přitom pokrytí 3G sítí je v České republice nejhorší z celé Evropské unie.

Tři monopolní čeští operátoři – O2, T-Mobile a Vodafone – se sice brání nesrovnatelností různých typů nabídek, nutností rozsáhlých investic i rozšířením různých speciálních tarifů, ale veřejnosti a také politické elitě zřetelně dochází trpělivost. Nový ministr průmyslu a obchodu Martin Kuba z Občanské demokratické strany chce zaktivizovat dosud spíše pasivní Český telekomunikační úřad, který má za úkol regulovat situaci na trhu. Především hodlá doplnit radu tohoto úřadu a hovoří též o nutnosti jejího celkového omlazení. Český telekomunikační úřad přitom chystá nyní řadu klíčových rozhodnutí, které by měly zásadně ovlivnit poměry v celém sektoru. Jde především o dražbu nových kmitočtů a tím také o možnost příchodu nového operátora na trh.

Většina médií však naznačuje, že požadovaná cena kolem devíti miliard ve spojení s nutnými investicemi je příliš vysoká a čtvrtý operátor se tak bude hledat jen velmi těžko, zejména v současné problematické hospodářské situaci. Ke zlevnění by však mohlo výrazně přispět i zavedení tzv. virtuálních operátorů, kteří vlastně budou nakupovat zboží s množstevní slevou od operátorů stávajících. Je ale otázka, zda se podaří Českému telekomunikačnímu úřadu celou situaci úspěšně zvládnout, aby se příliv virtuálních operátorů nestal lákavou výzvou pro různé podvodníky. I když lze tedy čekat, že navrhované kroky posílí trend snižování ceny za služby mobilních operátorů, nepůjde o nějaký okamžitý a výrazný cenový skok. Zejména pokud nepřijde čtvrtý operátor, nelze žádný průlom očekávat. A tak stále bude výrazně levnější využívat k mobilnímu spojení mezi Rakouskem a Českou republikou služby rakouských mobilních operátorů. A při případném delším pobytu v ČR bude muset nový zákazník pečlivě zvažovat všechna pro a proti nejrůznějších tarifů, které nabízejí firmy dominující na tamějším trhu.

(MaFr)

Rakouský Gigasport v ČR i na Slovensku končí

Podle internetové verze *Die Presse* hodlá rakouská společnost Kastner & Öhler uzavřít v ČR i na Slovensku své prodejny se sportovními potřebami a módou, které tu provozuje pod značkou Gigasport. Rozhodnutí se týká celkem jedenácti obchodů v České republice a jedné na Slovensku. V ČR přitom řetězec patřil mezi čtyři nejvýznamněj-

ší podniky v oboru společně s řetězci Hervis, Sportissimo a Intersport. Dlouhodobě se tu však potýkal s velkým poklesem tržeb a také se ztrátami. Jestliže ještě v roce 2009 vykázal tržby ve výši 589 milionu korun, o rok později se jednalo pouze o necelých 420 milionů korun. V roce 2010 pak obchody zaznamenaly celkovou ztrátu ve výši 1,4 milionu korun. Společnost proto již loni uzavřela dvě prodělečné prodejny v sociálně slabších oblastech – v Ústí nad Labem a v Ostravě. Nyní dospělo vedení firmy Kastner & Öhler k názoru, že by muselo do oživení prodeje v ČR a na Slovensku investovat obrovské prostředky, a proto raději zvolilo variantu jejich uzavření, i s ohledem na nevalné výhlídky do následujících let.

Představitelé rakouské společnosti mají pro špatné výsledky svého řetězce v posledních letech jednoznačné a jednoduché vysvětlení – propady tržeb jsou podle nich podmíněny nižšími příjmy domácností zejména v České republice v souvislosti s vládními reformami. V každém případě je jasné, že právě sportovní vybavení je jednou z oblastí, kde se domácnosti snaží ušetřit. Navíc v České republice přes značnou koncentraci prodejců do velkých specializovaných řetězců panuje velmi ostré konkurenční prostředí, kterému se jen těžko vzdoruje. Už před Rakušany se o tom přesvědčil irský řetězec se sportovním oblečením Lifestyle Sports, kterého dlouhotrvající mohutné ztráty donutily uzavřít všech svých dvacet prodejen v ČR již v roce 2010.

Situace v maloobchodním prodeji podobného zboží se v České republice patrně v následujících letech příliš rychle zlepšovat nebude, a tak Gigasport nebude asi jediným řetězcem, který ČR opustí. Zatím se zdá, že poměrně dobře odolávají krizi prodejny s potřebami pro kutily a pro zahrádkáře, jako je např. rakouský Starkl. Navíc tuhé zimní mrazy nepochybně vyvolají nutnost obnovy části rostlinstva. Ale poměrně příznivá situace se může velmi rychle změnit, zejména v souvislosti s horšící se situací důchodců, kteří tvoří nezanedbatelnou část klientely.

Nijak pozitivně nevypadá ani situace na trhu se stavebninami, kde mají rakouské firmy v ČR stále mimořádně silné pozice. Výstavba bytů neustále klesá a nová opatření v sociální sféře ochromují i individuální výstavbu na vesnici, která dosud zůstávala na slušné úrovni. Samozřejmě silné firmy, které dokážou přestát nynější hubené roky, pak budou mít šanci obsadit výrazně vyšší podíl na trhu. Nikdo však zatím nedokáže odhadnout, jak dlouho bude současné nepříznivé období trvat. Sice zejména z českého průmyslu přicházejí poměrně nadějně zprávy, ale vláda dává najevo, že je odhodlána pokračovat v úsporném kurzu skutečně za každou cenu a veřejné výdaje chce stlačit výrazným způsobem prakticky trvale. Srovnání životní úrovně se zeměmi, jako je Rakousko či Německo, se tak jeví ještě vzdálenější, než tomu bylo třeba před pěti lety.

(MaFr)

ÚVAHA

Vajíčková mánie

Ti z vás, kteří na vlastní kůži zažili zásobovací situaci v Československu v předlistopadovém období, si jistě vzpomenou na nákupní horečky, přecházející až v šílenství. Dlouhé fronty a pracné shánění, různé uplácení prodavaček apod. bylo součástí každodennosti Československa až do roku 1989. Jednou chyběl toaletní papír či dámské vložky, jindy třeba cibule nebo česnek. A někdy se zuřivě nakupovalo kvůli pověstem (často jak se ukázalo pravdivých) o připraveném zdražování. Do určité míry podobná mánie vypukla v prvních měsících letošního roku v České republice kvůli vejcím. Hlavním důvodem se údajně stalo zpřísnění pravidel Evropské unie pro chov slepic, především povinném zvětšení klecí pro nosnice. Toto rozhodnutí bylo přijato již v roce 1999 a podle Evropské komise tak měli zemědělci dostatek času na to, aby se vyrovnali s novými podmínkami. Česká republika přitom nepatřila mezi země, kde by producenti měli se zaváděním nových pravidel výraznější potíže.

Jenže Česká republika dlouhodobě není v produkci vajec soběstačná a místní nosnice pokrývají pouze asi 60 % spotřeby. Schodek tak bylo nutno vyrovnávat dovozem ze zahraničí, především z Polska. Tam ale už problémy s dodržováním unijní směrnice existují a navíc české veterinární orgány se v poslední době staví k importu potravin z Polska značně nepřívětivě. V souvislosti se skandálem spojeným s přidáváním technické soli do polských potravin dokonce hrozí, že dojde k zákazu dovozu mnoha polských komodit do České republiky. I část zásilek vajec z Polska na český trh byla vrácena zpátky a v českých obchodech

tak dokonce krátkodobě bylo možno vidět obrázky známé právě z let minulých – například prázdné regály. Na rozdíl od předlistopadové éry však zásobovací potíže promptně vyřešil růst cen. A jednalo se o zdražení skutečně výrazné – cena vajec v českých obchodech od začátku letošního roku stoupla o plný dvojnásobek. To představuje v rámci Evropské unie jednoznačný rekord, i když zdražení vajec se dotklo řady zemí. Až s velkým odstupem za Českou republikou zůstává Francie, kde se mezi říjnem roku 2011 a únorem 2012 zvýšila cena vajec asi o 75 %. Rychlý vzestup prodělaly i ceny vajec v Bulharsku, kde chtějí okamžitý nedostatek řešit masivnějším dovozem vajec z Polska. Ale i v Polsku a Slovensku ceny rostou, i když pouze asi o dvacet procent. Rakousko zažívá podobný proces, ale v ještě mírnější podobě, a kupodivu nijak zatím nenarostla cena v sousedním Německu. Právě toho využívají i čeští spotřebitelé, kteří už nyní jezdí výhodně nakupovat do Německa řadu potravinářských výrobků.

V českých médiích se dokonce objevily zprávy, že koupěchtiví Češi v německém pohraničí podnikají doslova invazi do obchodů a nakupují vejce v obrovských množstvích. Protože to v některých případech dokonce ohrožovalo zásobování vejci v německých městech, přistoupila část řetězců k regulaci prodeje vajec, byť ta směřuje spíše proti překupníkům, kteří vejce nepořizují pro vlastní potřebu, ale za účelem dalšího prodeje. Hlavní nápor se očekává v souvislosti s blížícími se Velikonocemi, i když média v líčení nákupních nájezdů v mnoha případech poněkud přehánějí a situace není a patrně ani nebude zdaleka tak dramatická. Také články na téma, jak se lidé postupně vracejí k domácímu chovu slepic a jeví obrovský zájem o koupi

nosnic, je třeba brát s určitou rezervou, i když mají třeba reálný základ.

Velké rozdíly ve vlivu nového opatření na ceny v různých členských zemích Evropské unie vzbuzují v mnoha spotřebitelích pochybnosti, zda skutečně stojí za prudkým zdražením vajec zrovna v České republice jenom evropská směrnice. V této souvislosti se připomíná kampaň se zdražením másla těsně před Vánoci před několika lety, kterou ve skutečnosti vyvolala část producentů, která chtěla prolomit psychologické bariéry pro zvýšení ceny svého produktu. Samozřejmě mnohé řetězce v této souvislosti rychle využily příležitost zvýšit také své marže. V každém případě si producenti vajec ještě nedávno stěžovali, že musejí své zboží prodávat pod cenou, a proto nemohou provést žádané investice v drůbežárnách. Nyní ovšem obviňují obchodní řetězce, že ceny vyhnaly až neúměrně vysoko. Přesto sami kalkulují s cenou výrazně přesahující cenu běžnou v sousedním Německu. Obhájí ji však s tím, že ceny vajec v německých obchodech jsou dumpingové a nepokrývají náklady chovatelů. Dokonce je označují za jakousi vábničku německých řetězců pro české zákazníky.

Pochopitelně růst ceny vajec se projevuje i v cenách výrobků z této komodity, ať již se jedná o proslulý vaječný koňak, majonézu nebo o pečivo. Právě pečivo nejrůznějšího druhu v posledních měsících také trhá tempa růstu cen. Pro české spotřebitele je přitom mimořádně varující, že se nyní začínají objevovat v médiích zprávy, že podobná zásobovací a cenová krize jako u vajec hrozí v brzkém čase i v případě vepřového masa, tedy jedné z již jen mála komodit, u které jsou průměrné ceny v Německu znatelně vyšší než v České republice. Zmíněné články mohou být signálem k další mohutné zdražovací kampani. I když po prvním prudkém růstu dojde k určité korekci cen, na konci bude cena produktu výrazně vyšší než před počátkem kampaně. Přitom všechny výzkumy naznačují, že v současné složité hospodářské situaci se snaží značná část Čechů šetřit především při nákupu jídla. Jenže kvůli vysoké sazbě daně z přidané hodnoty a neustálým tlakům na zdražování se jim to příliš nyní nedaří. Mnoho rodin se tak ocitá nad propastí chudoby a musí hospodařit bez jakýchkoliv rezerv.

(MaFr)

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Z denního tisku

Energetická společnost ČEZ se chystá investovat dvě miliardy korun do jaderných elektráren Temelín a Dukovany, píše *Lidové noviny*. Zlepší v nich ochrana proti přírodním živlům. Všechna opatření mají být hotova do roku 2015, uvádí list. ČEZ tak reaguje na výsledky loňských zátěžových testů, které upozornily na možné problémy v případě zemětřesení, vichřice nebo extrémních teplot. Obě elektrárny budou například vybaveny dodatečnými záložními zdroji. Ty zajistí dodávky elektřiny i v případě totálního kolapsu sítě. Ještě letos se ČEZ chystá zvýšit odolnost elektráren proti záplavám, další opatření budou prováděna během odstávek jaderných bloků, zdůrazňují *Lidové noviny*. Předseda České nukleární společnosti Václav Hanus ovšem tvrdí, že nová bezpečnostní opatření jsou zbytečně přísná. Deníku řekl, že například rozsáhlé povodně v létě 2002 vyřadily z provozu vodní i uhelné elektrárny. Dukovany i Temelín ale fungovaly dál bez omezení.

Česká zabijačka z Německa

I v České republice se intenzivně propagují domácí potravinářské produkty jako bezpečnější a kvalitnější. Řada spotřebitelů na podobné kampaně docela slyší a snaží se nakupovat především tuzemské výrobky, i když samozřejmě cena zůstává nadále rozhodujícím faktorem. Průzkum zadaný českým ministerstvem zemědělství nedávno ukázal, že na rozdíl od předlistopadové doby Češi důvěřují zdravotní nezávadnosti českých potravin výrazně více než potravinám dováženým ze zahraničí. Jenže v poslední době se objevila řada případů, kdy zejména velké obchodní řetězci prezentovaly jako českou kvalitu zboží, které ve skutečnosti pochází ze zahraničí. Například společnost Penny Market visačkou Česká kvalita označil tradiční čes-

kou kojeneckou stravu Sunar, která se ovšem nyní produkuje ve Velké Británii, stejně jako Mochovskou zeleninu, která se však již delší dobu nevyrobí v Mochově, ale v Rakousku.

Poté, co Česká obchodní inspekce na podobné praktiky přišla a označila je jako klamání spotřebitele, firma Penny Market argumentovala, že Česká kvalita nemusí nutně znamenat, že jde o výrobek produkovaný v České republice. Podle představitelů společnosti označení spíše ukazuje, že jde o výrobek podle české receptury a nabízené výhradně nebo především na tuzemském trhu. Penny Market nicméně seznam revidoval. Následná kontrola však ukázala, že při tom nepostupoval dostatečně důsledně.

Do sporu s inspekcí se však nedostal jenom Penny Market – podobný prohřešek kontroloři objevili i u řetězec Lidl. Ten v rámci reklamní kampaně Pravá česká zabijačka nabídl i některé potravinářské výrobky pocházející z Německa. Některé z nich pak svým stylem ani příliš neodpovídaly tradičním českým zabijačkovým pochoutkám. Řetězec Lidl ovšem jednoznačně odmítl, že by jednal v rozporu se stávající legislativou. Jeho představitelé poukazují na skutečnost, že titul Pravá česká zabijačka je pouze označením marketingové akce a nelze z něj vyvozovat, že všechny výrobky v jejím rámci nabízené jsou skutečně českého původu.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce však trvá na tom, že oba řetězce platné předpisy porušovaly a hrozí jim za jejich jednání pokuty. Podle představitelů inspekce se potraviny označované jako české musí vyrábět výhradně v České republice, jinak se jedná ze strany prodejců o nepovolené triky. I inspekce však připouští, že české výrobky nemusí pocházet výhradně z českých surovin. Zejména to platí v případě, že se jedná o suroviny v českých podmínkách nedostupné. Ostatně již František Maršner, zakladatel čokoládoven později známých pod označením Orion

a velký podporovatel české menšiny ve Vídni na přelomu 19. a 20. století, ve své reklamě tvrdil, že „Česká čokoláda je nejlepší“, aniž by samozřejmě tvrdil, že si někde v Čechách či na Moravě pěstuje vlastní kakao. Těžko by asi také mohl tvrdit, že kakao použité k výrobě jeho Slovanské čokolády pochází z některé ze slovanských zemí, jejichž znaky zdobily přebal čokolády. Zdůrazňoval však, že speciální kvalitu dodává jeho výrobkům mléko od domácích dodavatelů. A některé z výrobků, které byly vyvinuty právě v čokoládovnách Orion, jako třeba tyčinka Milena, jsou dodnes považovány za jakési české gastronomické rodinné stříbro.

Spory však vznikají v případě, že v České republice probíhala pouze naprosto finální úprava produktu, například jeho balení. Lze třeba jako české označovat víno, které bylo v zemi pouze naplněno do lahví? V takovém případě se nepochybně jakákoliv možná národní specifičnost vytrácí, stejně jako v případě, že česká je na produktu pouze jeho značka. V každém případě, pokud budete chtít svým známým z České republiky přivést některou z místních potravinářských specialit, uděláte možná dobře, když si předem pečlivě prostudujete etiketu. Možná se dočkáte velkého překvapení, i když možná ne úplně příjemného. Ale na druhou stranu bude lepší, když trapnou skutečnost odhalíte vy, než aby na ni přišel váš známý.

(MaFr)

Čeští myslivci asi na UNESCO nedosáhnou

Loni se českým myslivcům podařilo do jisté míry husarský kousek – myslivost v České republice a s ní spojené rituály byly zapsány na Seznam nemateriálních statků tradiční a lidové kultury ČR jako „plánovitě trvale udržitelné obhospodařování zvěře a jejího prostředí jako přirozená součást života na venkově“. Českomoravská myslivecká jednota, která zápis prosadila, považuje za součást českého kulturního dědictví například i loveckou kynologii nebo specifickou mluvu.

Představitelé českých myslivců dokonce doufali, že zápis do tuzemského seznamu jim umožní proniknout i na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Tyto naděje se však nyní vytrácejí jako sníh na jarním sluníčku. Především pro zápis by byla prakticky nutná podpora ze strany okolních států. Jenže sondáže na Slovensku a v Rakousku skončily údajně jednoznačným neúspěchem. Ještě větší problém však představuje vlna odporu proti snahám označit českou myslivost za součást světového kulturního dědictví, kterou iniciovala část ochránců zvířat. Ti vedou s myslivci dlouhodobý a mimořádně tvrdý boj, v němž nechybí ani řada podpásových ran. Tvrdí, že myslivci jsou zodpovědní za brutální snížení stavů zákonem chráněných predátorů a dravců a zároveň za přemnožení spárkaté zvěře, která pak ničí lesní porosty. Obviňují je i z pobíjení koček a psů v honitbách.

Myslivci se útokům brání dokonale propracovaným lobbyingem a mohou se spolehnout i na podporovatele mezi politiky napříč pravolevým spektrem. Mezi proslulé nimrody tak patří jak ministr zahraničí Karel Schwarzenberg z TOP 09, stejně jako předseda Českomoravské myslivecké jednoty a zároveň moravskoslezský hejtman a od roku 2010 také senátor Jaroslav Palas ze sociální demokracie. Na mezinárodním poli však podobné kontakty asi příliš fungovat nebudou. Naopak mezinárodní síť ochrán-

ců přírody, kteří myslivce často považují především za milovníky zabíjení a oběti agresivních pudů, je mimořádně dobře organizována. Ale myslivci i bez zapsání do seznamu UNESCO patří stále ke koloritu mnoha českých vesnic a tvoří komplex současné lidové kultury, ať se to již někomu z etických důvodů líbí, nebo nelíbí.

(MaFr)

Hon na české kance

V minulosti, v 19. století, se zdálo, že kanci zmizí z české přírody podobně jako třeba vlci nebo medvědi. Lesy jako jejich přirozené útočiště rychle mizely a roztržštěná a malá políčka jim nenabízela žádný úkryt. I po většinu 20. století nepředstavovala divoká prasata v české krajině žádný zvláštní problém, i když jejich množení vyhovovalo scelování lánů hojně prováděné zejména v padesátých letech, ale částečně i později.

Na počátku nového tisíciletí se však černá zvěř z nejrůznějších důvodů začala rychle množit a škody, které působí na polích a dalším majetku, prudce rostou. Jestliže ještě v roce 2006 se počet divočáků v České republice odhadoval na 48 000 kusů, v roce 2010 se již jednalo o 60 500. Trend podle všeho pokračuje i v posledních letech a ve skutečnosti mohou být odhady ještě poněkud podhodnocené. Zrovna tak výrazně narostly počty muflonů, jelenů a daňků, kteří stejně jako divoká prasata způsobují škody zemědělcům na úrodě, ale také na lesních porostech.

Poškozován je pochopitelně i státní podnik Lesy ČR. I proto ministerstvo zemědělství v současnosti vyhlásilo přemnožené zvěři tvrdý boj. Přitom si uvědomuje, že řešením není jenom zvýšení počtu odstřelů. Jestliže v první polovině osmdesátých let ulovili myslivci ročně něco přes 80 tisíc divočáků, loni to už bylo více než 144 tisíc kusů. Přesto počty kusů v přírodě neustále narůstají a divoká prasata se nyní poměrně často objevují i v bezprostřední blízkosti lidských obydlí, ničí prostory u chatových osad nebo likvidují golfová hřiště. Podle myslivců i některých ochránců přírody může problém skutečně vyřešit jenom změna obhospodařování zemědělských pozemků. Tím se myslí především rozčlenění obrovských lánů s jednou plodinou na drobnější pozemky, třeba podle rakouského vzoru. Z menšího pole musí zvěř vyjít a je možné ji odlovit, zatímco ve velkých polích se může zdržovat prakticky neustále.

Odborníci souvislost vysokých stavů divokých prasat a rozlehlých polí dokládají i mezinárodním srovnáním – zatímco ve Francii nebo v Německu, kde stejně jako v České republice najdeme množství rozsáhlých polí, bojují také s přemnoženými divočáky, například v Rakousku tento problém není nijak zvlášť akutní. Jenže rozdělování polí asi narazí na závažné problémy. Někteří ekologové se sice domnívají, že stačí dokončit pozemkové úpravy spojené s restitucemi zemědělského majetku, to je však značně naivní představa. Hospodaření na velkých pozemcích se ukázalo dlouhodobě jako ekonomicky rentabilnější a návrat k situaci před rokem 1948 nebo třeba před rokem 1960, tedy před praktickým dokončením kolektivizace vesnice, není prostě představitelný už kvůli tomu, že některé procesy, jako třeba odchod značné části venkovského obyvatelstva do měst či vytvoření zemědělských družstev vlastníků, jsou prakticky nezvratné. Uměle vytvářené členění by si zase vyžádalo obrovské náklady, které by musel stát mini-

málně z velké části hradit prostřednictvím nějakých dotací a to v době velkého šetření v oblasti veřejných rozpočtů nelze očekávat. Lze se tedy domnívat, že Česká republika přes veškeré kampaně bude s přemnožením zvěře zápolit i v dalších letech. Nicméně možná že přibude zvěřiny na pultech a třeba i v restauracích. To lze nepochybně jenom přivítat, ale samotný problém se tím asi vyřešit nepovede.

(MaFr)

Češi v Senegalů zajistili další reprodukci vzácných antilop

Čeští vědci v Senegalů přestěhovali v rámci záchraného programu rekordní počet kriticky ohrožených antilop Derbyho v dvanáctileté historii projektu. V uplynulých dvou týdnech umístili do nové obory sedmáct mladých samců a zajistili podmínky pro další rozmnožování v rezervaci Bandia. Nyní pokračují v terénním výzkumu a přípravách na sympozium pod záštitou Mezinárodního svazu pro ochranu přírody a přírodních zdrojů (IUCN). To má rozhodnout o dalším osudu 85 antilop v českých rukách, řekla vedoucí sdružení Derbianus CSAW Karolína Koláčková. Sdružení Derbianus Czech Society for African Wildlife tvoří zejména vědci z České zemědělské univerzity v Praze.

Fotopasti v Beskydech poprvé zachytily rysa ostrovida

Fotopasti v Beskydech poprvé zachytily rysa ostrovida. Jde o úplně první záběry šelmy v Beskydech a potvrzení domněnky ochránců přírody, že v pohoří žije. Dosud vycházeli jen z nepřímých důkazů, především stop. ČTK o pořízení záběrů informoval Miroslav Kutal z Hnutí Duha Olomouc. „Historicky první záběry volně žijícího rysa ostrovida v CHKO Beskydy se podařilo natočit v posledním měsíci v Javorníkách. Na základě jedinečného zbarvení srsti byl pohyb tohoto rysa pomocí fotopastí identifikován na celém Javornickém hřebeni, tedy na území zhruba 200 kilometrů čtverečních,“ uvedl Kutal. Fotopasti ochránců přírody instalovali na několika místech Beskyd asi před

měsícem. Vybírali lokality, o kterých se domnívali, že je šelmy navštěvují.

Lidé mohou posílat své návrhy do ankety Strom roku 2012

Milovníci přírody mohou navrhnout svoji oblíbenou dřevinu na ocenění ve známé ekologické soutěži Strom roku. Letos se uskuteční její jedenáctý ročník. Návrhy je možné posílat do ekologické Nadace Partnerství v Brně do 4. května. Odborná porota z nich vybere dvanáct finalistů a o vítězi rozhodne hlasováním veřejnost. Vyhlášen bude v říjnu, řekla pracovnice nadace Hana Rambousková. Loni soutěž vyhrála alej ze Skaličky na Přerovsku. Na ocenění bylo navrženo bezmála sedmdesát dřevin, alejí či stromořadí.

Do volné přírody v bývalém vojenském prostoru Ralsko se na přelomu března a dubna vrátí zubři evropské

Chovné stádo, které bylo na sever Čech přivezeno z Polska už před více než jedním rokem, by mělo v budoucnu čítat i několik desítek kusů. Dosud jsou zubři v ohradě. V krátké době ale budou vypuštěni do volné přírody v oboře Židlov. Stádo zubřů v bývalém vojenském prostoru patří mezi největší v Česku.

Zvířatům se na severu Čech daří. Během loňského roku se narodila tři mláďata. Obora má rozlohu 3 780 hektarů. Vojenské lesy v ní chovají jeleny a muflony.

Zubr evropský je největší volně žijící přežvýkavec v Evropě. Ve volné přírodě byl vyhuben zhruba před sto lety, a to kvůli rozsáhlému kácení lesů. Přežil jen díky umělému chovu v zoologických zahradách a dalších zařízeních. V tuzemsku je chová například pražská zoo, která loni tři mladé zubry – samce a dvě samice – nechala převést do polského národního parku Bieszczady.

Největší populace zubřů evropských dnes žije v Bělověžském národním parku na hranicích Polska a Běloruska. Okolí Ralska je jedním z míst, kde zubři v minulosti žili.

DOPRAVA A ŽELEZNICE

ČR prosadila silniční spojení na Slovensko mezi evropské priority

Česko v Evropské komisi prosadilo karlovarskou rychlostní silnici R6 a zlínskou R49 mezi prioritní stavby v evropské dopravní síti TEN-T. Obě silnice navazují na D1; R6 v Praze směrem do Německa a R46 v Hulíně směrem na Slovensko. V rámci evropské dopravní sítě bude nově i devátý nákladní železniční koridor z Prahy na Slovensko. Po setkání ministrů dopravy visegrádské čtyřky a komisaře pro dopravu EK to uvedl český ministr dopravy Pavel Dobeš. Česko chce mezi prioritní evropské stavby prosadit i železniční a silniční spojení mezi Prahou a Lincem, přeshraniční úsek Ústí nad Labem – Drážďany, modernizaci železničního spojení Břeclav – Vídeň na vyšší rychlost a prosazuje i zařazení tzv. severní trasy propojující Prahu, Brno a Ostravu přes R35 a R43 místo současné jižní varianty D1.

Pražská doprava

Pražští radní rozhodli, že Praha si půjčí první část úvěru od Evropské investiční banky (EIB) na dostavbu prodloužení metra A do Motola tři miliardy korun. Novináře o tom informoval primátor Bohuslav Svoboda (ODS). Záměr musí ještě schválit zastupitelstvo. Praha bude zřejmě muset čerpat celý úvěr ve výši 8,5 miliardy korun, uvedl radní pro dopravu Josef Nosek (ODS). EIB nabídla Praze úvěrový rámec až 11 miliard korun. Na úvěr 8,5 miliardy korun na dobu třicet let s odkladem splatnosti šest let je schválená smluvní dokumentace. Hlavní město ho bude zřejmě muset využít v plné výši. „Současná ekonomická situace je taková, že nám nic jiného nezbyvá,“ uvedl Nosek. Město bude pravděpodobně ještě letos schvalovat další část úvěru.

ARCHEOLOGIE

Archeologové objevili v Kutné Hoře doklady počátků těžby stříbra

Významné doklady počátků těžby stříbra z 13. a 14. století v areálu bývalé jezuitské koleje v Kutné Hoře objevili archeologové při záchranném výzkumu. Pocházejí z období počátků Kutné Hory jako města. Archeologové od loňského září shromáždili 500 beden nálezů a velké množství přírodovědných vzorků. „Odhaleny byly jámy, zřejmě pokusné šachty, žlab pro přívod vody a podezdívky staveb v sousedství jednoho ze známých vstupů středověkého dolu Osel,“ uvedl vedoucí výzkumu Jan Frolík. Archeologové objevili také četné od vozů vyježděné koleje, které svědčí o rušném provozu. „Vrstvy hlušiny místo zakonzervovaly a uchovaly pro budoucnost,“ dodal archeolog. Na parcelách za domy stály menší stavby, zděné sklípky a odpadní jámy, které dokreslují vybavení středověkých kutnohor-

ských domácností. V jedné usedlosti se například vyráběly z kostí a parohů užitkové předměty.

Jihlavské muzeum představí archeologické nálezy z Vysočiny

Jihlavské Muzeum Vysočiny představí archeologické nálezy, které se objevily při záchranných archeologických výzkumech v uplynulých dvou letech na území Kraje Vysočina. Výstava potrvá do 10. června. ČTK to sdělil její kurátor Milan Vokáč. Telčské sídliště podle archeologů pochází ze 13. až 14. století. Lidé se budou moci seznámit s průzkumem historických jader středověkých a raně novověkých městeček Jimramova na Žďársku, Mrákotína u Telče a Mohelna ve středním Pojihlaví. Další exponáty přiblíží výzkumy náměstí, hřbitovů a kostelů vrcholně středověkých měst Pelhřimova, Počátek a Žďáru nad Sázavou.

VĚDA A TECHNIKA

Čeští a němečtí vědci pokročili na cestě ke kvantovým počítačům

Významný krok ke kvantovým počítačům udělali čeští a němečtí vědci z Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské Českého vysokého učení technického v Praze a Ústavu Maxe Plancka v Erlangenu. Jde o takzvané dvourozměrné kvantové procházení. O kvantových počítačích se hovoří jako o počítačích nové generace, protože využívají „hardwarově“ kvantové mechanické vlastnosti částic, například elektronů, atomových jader nebo světla. „Námi navržený a realizovaný experiment je založený na takzvané dvourozměrné kvantové procházce, která nám mimo jiné umožňuje napodobovat dynamiku dvou kvantových částic a studovat dopad jejich vnitřních vlastností na jejich pohyb v prostoru,“ uvedl profesor Igor Jex z Katedry fyziky Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské, který se na experimentu podílel.

Čeští vědci působící v Antarktidě rozšiřují své výzkumné projekty

Čeští vědci rozšiřují výzkum na ostrově Jamese Rosse, kde už pět let provozuje brněnská Masarykova univerzita Mendelovu polární stanici, a také na přilehlém Antarktickém poloostrově. Mezi nová témata, jimž se věnují, patří parazitologie ryb, jejichž domovem jsou extrémně chladné vody, analýza těžkých kovů v lišejnících nebo ošetření stravy přivážené na Antarktidu ultrafialovým zářením. ČTK to řekl vědecký vedoucí expedice, která pobývala v uplynulých týdnech na základně, Miloš Barták z přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Vědci dlouhodobě sledují vývoj takzvaných antarktických oáz. Jsou to oblasti, na nichž po ústupu ledovců vzniká

první život v podobě řas, lišejníků a mechů. Dále sledují klima a geologický výzkum na Antarktickém poloostrově. Na základně jsou vždy první dva měsíce v roce, kdy je v lokalitě díky krátkému antarktickému létu nejtepleji. Poznatky ze svých výzkumů budou zveřejňovat v časopise *Czech Polar Reports*, jenž začala vydávat v uplynulých dnech Masarykova univerzita. První číslo obsahuje práce, které podávají základní informace o ostrově Jamese Rosse. Vědci pracují na mnoha projektech. K jejich vyhodnocení je ale nutný podrobný a dlouhodobý sběr dat v Antarktidě.

Rytířem lékařského stavu je profesor Karel Křepela

Devatenáctým Rytířem českého lékařského stavu je přední osobnost lékařské vědy v oboru dětského plicního lékařství profesor Karel Křepela. Česká lékařská komora (ČLK) ocenila zejména jeho zásluhy o potlačení tuberkulózy u dětí v ČR. Profesor Křepela se letos dožívá 83 let. Pracoval v nemocnici v Podbořanech, odtud přešel na dětské plicní oddělení pražské Thomayerovy nemocnice, kde působí dosud. Vedle lékařské praxe se věnuje přes čtyřicet let činnosti pedagogické, pravidelně přednáší na tuzemských i zahraničních kongresech. Docentem byl jmenován v roce 1990, profesorem v roce 1993. V letech 1981 až 1993 byl nejprve místopředsedou a od roku 1984 předsedou komise pro dětskou TBC a od roku 1981 je předsedou atestační komise v oboru pediatrie. Publikoval přes devadesát odborných článků v tuzemských i zahraničních odborných časopisech. ČLK uděluje titul od roku 1996 lékaři, který se mimořádně zasloužil o etiku povolání, rozvoj medicíny a humanismu nebo projevil mimořádně statečný občanský či lékařský postoj.

Oficiálne výsledky predčasných parlamentných volieb 2012

Vítaz volieb Robert Fico

Oficiálnym víťazom parlamentných volieb 2012 sa stala strana Smer-SD s počtom hlasov 44,41 %, čím získala 83 poslaneckých mandátov. Na druhom mieste skončilo KDH so ziskom 8,82 % hlasov, nasledovala strana Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti s 8,55 %, obe majú 16 poslaneckých mandátov. Do parlamentných lavíc zasadnú aj poslanci Mosta-Híd (6,89 %), SDKÚ-DS (6,09 %) a SaS (5,88 %). Most-Híd s počtom 13 poslaneckých kresiel, SDKÚ-DS a SaS budú mať k dispozícii 11 parlamentných kresiel. Do parlamentu sa nedostala strana SNS (4,55 %), ani SMK (4,28 %).

Predčasné voľby sa konali na základe nevyslovenia dôvery vláde premiérky Ivety Radičovej, ktorú vyniesla na povrch Národná rada SR 11. októbra 2011, čím sa rozpadla koalícia. Následne sa 13. októbra 2011 na návrh NR SR 143 hlasmi rozhodlo o predčasných voľbách. 18. februára 2012 sa oficiálne začala volebná kampaň a 10. marca 2012 prebehli v čase od 7 do 22 hod. predčasné parlamentné voľby do Národnej rady Slovenskej republiky. Bolo zvolených 150 poslancov na štvorročné funkčné obdobie. O hlasy voličov sa uchádzalo v rekordnom počte 26 politických strán a takmer 3 000 kandidátov na poslancov.

Celková volebná účasť dosiahla 59,11 %, čím bola vyššia ako pri posledných parlamentných voľbách v roku 2010, kedy hlasovalo 58,83 % voličov. To predstavuje 2 596 443 voličov z celkového počtu 4 392 451 voličov. Počet celkových platných hlasov dosiahol 98,43 % z celkového počtu odovzdaných hlasov. Najvyššiu volebnú účasť mal Žilinský kraj, naopak najnižšiu dosiahol Košický kraj.

Vo všetkých volebných obvodoch Žilinského kraja zvíťazil Smer-SD, pričom v tomto kraji získal 182 811 hlasov. Druhá skončila strana KDH, Obyčajných ľudí a nezávislé osobnosti podporilo 33 635 voličov, SNS volilo 28 915 ľudí a strane Sloboda a solidarita odovzdalo svoj hlas 17 607 oprávnených voličov.

Vo volebných okrskoch Bratislavského samosprávneho kraja sa na predčasných voľbách do Národnej rady SR zúčastnilo 62,06 % voličov. V každom zo štyroch obvodov kraja vyhrala strana Smer-SD. Druhá skončila strana Sloboda a Solidarita s podporou 13,21 %. SDKÚ-DS podporilo 12,71 % voličov, Obyčajných ľudí a nezávislé osobnosti volilo 10,28 %, KDH 9,15 % a stranu Most-Híd 7,65 % voličov.

V Trenčianskom kraji sa na voľbách zúčastnilo 62,35 % voličov. Víťazom predčasných parlamentných volieb je aj v Trenčianskom kraji strana Smer-SD, ktorú volilo 166 870 ľudí. Nasledujú Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti Igora Matoviča s 26 157 hlasmi. Tretie je KDH s 23 771 hlasmi. SNS dostala v Trenčianskom kraji 18 511 hlasov. Poslednou stranou, ktorá by sa podľa voličov v Trenčianskom kraji dostala do parlamentu, je politická strana SaS.

V Nitrianskom kraji išlo k volebným urnám 58,4 % oprávnených voličov. Smer-SD sa stala s vysokým náskokom víťazom volieb v tomto kraji (39,76 % hlasov). Druhá skončila strana Most-Híd (14,87 %), ďalej SMK-MKP

(13,24 %), KDH (5,86 %) a strana Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (5,82 %).

V Trnavskom kraji k volebným urnám pristúpilo 59,4 % občanov. Oficiálnym víťazom volieb sa stala strana Smer-SD, ktorej odovzdalo svoj hlas 96 239. Nasledujú strany Most-Híd (15,02 %) a SMK-MKP (11,16 %). Na štvrtej priečke skončilo hnutie Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti so ziskom 9,99 %, KDH (7,56 %) a SDKÚ (5,07 %).

V Banskobystrickom kraji sa parlamentných volieb zúčastnilo 301 134 voličov. Vo všetkých obvodoch kraja zvíťazil Smer-SD. Na druhom mieste skončili Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (8,36 %). Ďalšie priečky obsadili: Most Híd (64,4 %), KDH (6,23 %) a SDKÚ-DS získalo priazeň 5,64 % voličov.

V Prešovskom kraji bola 57,01%-tná účasť voličov. Vo všetkých obvodoch najobývanejšieho slovenského kraja vyhral Smer-SD (44 %). Druhá skončila v Prešovskom kraji strana KDH (14,03 %). OĽaNO zvolilo 8,2 % voličov, SDKÚ-DS viac ako 5 %.

Najnižšia účasť voličov bola v Košickom kraji. Na voľbách sa zúčastnilo 330 546, čo je 53,78 %. Víťazom vo všetkých obvodoch sa stal Smer-SD, pričom v tomto kraji získal 136 031 hlasov. Na druhom mieste je KDH (8,96 %), za ktorou je Most-Híd (8,32 %). Nasleduje hnutie Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (7,65 %), SDKÚ-DS (6,11 %), SaS podporilo v Košickom kraji 5,03 % zúčastnených voličov, SMK-MKP získalo podporu 5%tnú podporu.

Vítazná strana Smer-SD získala najvyšší podiel hlasov v Čadci (67,69 %), KDH v obvode Námestovo (19,44 %), OĽaNO v Trnave (15,34 %), SDKÚ-DS a SaS v obvode Bratislava. SDKÚ-DS tam volilo 14,07 % a SaS 14,56 %. Most-Híd dosiahol najvyšší počet hlasov v obvode Dunajská Streda (43,88 %).

Najnižší podiel hlasov získal Smer-SD v Dunajskej Strede (6,11 %), KDH, OĽaNO, SDKÚ-DS a SaS v obvode Štúrovo. Most-Híd získal najnižší podiel hlasov v obvode Čadca, kde ho volilo len 0,5 %.

(MK)

Požiar na Krásnej Hôrke

Jeden z najkrajších hradov na Slovensku, Krásnu Hôrku, týčiacu sa nad obcou Krásnohorské Podhradie v Rožňavskom okrese, zasiahol v sobotu 10. marca 2012 rozsiahly požiar.

Zo začiatku nie tak nebezpečne vyzerajúci oheň sa v priebehu dňa premenil na ničiacu katastrofu, ktorá zničila nielen šindľové strechy a krovy hradu, ale aj gotický palác a zvonicu. V tomto čase sa v hornom gotickom paláci

nachádzala dokonca aj nová expozícia. Hasičom sa podarilo bezpečne premiestniť 90 percent hodnotných zbierok a expozíciu zbrojnice, avšak interiér areálu spolu so strechou sa požiaru nevyhol. Šíriaci sa oheň bol podporovaný silným vetrom, ktorý plamene zanesol až ku dreveným šindľom. Na hrade prebehla inventarizácia, zachránené zbierky boli prevezené do múzea v Betliari, do Slovenského technického múzea a Východoslovenského múzea v Košiciach.

Pri odstraňovaní prvotných škôd a zabezpečovaní horenia pomáhali aj 20 profesionálnych vojakov z pohotovostného oddielu Rožňavy. Prítomní boli aj zástupcovia, útvaru Radiačnej, chemickej a biologickej ochrany, ktorých si vyžiadala zriadený krízový štáb. Na miesto požiaru prišlo aj mnoho dobrovoľníkov z okolia, ktorí sa snažili hrad zachrániť.

Príčiny požiaru sú zatiaľ neznáme, no existujú dve teórie. Jednou je vznietenie sa hradu vypaľovaním trávy. Druhá možná príčina je neopatrné zaobchádzanie so zapaľovačom, ktorý údajne používali dve 11 a 12 ročné rómske deti snažiac sa fajčiť cigaretu. V každom prípade prebehla iskra, príčinou ktorej začala horieť drevená strecha. Ministerstvo kultúry SR uviedlo, že rozsah poškodenia hradu Krásna Hôrka následkom požiaru je značný, ale ešte nebolo možné určiť definitívny rozsah škôd. Je podané trestné stíhanie pre zločin všeobecného ohrozenia.

Paradoxom je, že gotický palác na hrade Krásna Hôrka bol koncom roka 2011 slávnostne znovuotvorený po osemmesačnej rekonštrukcii. Počas tejto rekonštrukcie bola podaná masívna drevená podlaha z červeného smreka, nové kované zábradlie s dubovou rúčkou. Opravou prebehlo aj točité schodisko a prízemná časť paláca bola v rámci vytvorenia temnej atmosféry vytmavená. Jednou z novinek bol aj zaktualizovaný systém na mieru zhotovených výstavných vitrín.

Jednou z obáv obyvateľov Krásnej Hôrky sú možné straty príjmov z turistického ruchu, ktoré dostávali práve vďaka hradu. Svoju zaujatosť touto pamiatkou prejavili aj zorganizovaním verejnej zbierky na opravu hradu. Rekonštrukcia strechy a znovusprístupnenie pre verejnosť je naplánované uskutočniť do leta 2012.

Hrad Krásna Hôrka pochádza zo 14. storočia, pričom prvá písomná zmienka o hrade je z roku 1333. Hrad vznikol ako ochrana stredovekej cesty vedúcej cez banícke oblasti Slovenského Rudohoria. Krásna Hôrka vznikla na mieste staršieho hradiska, ktoré pôvodne poskytovalo v roku 1241 útočisko kráľovi Belovi IV. pred Tatármi. Počas svojej existencie ho vlastnili už tri významné rody: Mariássyovci, Bebekovci a Andrássyovci. Pod vedením Andrássyovcov sa koncom 16. storočia začala prestavba, ktorá napokon trvala 100 rokov. Časom ho prebudovali na šľachtické reprezentačné sídlo. Baroková kaplnka vznikla prestavbou delovej bašty v roku 1770. Od roku 1961 patrí medzi slovenské národné kultúrne pamiatky.

V interiéri hradu bola špecializovaná stála hradná expozícia, ktorá prezentovala fortifikačné staviteľstvo od 13. do 18. storočia, ako aj základné informácie o hrade a jeho vlastníkoch. Bola rozmiestnená v troch častiach hradu. Okrem zbierky historických cenných zbraní tu bola aj expozícia pôvodného zariadenia zo 17. storočia a vzácna zbierka historického nábytku a obrazov či hudobný salón so vzácnou zbierkou hudobných nástrojov. Vzácna je zbierka stredovekých zbraní: bodné, sečné, rezné a bi-

cie, zbierka strelných a zbierka zbraní orientálneho pôvodu. V priestoroch bebekovského krídla je sprístupnené pietne múzeum, hradná kaplnka s klasicistickým interiérom, so vzácnym obrazom Krásnohorskej Madony z roku 1739 a v susedstve kaplnky sa nachádza rodinná hrobka Andrássyovcov.

(MK)

Nová dráma / New Drama 2012

Festival Nová dráma / New Drama 2012 už pozná výber inscenácií do súťažného programu. Na ôsmom ročníku festivalu sa v Bratislave predstaví a o tri festivalové ceny zabojuje 10 inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy. Všetky mali premiéru v uplynulom roku.

Dramaturgická rada festivalu Nová dráma / New Drama 2012 uzavrela výber inscenácií do súťažného programu. V dramaturgickej rade tento rok pracovali divadelní kritičky a teatrologičky Zuzana Ferusová, Zuzana Uličianska a Martina Ulmanová.

Od novembra do marca vyberali z takmer 40 inscenácií súčasných dramatických textov vo všetkých divadlách na Slovensku. Do výberu sa dostali inscenácie, ktoré mali premiéru v období od 1. marca 2011 do 29. februára 2012, a text, z ktorého vychádzajú, nebol napísaný pred rokom 2000. Z desiatich nominovaných inscenácií sa v piatich prípadoch o réžiu postarali ženy.

Prehľad 10 súťažných inscenácií ôsmeho ročníka festivalu Nová dráma / New Drama

Dorota Masłowska: *Dvaja úbohí Rumuni hovoriaci po poľsky*, Divadlo Andreja Bagara Nitra, réžia Júlia Rázusová
 Andrej Kalinka – Ivan Martinka: *Epos*, Bábkové divadlo Žilina, réžia Andrej Kalinka a Ivan Martinka
 Ondrej Šulaj: *Gazdova krv*, Divadlo Astorka Korzo'90 Bratislava, réžia Juraj Nvota
 Michaela Zakuťanská: *Havaj*, Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov, réžia Zoja Zupková
 Martin Čičvák: *Kukura*, Divadlo Aréna Bratislava, réžia Rastislav Ballek
 David Mamet: *November*, Divadlo Aréna Bratislava, réžia Martin Čičvák
 Jana Juráňová: *Reality snov*, Bábkové divadlo na Rázcestí Banská Bystrica, réžia Iveta Škripková
 Sláva Daubnerová – Pavel Graus: *Some Disordered Interior Geometries*, P.A.T. Bratislava, réžia Sláva Daubnerová
 Blaho Uhlár: *Pokus*, S.T.O.K.A. Bratislava, réžia Blaho Uhlár
 Ingmar Villqjst: *Taká fajn baba ako ty*, Mestské divadlo Žilina, réžia Adriana Totiková

Festival Nová dráma / New Drama predstavuje najlepšie inscenácie súčasnej drámy, ktoré mali premiéru v slovenských divadlách v uplynulom kalendárnom roku. Ôsmy ročník festivalu sa uskutoční v dňoch 14.-19. mája v Bratislave. Organizujú ho Divadelný ústav Bratislava a Mestské divadlo P. O. Hviezdoslava.

Festival Nová dráma / New Drama 2012 je súťažnou prehliadkou. Inscenácie sa budú uchádzať o tri festivalové ceny. O hlavnej cene za najlepšiu inscenáciu novej drámy,

Grand Prix Nová dráma, hlasuje medzinárodná porota. Účastníci kritického seminára rozhodnú o tom, ktorá z nich získa Cenu študentskej poroty. Diváci môžu po každom predstavení hlasovať za svoju najobľúbenejšiu inscenáciu. Ich voľba rozhodne o tom, ktorá inscenácia dostane divácku cenu – Cenu bratislavského diváka.

Okrem súťažnej prehliadky vybraných inscenácií je súčasťou festivalu aj sprievodný program. Tvorí ho scénické čítanie, výstavy, diskusie, workshopy a konferencia. Diváci sa môžu tešiť aj na zahraničnú produkciu. Tá bude tento rok zastúpená poľským divadlom v programovej sekcii Focus Poľsko. Divadelný ústav ju pripravuje s bratislavským Poľským inštitútom.

(DÚ)

Výstavy

Divadelný ústav pripravil pri príležitosti 65. výročia vzniku divadla Nová scéna Bratislava výstavu *Divadlo v čase – čas v divadle*. Reinštalácia výstavy *Putovanie do krajiny zázračna* v Piešťanoch predstavuje tvorbu slovenských divadelných súborov venovanú detskému divákovi. S aktuálnymi výstavami Divadelného ústavu sa v marci stretnete v Prešove, Trnave, Spišskej Novej Vsi, Martine a Trenčianskych Tepliciach.

Výstavu *Divadlo v čase – čas v divadle* pripravil Divadelný ústav Bratislava pri príležitosti 65. výročia vzniku divadla Nová scéna. Vernisáž sa uskutočnila v piatok 2. marca v divadle Nová scéna Bratislava.

Návštevníci stálej expozície *Divadlo v čase – čas v divadle* v dolnom vestibule divadla Nová scénavidia materiály z Archívu Divadelného ústavu Bratislava, ako aj osobného archívu Viery Helbichovej Vašekovej. Autormi vystavených fotografií sú Ctibor Bachratý, Pavol Breier, Štefan Bukšár, Vladimír Hák, Tibor Huszár, Anton Kralovič, Fedor Nemeč, Gejza Podhorský, Anton Sládek, Anton Šmotlák, Igor Teluch, Olga Triaška.

„Pri koncipovaní výstavy sme za základný postup zvolili prirodzenú časovú následnosť. Tvorbu divadla sme rozdelili do štyroch časových úsekov, ktoré rešpektujú dobové, administratívne i umelecké špecifiká divadla. Pre jednoznačnejšiu a ľahšiu divácku orientáciu sme použili tri základné farebné podklady,“ povedala o koncepte výstavy kurátorka Mgr. Zuzana Nemcová Gulíková.

Na výstave spolupracovali:

kurátorka: Mgr. Zuzana Nemcová Gulíková;
odborná spolupráca: Mgr. art. Nina Bačíková;
grafické riešenie a produkcia: Viera Burešová;
technická spolupráca: Viera Helbichová Vašeková;
jazyková redaktorka: Mgr. Mária Adamčíková.

Reinštalácia

Výstava *Putovanie do krajiny zázračna* predstavuje tvorbu slovenských profesionálnych bábkových divadiel a nezávislých skupín a inscenácie činoherných, operných a baletných súborov venované detskému divákovi. Jej reinštalácia sa uskutočnila v Galérii Domu umenia Piešťany a návštevníci si ju mohli pozrieť do 30. marca 2012.

Architektonické riešenie pripravila Eva Farkašová a grafické spracovanie výstavy zrealizoval Vladimír Slaninka. Kurátorom projektu bol Vladimír Predmerský. Výstavu produkčne zastrešila Viera Burešová.

Na Slovensku pôsobí päť profesionálnych bábkových divadiel, ktoré vznikli od začiatku 50. rokov 20. storočia. Po roku 1990 vzniklo na Slovensku viacero nezávislých a súkromných skupín hrajúcich pre deti. Niektoré činoherné divadlá uvádzajú pravidelne tituly určené detskému divákovi. Ostatné divadlá, vrátane Slovenského národného divadla v Bratislave, zaraďujú príležitostne do svojho repertoáru činoherné, operné a baletné inscenácie pre svojich detských návštevníkov. Divadlá národnostných menšín hrajú v jazyku maďarskom, rusínskom a rómskom. Na Vysokej škole múzických umení v Bratislave pôsobí Katedra bábkarskej tvorby, kde sa vyučuje bábkoherectvo, réžia a dramaturgia a scénické výtvarníctvo.

Aktuálne výstavy

Výstava *Jonáš Záborský – 200 rokov od narodenia* približuje všetky uvedenia Záborského hier v slovenských profesionálnych divadlách. Vo februári uplynulo dvesto rokov od narodenia významného slovenského dramatika Jonáša Záborského (3. 2. 1812 – 23. 1. 1876). Autormi súhrnnej putovnej výstavy sú teatroológovia Oleg Dlouhý a Martin Timko. Výtvarné riešenie projektu spracovala Viera Burešová. Výstavu si v Historickej budove Divadla Jonáša Záborského v Prešove môžete pozrieť do konca mája 2012.

V reprezentatívnych priestoroch Divadla J. Palárika v Trnave ste si do 30. marca 2012 mohli pozrieť kolekciu víťazných fotografií *Bienále divadelnej fotografie 2010*. Výstava ponúkala prehľadné vizuálne svedectvo o divadelnej produkcii na Slovensku.

Stála expozícia *Dozrievanie v čase – 20 rokov Spišského divadla* dokumentuje posledných 20 rokov slovenského profesionálneho divadla v Spišskej Novej Vsi. Prvú časť triptychu k dejinám slovenského profesionálneho divadla v regióne si môžete pozrieť v Spišskom divadle.

Výstava *Eva Farkašová /kostýmy a bábkky/*, venovaná poprednej slovenskej výtvarníčke, je verejnosti prístupná vo vestibule Slovenského komorného divadla v Martine.

Stálu expozíciu *Andrej Bagar (1900-1966) včera, dnes a zajtra* pripravili odborní pracovníci Divadelného ústavu zo zbierok inštitúcie pre Základnú školu A. Bagara v Trenčianskych Tepliciach, kde je aj inštalovaná.

(DÚ)

Odobzdávanie Cien ministra kultúry

Minister kultúry Slovenskej republiky Daniel Krajcer dňa 23. 2. 2012 odovzdal Ceny ministra kultúry za rok 2011. Táto slávnostná ceremónia sa konala v Dvorane MK SR na Námestí SNP v Bratislave.

Za významný konkrétny čin v roku 2011 je možné získať Cenu ministra kultúry, ako aj za celoživotné dielo, alebo za dlhoročný prínos v rozličných oblastiach kultúry. Odovzdáva ju minister kultúry na základe odporúčania komisie alebo z vlastného podnetu. V tomto roku Cenu ministra kultúry prevzali:

PhDr. Kristína Magdolenová – zásluhy v presadzovaní etických princípov v médiách, filmová a televízna tvorba pre Rómov a o Rómoch a zvyšovanie mediálnej gramotnosti rómskej komunity (novinárka, scenáristka, dramaturgička, producentka, lektorka, pedagogička a zakladateľka Rómskej tlačovej agentúry a Rómskeho mediálneho centra).

Eduard Grečner – celoživotné významné zásluhy o kultúrny rozvoj SR či v oblasti slovenskej kinematografie (režisér a scenárista, dramaturg, scenárista, asistent réžie).

Daniel Hevier – básnická zbierka *Vianočná pošta* a výrazné podnety a aktivity v oblasti rozvoja čítania detí a mládeže. Pôsobí ako básnik, prozaik, dramatik, scenárista, textár a autor literatúry pre deti a mládež.

Pavol Bršlík – vynikajúce dosiahnuté umelecké výsledky, reprezentácia slovenského vokálneho umenia na významných zahraničných operných a koncertných scénach. Tento tenorista účinkoval na koncertnom uvedení opery *Lucrecia Borgia*.

Miroslav Žbirka – celoživotný tvorivý osobnostný umelecký prínos v oblasti populárnej hudby a pozoruhodný projekt Symphonic Tour. Miroslav Žbirka je populárny slovenský spevák, zakladateľ skupiny Modus. V roku 1977 získal zlatú Bratislavskú lýru za pieseň *Úsmev*.

Marián Vach – hudobné naštudovanie opery Jána Cikkeru *Coriolanus* a doterajšie umelecké aktivity v oblasti hudobnej kultúry na Slovensku. Marián Vach je umelecký šéf a šéfdirigent Štátnej opery v Banskej Bystrici, vystupoval v mnohých európskych krajinách.

Marián Pauer – významný prínos v oblasti histórie, kritiky a teórie fotografie v slovenskom i medzinárodnom kontexte. Je žurnalista, redaktor, šéfreportér či šéfredaktor vo viacerých redakciách.

(MK)

Edičná činnosť a kníhkupectvo IC Prospero

Pri príležitosti Medzinárodného dňa divadla pripravuje Divadelný ústav slávnostnú prezentáciu publikácie *Dejiny slovenskej drámy 20. storočia*. Významná publikácia vznikla pod vedením renomovaného divadelného teoretika a kritika profesora Vladimíra Štefka.

Slávnostná prezentácia

Slávnostná prezentácia publikácie *Dejiny slovenskej drámy 20. storočia* sa uskutoční pri príležitosti významného divadelného sviatku – Medzinárodného dňa divadla. Významná publikácia vznikla pod vedením renomovaného divadelného teoretika a kritika profesora Vladimíra Štefka. Publikáciu predstavíme v utorok 27. marca v Štúdiu 12 v Bratislave za účasti slovenských dramatikov, autorov publikácie, recenzentov a ďalších spolupracovníkov, bez ktorých by kniha nevyšla.

Nové publikácie

V rámci 50. výročia DÚ vzniklo viacero pozoruhodných publikácií o slovenskom divadle, ktoré obohacujú slovenskú teatrologickú literatúru. Jednou z nich je aj prvý zväzok rozsiahleho publikačného projektu *Súborné dielo kritika a teoretika Stanislava Vrbku*. Knihu redakčne pripravil teatrolog Martin Timko.

Stanislav Vrbka – Súborné dielo I.

(Kritiky divadelných inscenácií 1955-1969)

Divadelný kritik, teatrolog a dramaturg Stanislav Vrbka (22. marca 1934 v Košiciach – 1. decembra 1991 v Bratislave) bol jedným z prvých absolventov špecializovaného štúdia divadelnej vedy – dramaturgie na Divadelnej fakulte Vysokej školy múzických umení. Po skončení školy sa stal redaktorom časopisu *Film a divadlo* a pripravoval slovenskú časť v českých *Divadelných novinách*. Divadelné kritiky, články a štúdie publikoval v denníkoch i v domácich a zahraničných odborných divadelných časopisoch.

Bol prvým riaditeľom slovenského Divadelného ústavu v Bratislave.

Rozsiahla tvorba divadelného kritika Stanislava Vrbku nás inšpirovala rozdeliť jeho dielo na dva veľké celky, ktoré súvisia najmä s autorovým profesionálnym vývojom. Prvý časový celok Súborného diela Stanislava Vrbku ohraničujú roky 1955-1969. Zväzky v druhom časovom celku od roku 1970 až do roku 1991.

„Stanislav Vrbka bol kritikom, pre ktorého systematická každodenná umeleckokritická činnosť nebola len zamestnaním, ale najmä nadosobným zameraním. Vo svojej divadelnokritickej činnosti spájal nevšedné odborné kvality. Vrbkove analytické prieniky v divadelných kritikách podávajú obraz o niekoľkých desaťročiach vývinu slovenského profesionálneho divadelníctva. Môžu byť pre čitateľa aj zásadnou kultúrnou pamäťou, ktorá ponúka okrem detailnej analýzy aj syntetický pohľad.“ (Martin Timko)

Pripravované publikácie

Oddelenie Edičnej činnosti finišuje na publikáciách, ktoré predstavujú dvoch renomovaných autorov.

Pod názvom *Päť rozprávkových hier* sa pripravujú hry Lubomíra Feldeka určené (nielen) detskému divákovi s ilustráciami Miroslava Cipára.

Zbierka divadelných hier Ondreja Šulaja – *Ondrej Šulaj: Hry* prináša šesť slovenských divadelných hier inšpirovaných prózou našich najlepších prozaikov (Timrava, Ballek, Šikula, Sloboda).

(DÚ)

Nová kniha Pavla Rankova

Pri príležitosti 22. výročia Artforumu v Bratislave sa 22. februára uskutočnila prezentácia novej knihy Pavla Rankova s názvom *Matky*.

Kniha je románom bezprostredne v ženskom podaní. Hovorí o tom, že každá žena je jedinečná, každá z nich je dcéra a každá matka. Ako časový úsek si Pavol Rankov vybral obdobie po druhej svetovej vojne ústiace až do súčasnosti. Román sa začína rokom 1944, oporným bodom celej knihy je aj 62-ročný vekový rozdiel dvoch hlavných protagonistiek. Rozobraný bude komplikovaný vzťah matky a dcéry. Mladá študentka, ktorá sa vo svojej odbornej práci zaoberá realizáciou materstva v špecifickej spoločensko-historickej situácii, nečakane otehotnie. Oporou jej má byť jej staršia a skúsenejšia kamarátka. Kniha odráža ťažkú povojnovú dobu, počas ktorej prežívali ženy bolestivé momenty. Hrdinky prežívajú materstvo v hraničných situáciách. Príbeh jednej z matiek sa začína, keď priamo pred jej očami otec dieťaťa, ruský partizán Alexej, zomiera. Matka privádza dieťa na svet v ruskom gulagu, kam bola odvečená ako údajná zradkyňa a fašistická kolaborantka.

Doc. PhDr. Pavol Rankov, Ph.D., pôvodom z Popradu, vyštudoval Filozofickú fakultu UK v Bratislave v odbore knihovníctvo a vedecké informácie. Od roku 1993 pôsobí na Katedre knihovedy a vedeckých informácií Filozofickej fakulty UK na mieste odborného asistenta. V rokoch 1994-1996 bol členom výskumnému projektu Research Support Scheme na Open Society Institute sídliaceho v Prahe. Je považovaný za súčasného spisovateľa mladšej strednej generácie. V roku 1995 sa stal laureátom Ceny Ivana Kraska a v roku 1997 dostal od talianskeho ministerstva kultúry medzinárodnú literárnu cenu Premio Letterario Internazionale „Jean Monnet“.

Za jeho slovenský debut sa považuje umelecká próza *S odstupom času*, ktorá vyšla v roku 1995 a získala cenu Ivana Kraska v kategórii Debut roka. V roku 1997 bol ocenený medzinárodnou literárnou cenou Jeana Monneta. V roku 2001 vydal knihu *My a oni/Oni a my*, v roku 2004 knihu s názvom *V tesnej blízkosti*. V roku 2002 vydal na základe svojho odboru publikáciu *Masová komunikácia, masmédiá a informačná spoločnosť*. Jedným z aktuálnych kníh je aj kniha *Stalo sa 1. septembra (alebo inokedy)* z roku 2008.

Vydal mnohé poviedky, ktoré boli verejnosti poskytnuté v časopisoch *Dotyky*, *Infoknihy*, *Rak*, *Kultúrny život*, *Nové slovo*, *Romboid*, *Slovenské pohľady*, *Tvorba T*. Úspech dosiahli aj Českej republike v literárnom časopise *Host*, v Poľsku v časopise *Studio*, ako aj v maďarskom periodiku *Kalligram*.

(MK)

Výskum divadla

Zástupcovia Divadelného ústavu sa zúčastnili úvodného stretnutia projektu Europeana Photography vo Florencii. Vďaka medzinárodnému projektu sa DÚ dostal do elitnej skupiny fotografických archívov, verejných knižníc a múzeí.

Divadelný ústav sa zapojil do medzinárodného projektu podporeného z grantovej štruktúry EU – Europeana Photography (From the Origins of Photography to Europe of Images). Ide o trojročný projekt, ktorého cieľom je vytvorenie digitálnej zbierky starých fotografií v období 1839-1939.

Vstupné rokovania podľa dohodnutého harmonogramu zorganizoval vo februári líder projektu, najstarší fotografický archív na svete Alinari 24 ORE z Florencie. Rokovania sa týkali najmä nastavenia časového plánu a spôsobu financovania projektu, ako aj separátnych aktivít (indexovanie fotografií, vytvorenie kolekcií, vytvorenie jednotných metadát pre všetky zúčastnené krajiny, diseminácia projektu, workshopy v jednotlivých krajinách atď.).

Rokovania prebiehali aj za účasti európskeho komisára Kristera Olsona, pod ktorého patronátom sa uvedený trojročný projekt bude realizovať.

Divadelný ústav sa dostal do elitnej skupiny fotografických archívov, verejných knižníc a múzeí. V priebehu 3 rokov zoskupí, indexuje a zdigitalizuje 10 000 fotografií, sklenených negatívov a fotografických pohľadníc z vymedzeného obdobia.

Vďaka náročnému terénnemu výskumu vznikne unikátna zbierka fotografií, ktorá bude reprezentovať najstaršie obdobie – začiatky a rozvoj – slovenského divadla, ktoré je doposiaľ málo preskúmané. Okrem digitalizácie uvedeného materiálu po ukončení projektu sa plánuje realizácia reprezentatívnej výstavy a súhrnnej publikácie.

Stretnutia sa zúčastnili Mgr. art. Vladislava Fekete, ArtD., riaditeľka Divadelného ústavu, a Mgr. Anna Grusková, CSc., vedúca Centra výskumu divadla a hlavná koordinátorka projektu.

(DÚ)

Štúdio 12 našlo štyri Mliečne zuby

Mliečne zuby sú experimentálnym laboratóriom súčasnej drámy Štúdia 12. Ich cieľom je podporovať vznik a realizáciu pôvodných autorských projektov mladých divadelných tvorcov.

Štúdio 12, priestor pre novú drámu, pozná výsledky 5. ročníka výzvy Mliečne zuby. Do konca januára prišlo na adresu priestoru pre novú drámu 11 projektov. Dramaturgická rada ocenila ambície štyroch začínajúcich realizačných tímov. Premiéry štyroch nových Mliečnych zubov sa uskutočnia v Štúdiu 12 od mája do decembra 2012.

Vítané Mliečne zuby

Ján Husár: Hmatové divadlo

Martina Mašlárová: Mr. Iones & co.

Matej Moško: Opičí štát

Veronika Pavelková: SAMSON

Štúdio 12 už piatu sezónu vyhľadalo mladé divadelné talenty. Aj v tomto roku podporí tvorcov, ktorí nemajú možnosť inscenovať v profesionálnych podmienkach. Ocenení tvorcovia získajú zázemie na skúšanie a realizáciu v priestore Štúdia 12, konzultácie s dramaturgom a nové skúsenosti. Víťazi sa môžu tešiť aj na jednorazový finančný príspevok na výrobu scény a kostýmov, technické zabezpečenie inscenácie, ako aj propagáciu. Projekt sa zavŕši premiérou a minimálne piatimi reprízami v rámci pravidelného mesačného programu Štúdia 12.

Mliečne zuby sú experimentálnym laboratóriom súčasnej drámy Štúdia 12 a nemajú žánrové obmedzenia. Ich ambíciou je podporovať vznik a realizáciu pôvodných autorských projektov mladých divadelných tvorcov. Vytvárajú priestor a primerané podmienky pre prvé inscenačné pokusy mladých tvorcov, ktorí ešte nerealizovali inscenáciu v podmienkach profesionálneho divadla. Platforma Mliečne zuby vznikla na jar 2007 ako spoločná aktivita Divadelného ústavu a Vysoké školy múzických umení v Bratislave.

Mliečne zuby majú za sebou štyri série a 15 zrealizovaných inscenácií. Projekt podporil profesionálny štart tvorcov ako Vojtech Koleják, Martin Bošanský, Boris Kováč, Zora Durinová, Ria Kotibál, Andrej Kuruc, Andrej Kolencík, Júlia Rázusová či Lukáš Brutovský. Najúspešnejším bol debut režisérky Adriany Totikovej *Žena cez palubu*. V roku 2009 bola táto inscenácia v ankete Dosky nominovaná v kategórii Objav sezóny.

Štúdio 12 vzniklo v decembri 2001 ako jedinečný divadelný priestor na prezentáciu novej slovenskej a svetovej drámy a súčasného umenia z iniciatívy Divadelného ústavu. Štúdio 12 má charakter multimediálneho priestoru. Pre dramaturgiu divadla platí jeden spoločný prvok – zaujíma sa o inscenácie nových textov, ktoré chcú prinášať do slovenského divadelného prostredia nové podnety.

(DÚ)

Operná sólistka Elena Kittnarová zomrela

Bývalá popredná sólistka Opery SND Elena Kittnarová zomrela dňa 12. februára 2012 vo veku nedožitých 81 rokov. Elena Kittnarová výrazne prispievala k umeleckému profilu reprezentačnej scény Slovenskej republiky.

(MK)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
E-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie PÍBILOVÁ, tel. 330 97 87

s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:

www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steingasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steingasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII
17, Steingasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Srdečně zveme na tradiční

Jarní veselici

17. 06. 2012 od 10:00

Nádvoří Spolku „Komenský“

Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Pořádá Sokol XII/XV

Tyršův Oetz

Letošní tradiční 39. sokolské setkání v Tyršově Oetzu, které se koná 26.-28. května 2012, organizuje Sokolská župa Švýcarská.

Do Oetzu se každoročně sjíždějí sokolové ze všech konců Evropy i mnohdy ze zámoří. V krásné horské krajině prožijete nezapomenutelné chvíle v kruhu sokolských přátel.

Více informací u sestry župní jednatelky Jaroslavy Hovorkové, tel. 0699 12 68 12 46 nebo jar.hovorka@gmx.at. Župa Švýcarská: Tyršův Oetz, G. Jordan, 041-260 98 58, www.sokol.ch.

XV. Všesokolský slet v Praze 2012

Aktuální přehled akcí najdete na: www.sokol.eu
www.vsesokolskyslet2012.eu

Pod křídly Sokola: práce na výstavě jsou v plném proudu

Vojenský historický ústav Praha připravil na letošní rok reprezentativní výstavu věnovanou 150 letům existence tělovýchovné a společenské organizace Sokol

Všechny důležité etapy a milníky sokolské historie by měly ožít na reprezentativní výstavě nazvané *Pod křídly Sokola*, kterou Vojenský historický ústav Praha připravuje v prostorách Armádního muzea Žižkov. Otevření výstavy se chystá na 18. června 2012, kdy uplyne 130 let od Jubilejní slavnosti Sokola Pražského, což byl de facto první sokolský slet.

„Pro nás je *Pod křídly Sokola* hlavním výstavním projektem letošního roku,“ říká ředitel odboru muzeí VHÚ Praha, plukovník Michal Burian. „Výstava potrvá až do roku 2013.“

Úvodní část výstavy budou ve foyer muzea tvořit rozepjatá křídla sokola a vstup do prostor expozice vytvoří zmenšená replika jedné ze slavnostních bran, které byly použity při sokolských sletech v 19. století. První část výstavy představí historii Sokola od jeho založení až do první světové války; zde bude výrazným obrazovým způsobem ztvárněna například novorenesanční tělocvična Sokola Pražského, kde organizace začínala se svojí činností. V textové složce bude zmíněno šíření sokolské myšlenky, jednotlivé slety a samozřejmě tu bude věnována pozornost i zakladatelům spolku: Miroslavu Tyršovi a Jindřichu Fügnerovi. Určitě jedinečným vystaveným předmětem bude třicetikilová činka, se kterou právě dr. Miroslav Tyrš cvičil.

Druhá část se bude zabývat aktivitami Sokola a jeho členů za první světové války. Sokolové hráli velkou roli při vytvoření legendární české Roty Nazdar ve Francii v roce 1914, byli nedílnou součástí Legií. Na tuto etapu přirozeným způsobem navazuje třetí část výstavy zabývající se významem Sokola z hlediska vzniku republiky. Sokolové

tehdy tvořili první stráž Pražského hradu, v prvních dnech samostatnosti působili i v roli armády a policie, účastnili se i následných bojů na Slovensku. Počátek republiky bude v expozici symbolizovat brána Pražského hradu se sokolskou stráží.

Zlatý věk Sokola přichází v období první republiky, je to čtvrtá část výstavy. Tato pasáž bude mít vizuálně podobu tělocvičny a bude se zabývat především sportovními úspěchy sokolstva v dané době. Své místo zde najdou tehdejší slavní Sokolové, kteří uspěli na mezinárodní scéně: například gymnasta Bedřich Šupčík, který v roce 1924 získal pro Československo první zlatou medaili na olympijských hrách v Paříži v disciplíně šplh. Dalším známým gymnastou-Sokolem byl Ladislav Vácha, který si z olympiád v letech 1924 a 1928 přivezl celkem pět gymnastických medailí včetně jedné zlaté. Významným členem Sokola byl i Alois Hudec, který zvítězil na OH v Berlíně ve cvičení na kružích. Návštěvníkům bude promítán filmový záznam Hudcova cvičení. Nelze v případě první republiky pominout ani výstavbu strahovského Masarykova stadionu. Právě tady se v roce 1938 konal X. všesokolský slet, na kterém se cvičila skladba nazvaná Přísaha republiky. Tuto pátou část celé výstavy uzavře obraz Matyášovy brány na Pražském hradě, kam v roce 1939 přijíždějí německá vojska a uzavírá se tím nejen jedna etapa československé historie, ale také důležitá část existence Sokola.

Sokolové se během druhé světové války zapojili do protinacistického odboje a tuto jejich aktivitu ukáže šestá část výstavy. Připomene především spolupráci Sokolů na atentátu na R. Heydricha, ale i zastavení činnosti Sokola. Budou zde představeni významní vojáci-Sokolové: Antonín Sochor, Otakar Jaroš, František Peřina a řada dalších.

Závěrečná část výstavy představí činnost Sokola po roce 1945, přičemž zásadním prvkem zde bude připomenutí XI. všesokolského sletu v roce 1948, který byl masovým vyjádřením nesouhlasu s vývojem politické situace v republice. Pozornost zde bude věnována i činnosti Sokola v zahraničí, pokusu o obnovu Sokola v roce 1968 a konečně jeho znovuzrození na domácí půdě v roce 1990.

Všechny etapy minulosti Sokola budou dokumentovány na stovkách předmětů, které patřily k všední výbavě členů organizace (např. cvičební úbory, sokolské kroje). Návštěvníci uvidí i četné plakáty, sokolské prapory, umělecká díla spojená se Sokolem, vystaveny budou i některé olympijské medaile úspěšných sportovců. Výstavu *Pod křídly Sokola* připravuje Vojenský historický ústav Praha a Ústav pro studium totalitních režimů díky příspěvku sbírky dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea a České obce sokolské.

Více informací o aktivitách Vojenského historického ústavu Praha naleznete na www.vhu.cz.

Slavnostní zasedání u příležitosti 150. výročí založení Sokola

se konalo dne 10. března 2012 ve Velké aule pražského Karlova, které vévodí socha zakladatele univerzity Karla IV.

Jako první pozdravil všechny přítomné hosty br. dr. Jan Králík, vzdělavatel Sokola Toušeň a zároveň uvítal a představil všechny čestné hosty: rektora pražské Univerzity Karlovy, předsednictvo České obce sokolské, ministra obrany ČR, předsedkyni Poslanecké sněmovny ČR, předsedu Senátu ČR, starostu Zahraniční obce sokolské, čestného

předsedu Čs. obce legionářské a zároveň čestného starostu Sokola Toušeň, arcibiskupa pražského, předsedu Českého olympijského výboru aj. Po zaznění slavnostní znělky Sukovy skladby *V nový život* vpochoďovali do sálu vlajkonosi s historickými prapory, které byly pozdraveny povstáním všech přítomných.

Ve své uvítací řeči zdůraznil rektor pražské Univerzity Karlovy prof. Václav Hampl význam tělesné výchovy zejména pro mládež a připomněl Tyršovy zásluhy o vyrovnané spojení činnosti tělesné a duševní.

Starostka ČOS sestra ing. Moučková přivítala všechny přítomné hosty a vyzvala je, aby povstáním a minutou ticha uctili památku všech členů Sokola, kteří obětovali svůj život za své demokratické ideály v boji proti jejich nepřátelům.

Sestra ing. Moučková

Ve svém dalším projevu stručně nastínila dějiny sokolské organizace a její úkoly od začátku vzniku Sokola až po dnešní dobu. S politováním přiznala, že čtyřicet let přerušování činnosti Sokola v Československu přispělo k tomu, že dnešní mladá generace je s těmito úkoly ještě málo obeznána, přestože cvičitelky a cvičitelé se starají o všestrannou výchovu cvičenců ve smyslu Tyršových myšlenek.

ČOS spolupracuje s ostatními tělocvičnými organizacemi v České republice i s mezinárodními a jeho členové už získali mnoho cen na mezinárodních závodech.

Vyvrcholením sokolské činnosti jsou tradiční sokolské slety, které se po roce 1989 konají zase v Praze. Po dobu čtyřiceti let se mohly konat pouze v městech západní Evropy, kde se o udržení této sletové tradice a sokolské myšlenky zasloužily zahraniční sokolské jednoty, spojené pod názvem Ustředí československého sokolstva v zahraničí. Tyto jednoty byly na všech pěti kontinentech založeny často krátce po vzniku Československého sokolstva v předminulém století. Sestra Moučková ocenila činnost zahraničních jednot, které jsou nyní sdruženy pod názvem Svaz světového sokolstva.

V další části svého projevu se sestra starostka dotkla také hlavních problémů posledních let, které ztěžují současnou sokolskou aktivitu – potíží s restitucemi a financováním všech nákladů, potřebných k provozu tělocvičen atd. Vyjádřila ale naději, že tyto potíže Sokol i nadále zvládne, protože jeho mravní hodnoty nakonec přežily i těžké doby posledních sto padesáti let. Pracovní týmy v sokolovnách se skládají z dobrovolníků i profesionálů, počet členů Sokola v republice je 180 000 a jejich činnost je založena na naprosté dobrovolnosti.

V závěru svého projevu vyslovila sestra Moučková pozvání na XV. Všesokolský slet, který se bude konat v Praze od 1. do 6. července jakožto vyvrcholení oslav 150. výročí založení Sokola.

Po projevu sestry Moučkové přečetl br. Králík zdravici prezidenta ČR Václava Klause, ve které prezident zdůraznil význam Sokolstva pro nejen tělesnou a duševní, ale i mravní výchovu českého národa od samého vzniku organizace.

Předseda senátu ČR Milan Štěch uvedl ve své zdravici přehled činnosti Sokola a ocenil jeho výchovu k vytrvalosti. Tato vytrvalost pomohla Sokolu překonat překážky, které se postavily do cesty během jeho trvání.

Předsedkyně Poslanecké sněmovny ČR paní Miroslava Němcová srdečně poděkovala za pozvání k zasedání a ocenila Tyršovy ideály, které dodnes neztratily svoji platnost. Zároveň podala stručný, ale velice zajímavý přehled o době, kdy Miroslav Tyrš a jeho blízcí spolupracovníci začínali tyto ideály uplatňovat v české společnosti. Svoji zdravici zakončila přáním mnoha úspěchů v budoucnosti.

Ministr obrany ČR dr. Alexandr Vondra pozdravil všechny jménem vlády ČR a České armády a poukázal na historické propojení sokolské organizace a československé armády. Zdůraznil vliv sokolské výchovy na bojovou morálku legionářů v první světové válce, na odboj sokolských organizací proti nacismu během druhé světové války a neohrožený postoj většiny Sokolů vůči komunistické totalitě. Podtrhl i vliv dějinných událostí na dnešní armádu a vyslovil naději pro spolupráci Sokola a české armády v budoucnosti.

Předseda českého olympijského výboru doc. dr. J. Dokulil ve své zdravici se věnoval zamyšlení nad tím, jak starořecká olympijská tradice inspirovala Tyrše k jeho základní myšlence kalokagathie – tj. uskutečnění spojení duševní, tělesné a mravní harmonie. Zároveň informoval o tom, jak Sokol vždy podporoval české olympijské hnutí a vyjmenoval několik členů Sokola, kteří zvítězili při olympijských hrách v minulosti.

Zdravici za Zahraniční obec sokolskou pronesl starosta ZOS br. dr. Tomáš Frey-Materna. Poděkoval členům ČOS za pozvání nejen k tomuto zasedání, ale i k účasti na letošním sletu. Tato účast je vždy velkým zážitkem pro zahraniční sokolstvo, které mnoho desetiletí mohlo pořádat svoje slety jen mimo území Československa a udržovalo jejich tradici. Ale sokolská myšlenka obstála po mnoha zkouškách v dějinách a udržela si svůj význam i dnes, sto padesát let po svém založení.

Jako následující pronesl svoji zdravici čestný starosta Sokola Toušeň br. generál Sedláček. Ve své současné funkci čestného předsedy Čs. obce legionářské informoval tento více než devadesátiletý pamětník o událostech, které naše i mladší generace zná pouze z knih. Vyprávěl o cílech a myšlenkách, které pomáhaly utvářet charakter členů Sokola za jeho mládí, o sletech v první Československé republice, o mobilizaci v roce 1938, o sletu v roce 1948. Velice skromně se zmínil o své odbojové činnosti proti nacismu za druhé světové války a perzekuci své i ostatních spolubojovníků za komunistické diktatury. Za zmínku stojí hlavně to, že při otročké práci v uranových dolech vězňům, kteří i za těchto nelidských podmínek založili v roce 1956 ilegální sokolskou jednotu, dodávala síly Tyršova myšlenka. Vyslovil politování, že dlouhých čtyřicet let zákazu Sokola v Československu se projevovalo hlavně úbytkem vedoucích cvičitelů, ale projevil naději, že i s tímto problémem

se Sokol v budoucnosti vypořádá a popřál všem mnoho vytrvalosti pro budoucnost.

Armádní generál Tomáš Sedláček

Po br. Sedláčkovi ocenil význam Tyršových ideálů především pro mravní výchovu ve své řeči pražský arcibiskup kardinál Duka. Na závěr vyslovil přání, aby činnost dnešního Sokola byla v budoucnu provázena stejným zdarem a požehnáním jako ta, která začala před sto padesáti lety.

Všechny projevy uzavřel rektor Univerzity Karlovy krátkou řečí, ve které srovnal hodnoty akademických a sokolských ideálů a zdůraznil symbolický význam dnešního setkání na historické půdě centra české vzdělanosti. Vyslovil svoji radost, že se uskutečnilo 150. jubileum založení organizace, která byla vždy pokládána za hnutí charakterních lidí, a přání, aby její základní myšlenka zůstala i nadále zachována.

Po projevu Jeho Magnificence převzala sestra Moučková čestnou cenu Evropské unie umění. Následoval přednes dvou sokolských písní *Jdou sokolské šiky, jdou a Hoj vzhůru, pestrý sokole*, zazpívaných sbory Gaudium z Prahy a J. Foerster z Jihlavy.

V závěrečném projevu vyslovila sestra Moučková poděkování rektorovi Univerzity Karlovy a zasedání bylo ukončeno slavnostní fanfárou a státní hymnou.

mm

Br. dr. Thomas Frey-Materna, generál Sedláček, dr. Králík, starostka ČOS - ses. Moučková

Memorandum o vzájemné spolupráci a podpoře

Český olympijského výbor (ČOV), Český svaz tělesné výchovy (ČSTV), Sdružení sportovních svazů ČR, Česká obec sokolská a Svaz měst a obcí ČR podepsaly v Praze Memo-

randum o vzájemné spolupráci a podpoře ve financování českého sportu. Všichni tak chtějí dosáhnout toho, aby nejméně třetina výnosů z loterijských společností, které letos poprvé obdrží do svých rozpočtů 6 250 měst a obcí České republiky, putovala do sportu, zejména mládežnického.

Krise české lyžařky se prohloubila

Ještě před několika lety byla Šárka Záhrobská jednou z nejúspěšnějších osobností českého alpského lyžování. Úspěšně dokázala i na velkých podnicích soupeřit se závodnicemi z alpských mocností včetně Rakouska a často je i porážela. Ve slalomu se dokonce v roce 2007 stala mistryni světa a o tři roky později na zimních olympijských hrách v kanadském Vancouveru dokázala vybojovat bronzovou medaili. To ovšem bylo v časech, kdy ji jako trenér vedl její vlastní otec. S ním se však později ve zlém rozešla a přes média si vyměňují nejrůznější dost drsné invectivy. Jenže přes všechna její sebevědomá prohlášení se změna trenéra u ní projevila značným výkonnostním pádem, který se rychle prohlubuje. Lyžařka vyzkoušela jiný styl jízdy i tréninkové způsoby, úspěch se však nedostavil. Stále však doufá, že se karta obrátí a ona se vrátí znovu na medailové posty, třeba již na mistrovství světa v příštím roce nebo na olympiádě v ruském Soči v roce 2014.

Osud Šárky Záhrobské se však začíná až nápadně podobat životnímu příběhu dřívější české tenisové hvězdy Nicole Vaidišové, která svého času byla dokonce desátou hráčkou světa. Jenže pak se i ona rozešla se svým nevládním otcem, který ji do té doby trenérsky vedl, a nastal rychlý sešup. Na turnajích se jen málokdy dostala přes první kolo a na žebříčku WTA klesala stále níž a níž. Nakonec se v pouhých dvaceti letech v roce 2010 vzdala profesionální kariéry a vdala se za jednoho z předních českých tenistů Radka Štěpánka. V současné době se objevily zprávy, že zvažuje možný návrat na kurty a restart své kariéry.

Na podobný téměř happyendový konec to však u velmi temperamentní Šárky Záhrobské zatím nevypadá. Nyní sedmadvacetiletá lyžařka těžko může pomýšlet na nějaké restartování kariéry po odpočinku. Již teď přichází svým experimentováním o roky, které jsou pro celkovou kariéru mimořádně důležité. Je velká otázka, zda v roce 2015, kdy počítá s možným ukončením kariéry, její odchod ze svahů vůbec ještě někdo zaregistruje. I když třeba se skutečně dočká toho pravého trenéra, který navrátí její kariéru do dřívějších úspěšných kolejí. Jenže s výbušnou sportovkyní si patrně při tom pořádně užije.

(MaFr)

Zátopek je mezi prvními členy Síně slávy světové atletiky

Český vytrvalec Emil Zátopek je mezi prvními dvanácti členy Síně slávy, kterou Mezinárodní atletická federace IAAF založila k příležitosti oslav svého stoletého výročí. Spolu s čtyřnásobným olympijským šampionem Zátopkem jsou mezi prvními členy Jesse Owens, Carl Lewis, Fanny Blankersová-Koenová nebo Abebe Bikila. V průběhu letošního roku bude podle agentury AP do Síně slávy uvedeno dalších dvanáct atletů. Podmínkou pro členství je získání nejméně dvou zlatých medailí na olympiádě nebo mistrovství světa a alespoň jeden světový rekord. Atlet také může být do Síně slávy zařazen až deset let po ukončení kariéry.

Olga Marlinová: Návrat je stejně těžký jako odchod – osobní i klinická zkušenost psycholožky

Je známo, že čeští exulanti nesměli po dlouhou dobu svou vlast navštěvovat. Byli odříznuti od své země a blízkých lidí, protože komunistická ideologie na ně pohlížela jako na zrádce a nepřátele. Byl to trest za to, že nepodlehli jejímu tlaku, že se nepřizpůsobili, že dali najevo protest proti totalitnímu režimu svým odchodem. Velká Matka – komunistická strana – je proklela. Zůstali sami, se vzpomínkami, se sny. Pak přišel listopad 1989 a s ním možnost návratu, ve kterou většina z exulantů vůbec nedoufala. Co všechny tyto hluboké emoce, tyto dramatické zásahy do lidského života představují?

Vysoká cena

Zaplatili jsme za svůj odchod do exilu velkou cenu. Platili jsme četnými a hlubokými ztrátami milovaných míst, kde jsme se těšili z mateřské řeči a kultury. Platili jsme ztrátami důležitých vztahů se svými blízkými, přáteli a kolegy, nemožností návratů a setkávání. Platili jsme úzkostmi, depresemi, adaptačními problémy, narušenými vztahy, psychickými i fyzickými poruchami v důsledku zážvových traumatických situací, které s sebou odchod z vlasti a emigrace přináší. Procházeli jsme kulturním šokem a současně jsme se museli přizpůsobovat a učit v novém prostředí, překonávat překážky, nacházet uplatnění. I když se nám dostávalo podpory, nebylo to snadné. Podle svých sil a možností jsme se potýkali s konfliktními pocity a zážitky spojených s imigračním procesem. Tyto konflikty lze popsat asi takto: Jak truchlit nad vším tím, co jsem ztratili, a neztratit přitom spojení s vlastní minulostí? Co si podržet a co změnit? Když se změním, neztratím sama sebe? Když přijmu novou kulturu, neztratím své kořeny?

Absence kotvy

Podle mé osobní, ale také klinické zkušenosti z psychotherapeutické práce s exulanty i emigranty z různých zemí tyto konflikty bývají prožívány do různé míry a ne vždy vědomě. Nebo bývají popírány, což může vyústit v psychosomatickou krizi nebo onemocnění i v narušenou adaptaci. Podobají se ostatním separačním konfliktům, s nimiž se během vývoje potýkáme, ale liší se v tom, že jsou spojeny s hlubšími a početnějšími ztrátami a vykořeněním, zatímco v normálním vývoji probíhají změny snadněji v původním prostředí a ve spojení s blízkými lidmi a mateřskou kulturou. Pokud se ve svém vývoji chceme od někoho nebo od něčeho odloučit, můžeme se za normálních okolností vrátit zpět a dotýkat se své základny bezpečí v rodině, u přátel, v domácí kultuře. Lidský vývoj je dialektický proces, kde růst a pohyb kupředu bývá propojen s návraty k dřívějším, známým, a proto bezpečným místům a vztahům, ale také k ranějšímu chování a prožívání. Ve vnějším světě nebo ve svém nitru se podržíme něčeho, co je naší kotvou bezpečí, abychom nabrali síly, abychom mohli dál. V exilu, kdy naše světy byly rozděleny železnou oponou, nebylo možné uskutečnit přemístování mezi oběma zeměmi, navíc naše kontakty s blízkými doma byly velmi omezené. Byť jsme se drželi svého jazyka, umění, historie a víry – vedle svých partnerů a blízkých přátel z bývalé vlasti – nemohli jsme překonat propast, která zela mezi námi a naším ztraceným citovým a kulturním zázeminím. I když se někteří z nás mohli v pozdějších letech – když se totalitní režim uvolnil

– vrátet na návštěvy k příbuzným, byly to návštěvy vesměs omezené, kontrolované a obávané... V osmdesátých letech jsem poprvé přijela ze Spojených států se svým synem na návštěvu do Československa po patnáctiletém odloučení. Přejezd přes zadržovanou hranici byl šokující. Byli jsme podrobni důkladné kontrole. Musela jsem odevzdat svůj americký cestovní pas a dlouho čekat, než mi jej přinesli zpět. Prožívala jsem velkou úzkost. Toužila jsem po návštěvě Prahy a setkání se svými blízkými, ale současně jsem se bála, že ztratím svou svobodu. Co když mi můj pas nevrátí? Co když se nedostanu zpět do Ameriky? Původní domov byl naplněn strachem a obavami, byl stále uzavřeným světem.

Počáteční nadšení

Po sametovém převratu se situace zásadně změnila. Zpočátku jsme prožívali euforii. Svobodný domov nás přijal a my jsme byli nadšení. Náš sen se stal skutečností! Přijeli jsme sdílet své zkušenosti a znalosti nabyté ve světě s lidmi, k nimž jsme patřili. Byl to úžasný pocit! V této době jsme byli většinou přijímáni vstřícně a se zájmem. Když jsem poprvé přišla na svou alma mater, Karlovu univerzitu, a setkala se tam se svými bývalými učiteli a kolegy a když jsem na besedě uspořádané na katedře psychologie vyprávěla o svých zážitcích a pracovních zkušenostech ze Spojených států v odpovědích na dychtivé otázky, měla jsem pocit, že můj návrat domů se naplnil. Později, když se ukázala možnost mého působení na univerzitě, začala jsem uvažovat o návratu. Trvalo několik let, než jsem dokázala zařídít vše potřebné, překonat své obavy a pochybnosti a definitivně se rozhodnout. Obtížnost návratu spočívala v odloučení od syna, který studoval v Americe, od přátel a kolegů v psychoanalytické komunitě, kam jsem po léta patřila a kde se mně dostalo velké podpory, a také od řady klientů, s nimiž jsem pracovala ve své praxi. Musela jsem čelit velké změně svého životního stylu a podstatnému zhoršení životní úrovně. Protože jsem se na návrat nikdy dříve reálně nepřipravovala a protože styky s domovem byly za totality tak řídké a omezené, nepředvíдалa jsem další problémy, které mě po návratu očekávaly.

Blízké je vzdálené

Z psychologického hlediska je domov základnou našeho bezpečí, a proto si po návratu z emigrace jen s obtížemi uvědomujeme, že nejsme již v důvěrně známém prostředí, nýbrž v prostředí, jehož mnohé charakteristiky neznáme a s nímž nemůžeme žít v souladu jako dřív. Náš domov se během naší nepřítomnosti změnil, ale i my jsme se změнили. Naše osobnost se obohatila pod vlivem identifikací s různými aspekty nové kultury a společnosti, v níž jsme žili, získali jsme nové vzorce chování a prožívání, nové dovednosti, postoje a hodnoty. Tím více se lišíme od svých příbuzných, přátel a kolegů, jejichž zkušenost a vývoj byly jiné než naše. Neprožívali jsme politické a společenské změny, jimiž oni prošli, žili jsme jinak a jinde. Mnohým jevům v české společnosti proto nerozumíme a jen s obtížemi a pomalu můžeme odlišit známé charakteristiky našeho původního prostředí a vztahů od nových a neznámých. Mnohdy se to nedaří. Je to konfliktní zkušenost, která vyvolává úzkost a nejistotu, protože se nemůžeme adekvátně zorientovat v prostředí, v němž jsme vyrostli a v němž máme své kořeny. Zjišťujeme, že to, co je nám blízké, je nám zároveň vzdálené a cizí, vrátili jsme se domů, ale v řadě situací a vztahů se doma necítíme. Kam tedy

patříme? Máme dva domovy, který z nich je bližší a v čem? Co zůstalo z našeho dětství? Co přetrvalo z našeho mládí a dospívání? Najdeme tu pomoc a přátele? Vrátili jsme se s odlišnou zkušeností, ale také s iluzemi fantazií o šťastném návratu. Ve svých představách se vracíme do známého domova, který nás přijme s otevřenou náručí jako ztracenou dceru nebo syna.

Černobílé vidění

Tato vědomá či nevědomá představa vězí hluboko v nás a doprovází nás při návratu do rodné země. Věříme, že do svého domova patříme, že budeme konečně mezi nejbližšími lidmi, s nimiž budeme sdílet rodný jazyk a kulturu. Naše „vnitřní dítě“ je šťastné, běží domů a mává všem na pozdrav. Z dospělého hlediska lze říci, že si svůj původní domov často idealizujeme. Zdrojem této idealizace jsou právě naše prvotní dětské vazby k milovaným lidem a místům. Navíc nás tyto vazby a citová pouta vnitřně posilovaly během dlouhého odloučení, a proto jsme se k nim tolikrát vraceli ve svých myšlenkách, představách a snech. Kdybychom se bývali mohli vracet tak, jak bychom potřebovali, mohli bychom konfrontovat svoje představy se skutečností a získat reálnější obraz o změnách ve své vlasti. Po návratu, v prvních letech po sametové revoluci, se dialog mezi námi a lidmi doma nadějně otvíral, později se situace změnila. U mnohých lidí jsme začali narážet na nepochopení, nezájem, odmítání a závist. Nepochopení se týkalo jak naší motivace k odchodu do exilu, tak i motivace k návratu. Byli jsme často posuzováni jako ti, co šli za lepším a měli se dobře, zatímco lidé doma trpěli. Jako by naše motivace byla pouze ekonomická! Jako by náš odchod a exil nebyly protestem proti nesvobodě a totalitnímu režimu, jako bychom neměli právo rozhodovat o svém životě! Jako bychom netrpěli v odloučení v cizině a nemuseli namáhat a tvrdě pracovat, abychom uspěli v novém světě. Setkávala jsem se s těmito názory mezi vzdělanými lidmi i mezi politiky. Rezonovala v nich totalitní ideologie a také nevědomělé pocity viny a studu za vlastní soužití s totalitním režimem, který vyžadoval přízpusobení. Jen jedna milá paní, psychologička, mi řekla: „Jste Vám vděční za to, že jste se vrátili!“ Dojalo mě to k slzám. Pokud byla naše motivace viděna jako čistě ekonomická, nebylo se za co stydět, naopak exulanti byli chápáni jako ti, co opustili společný domov a své blízké v honbě za lepším. Toto černobílé vidění, které vulgarizovalo a mylně vykládalo motivaci k odchodu do exilu, bylo poplatné komunistické propagandě a bylo podporováno totalitním režimem. Komunistická ideologie zapustila hluboké kořeny, mnohým vyhovovala a pomáhala jim v obraně svých vlastních postojů za totality. Zatímco v Americe jsem se často setkávala s obdivem a uznáním za to, že jsem dokázala opustit nesvobodnou vlast a vydat se do nejistoty, po návratu do vlasti jsem se mi dostávalo takového uznání jen výjimečně.

Nehostinné lúno

S tím souvisel i nezájem o naše osudy a motivaci k návratu. Často jsem se divila tomu, že se mě kolegové a přátelé, mezi nimiž byla řada psychologů, tak málo ptali na moje zkušenosti ze života v exilu. Málokdo se zajímal o úskalí a obtíže, který náš návrat přinášel, opět jsme byli často viděni jako ti, co jsou na tom lépe (hlavně materiálně), i když tomu tak nebylo. O to, jaké psychologické a sociální problémy jsme museli řešit, jakým obtížím jsme po návratu museli čelit, se málokdo zajímal. Moc pomoci se

nám nedostalo, naopak často jsme byli nahlíženi jako ti, od koho je třeba získat peníze a různé výhody. Někteří navrátilci, kteří se setkali s nepochopením a jejichž úsilí a práce nebyly oceněny, odjeli zpět, jiní vytrvali. V těchto rozhodnutích hrála roli řada osobnostních, věkových, situačních i vztahových faktorů. Mezi navrátilci byli i ti, kteří se dobře uplatnili v různých oborech i v politice, i když jich nebylo mnoho. Bylo by jich bývalo mnohem víc, kdyby byli vítáni a kdyby jejich dar byl častěji a s vděčností přijímán. Proč je nepřijetí a nepochopení pro mnohé z nás tak těžké? Protože otrásá hluboce zakořeněnou představou o domově jako o bezpečném, vstřícném a důvěrně známém místě. Domov, kde jsme odmítáni, přestává být domovem a stává se spíše nehostinným místem. Prožívání negativních zážitků a emocí vyvolaných vnějšími i vnitřními konflikty spojenými s návratem do vlasti vyústuje v dlouhodobý stres. Navíc takové zážitky ožívají nevyřešené konflikty z minulosti na vědomé i nevědomé úrovni, protože v dlouhodobých závažných situacích, které nemůžeme úspěšně zvládnout, dochází k oslabení našeho já, což vede k určitému stupni regrese, k pocitům a zážitkům, které jsme v minulosti nepřežili. Psychoanalýza ukazuje, že vedle vědomé motivace k jednání existují neméně důležité nevědomé motivy a fantazie, jež nás ovlivňují, ale bývají vytěsňené. Tato ne vždy vědomá motivace spojená s návratem do vlasti bývá ovlivněna právě nevyřešenými konflikty z dětství a mládí, neuskutečněnými přáními, nedosaženými cíli, neprovedenými rozhodnutími. Ve svých fantaziích se pak vracíme proto, abychom našli něco nebo někoho blízkého a milovaného, kdo byl ztracen, nebo proto, abychom napravili nějaký důležitý vztah z minulosti, v němž jsme se provinili; také můžeme chtít získat zpět významný vztah, jenž nám v minulosti unikl, protože jsme jej nedokázali přijmout. Někdy chceme vyřešit konfliktní situaci, jež v minulosti zůstala nevyřešená, nebo dosáhnout cíle, který byl předtím nedosažitelný. Na nevědomé úrovni bývá návrat do vlasti návratem do matčina lúna, do šťastného dětství a mládí, do mateřské a otcovské náruče, k prvním láskám...

Náraz na vlast

Exil přerušil kontinuitu našeho života, byli jsme odříznuti od domova a po mnoho let jsme se nemohli vracet ani na pohřby svých blízkých. Tato okolnost ztěžovala zpracovávání vývojových a separačních zážitků a konfliktů. Masivní ztráty milovaných objektů, k nimž v exilu dochází, není možno v dospělosti nikdy úplně přijmout a psychicky zpracovat. V nevědomí zůstávají naše fantazie a přání jako tiché pozůstatky těchto ztrát, jako smutné vzpomínky na tyto ztráty, nikdy úplně nepohřbené a nyní oživené návratem. Konfrontace těchto přání a fantazií s realitou, s níž se po návratu setkáváme, se stává bolestným a konfliktním procesem. Znovu truchlíme nad tím, co jsme ztratili, co nelze oživit ani získat zpět, nad tím, co návrat nenavrací... Příchodem do vlasti navíc ztrácíme svůj druhý domov, blízký kontakt s dětmi nebo vnuky, přáteli a kolegy, se svou profesionální nebo pracovní komunitou. Pro mnohé navrátilce ze západních zemí návrat do vlasti také znamená zhoršení životní úrovně a změnu životního stylu. Češi tento proces vtípně nazvali „náraz na vlast“. Je nutno si znovu vybudovat zázemí, navázat přerušené příbuzenské, přátelské i kolegiální vztahy (což se často nezdaří) a rozvíjet vztahy nové. Znovu prožíváme ztráty a zklamání ve vztahu k příbuzným i přátelům, tím bolestnější, čím víc jsme se

na ně těšili. Traumatický proces, kterým exulanti po svém odchodu procházeli, se při návratu v řadě aspektů opakuje, protože opět dochází k přechodu z jedné kultury do druhé a k mezikulturní adaptaci. Navíc opět dochází k dalším ztrátám blízkých lidí a druhého domova, kde jsme se zabydleli a kde jsme získali pracovní i přátelské vztahy.

Úkol na celý život

Domnívala jsem se, že návrat bude snazší než odchod do exilu, ale nebyl. Během reemigrace totiž nastupují opět jednotlivé fáze kulturního šoku. Znovu procházíme řadou stresových a traumatických zážitků, a to na úrovni vědomé i nevědomé, které musejí být postupně zpracovány. První fáze je euforická, později nastává deziluze. Mnohá očekávání jsou zklamána, vyvstávají vnější a vnitřní konflikty doprovázené úzkostí, hněvem a depresivními pocity jako reakcemi na prožívané ztráty. Často se objevují fyzické i psychické potíže v důsledku akumulovaného stresu. Vzhledem k tomu, že přicházíme do původního prostředí, v němž jsme vyrůstali, a znovu se dostáváme do kontaktu s blízkými lidmi, nevyřešené konflikty a zážitky spojené s minulými zklamáními a ztrátami se ožívují, a to jak na úrovni vědomé, tak i nevědomé. Znovu se otevírá proces truchlení jako způsob celoživotního psychického zpracování ztrát a konfliktů spojených s vývojem, separací a životními změnami. Tento proces by měl vyústit do integrace starých a nových zážitků, zkušeností, hodnot a postojů, zvláště těch jejich aspektů, které umožňují zachování a upevnění pozitivních identifikací jak s původním prostředím a blízkými lidmi, tak s druhým domovem a společností, v níž jsme žili. Jak bude tento proces probíhat v našem nitru i ve vnějším světě, závisí na kvalitě našich minulých i současných vztahů z obou zemí a kultur, s nimiž jsme propojeni, a na tom, jak jsme ve svém původním prostředí přijímáni a jak se v něm dokážeme uplatnit. Záleží také na podpoře a pomoci, které se nám dostane, na našich schopnostech a vytrvalosti, na našem charakteru, na síle a pružnosti naší osobnosti a v neposlední řadě na naší motivaci k návratu i na tom, s jakými emočními a životními problémy se do vlasti vracíme. Je to úkol na celý život.

Dr. Olga Marlinová je klinická psycholožka a psychoanalytička. Vyučovala na katedře psychologie Filozofické fakulty UK, nyní má soukromou praxi.

Red. poznámka: Zasláno R. Cainerem – Český dialog, podzim 2011

Vyčerpaný člověk (*Der erschöpfte Mensch*): Burn-out kontra deprese aneb Chvála (s)tvoření a tvůrčí síly – mezi chorobou a módní diagnózou

Úvodem bych rád uvedl, že nejsem ani psycholog, ani psychiatr. Jsem teolog, kněz a už víc než dvě desetiletí pracuji v nemocnici. Vyslechl jsem stovky příběhů. Zpovědní činnost – psychoterapie – psychologie – rozhovory a naslouchání lidem v krizových situacích je – dá-li se to tak vůbec říci – něco jako moje hobby. Literatura z této duchovně-pastoračně-psychologické oblasti patří mezi moje nejvyhledávanější a nejoblíbenější čtení. Rád bych nyní informoval o nové knize, která je napsaná zajímavým, téměř všeobecně srozumitelným stylem. Ve vysílání rádia Ů1 dne 16. března 2012 ji představila její autorka, prof. dr. Rotraud A. Perner, právnička, psychoterapeutka, analytická psycholožka, socioložka a evangelická teoložka, která žije, přednáší a pracuje ve Vídni. Z rozhovoru s ní vybírám následující myšlenky:

Burn-out (vyhoření) je módní výraz a obchod s ním zažívá obrovský boom. V knize chci poukázat na to, jakou roli hraje při jeho vzniku perfekcionismus, vykořisťování a sužování sama sebe, a zároveň také na to, jak se může moderní, pracovitý, výkonný a flexibilní člověk, ochotný vyhovět pracovním požadavkům a nárokům svého šéfa, nástrahám tohoto druhu psychického vyčerpání vyhnout.

Po své více než čtyřicetileté praxi vidím, jak se tlak, který na pracovištích a v celé společnosti stále více narůstá, krutě podepsal na psychickém zdraví lidí a vzniku jejich psychické vyčerpanosti. Mezi příčinami vnímám kromě jiného dva faktory:

Na jedné straně to je enormně narůstající počet stále rafinovanějších elektronických komunikačních prostředků. Znam to i z vlastní zkušenosti – stávám se agresivnější, když mi okamžitě nefunguje či dokonce selhal fax anebo když počítač potřebuje delší čas, než se „rozběhne“. Fax už sice dnes není právě ten nejmodernější komunikační prostředek, ale já ho stále ještě používám, protože novější vynález – skenování – mi v mém věku a při mé pracovní vytíženosti už způsobuje stres. Pozoruji to už delší dobu, a tak se sama sebe ptám: co je tou hroznou přítěží, která tak zatěžuje náš život, složený z maličkostí i povinností naplňujících náš běžný, všední den?

Druhý faktor: My si často myslíme, že život probíhá jako ve filmech – v nich nikdo nechodí na záchod, ženy nemají svoje menstruace, jen zřídkakdy se vyskytnou scény zobrazující, jak lidi žijí, pracují, jedí oběd apod., pokud ovšem tyto banální okamžiky nepatří k ději. Během devadesáti minut se někdy odehraje celý život, třeba i život několika generací. To znamená, že očekáváme nerealisticky rychlou dynamiku. Ekonomický tlak, který také často produkuje stres, např. neoliberalismus, upřednostňování flexibilních zaměstnanců, mladých a pěkně vyhlížejících lidí před starými apod., nepovažuji za hlavní druh stresu, neboť ekonomické tlaky tu byly vždycky. Stačí se jen rozpomenout na počátky industrializace před více než sto lety nebo na poválečnou dobu, kdy lidé ztratili všechno a začali od nuly.

Problém začíná tehdy, když se od nás očekává zvládnutí příliš mnoha věcí naráz, mnohdy i zbytečných, v průběhu

jednoho pracovního či všedního dne. Např. postgraduální vzdělávací kurzy nejsou samy o sobě zbytečné. Právě naopak. Je však potřebné najít pro jejich realizaci vhodný čas. Umět je proporcionálně a vhodně zabudovat do pracovního procesu. Když ale musí flexibilní zaměstnanec během pracovní doby zvládnout také mnoho jiných úkonů, sčítá se to. Když musím nebo i chci být neustále up to date, mít přehled o tom, co se děje, a „musím“ proto neustále číst noviny, sledovat zprávy v rádiu a v televizi, a současně chci vést i rodinný život a starat se o děti, které neustále něco potřebují, tak si náhle uvědomím, že to během 24 hodin nemůžu zvládnout. Anebo to zvládnou, ale jen tak, že budu zanedbávat děti, nebo zredukuji spánek, což však extrémně škodí zdraví a je jednou z příčin vyčerpanosti. Rozdíl mezi někdejším selským způsobem života či dlouhou manuální prací ve fabrice, kdy lidé byli náročnou prací fyzicky unavení, a mezi dnešním charakterem práce je v tom, že člověk tehdy neměl špatné svědomí, že toho měl vykonat víc. Dnes se k tomu ještě připojuje reklama, která nám diktuje, jak máme o sebe dbát, abychom neměli vrásky, nabízí nám neustále nové parfémy, protože se přece nesluší, abychom se potili, měli nadváhu atd. Tak je nám vnucován nelidský strojově robotický vzor, který bychom měli následovat.

Burn-out nevnímám jako chorobu, ale jako zdravou reakci těla na nezdravé okolnosti. Je to něco podobného, jako když je venku silný mráz. Je-li člověku zima, není to žádná choroba. Když proti tomu nic nepodnikneme, tj. neoblečeme se teple, prochládneme. Ani to však ještě není nemoc. Pokud s tím ale ani v této chvíli nic neuděláme, přijdou omrzliny, dostaneme horečku, a to už nemoc je. A při sociálním chladu je to přesně totéž. Když si uvědomím, že mám málo času sám pro sebe anebo příliš málo prostředků (teď nemám na mysli peníze) k tomu, abych se zregeneroval, abych načerpal sílu – to samo o sobě ještě není choroba. Když cítím, že jsem vyčerpaný a nedokážu si odpočinout, protože nedokážu využít svou dovolenou nebo alespoň víkend ke skutečnému odpočinku – to je ještě v pořádku. Ale když to už nemohu změnit, když musím chronicky jen neustále pracovat bez možnosti vybalancovat to odpočinkem buď tak, že se regeneruji, anebo že načerpám novou energii – a to nemusí nutně být odpočinek v přírodě, ale třeba jen pochvala a uznání na pracovišti –, potom se nemohu divit, že zásoba energie se vytratí.

A právě proto jsem přesvědčena, že dnes potřebujeme odbory a personální oddělení, kterým půjde nejen o to, abychom za svou práci dostali dobrou finanční odměnu, ale také o to, aby naše pracovní podmínky byly humánní, sociální a abychom měli dostatek času na regeneraci a odpočinek. Peníze samy o sobě žádného člověka zdravým neudělají.

Pro člověka, který stojí na pokraji zhroucení a neví, co má dělat, mám následující jednoduché rady. Na prvním místě by se měl sám nad sebou zamyslet a odpovědět si na otázku: Kde jsem překročil onu hranici, kde byl ten okamžik, kdy se mi ještě dařilo dobře a svůj život jsem přes všechny povinnosti dobře zvládal? Kdy přišly obraty či změny, po nichž to šlo se mnou „s kopce“?

Dále bych radila, aby si takový člověk vytvořil určitý diagram a napsal na papír seznam svých povinností podle

pořadí jejich nezbytnosti. Z něho ať se snaží sám pro sebe vyčíst, které činnosti jsou bezpodmínečně nutné, kterým se nelze vyhnout, které činnosti jsou obsaženy v jeho pracovní smlouvě a co už jsou aktivity navíc, jež už nedokáže vykonávat, neboť jsou nad jeho síly. Pak je třeba začít dělat přesuny těch činností, které musí ustoupit jiným, a škrty těch, které jsou už nad jeho síly. Pokud při tom cítí, že nemá odvalu takovéto změny dělat, protože se obává, že tak ztratí práci, je potřebné promluvit si s někým zvenku, kdo má nadhled, zeptat se třeba přítele či partnera, jak to vidí on, jestli i on podobnou situaci nezažil a pokud ano, jak ji řešil. Ale může to být i zcela neznámý člověk na lávčice v parku, v této fázi to vůbec nemusí být profesionál, tj. psycholog ani psychoterapeut. Jde jen o to získat jiný, vnější pohled. Je to jako by člověk seděl v kleci a nemohl se dostat ven – tehdy také potřebuje pomoc zvenku, aby se z ní dostal.

U svých klientů cítím obrovskou snahu něco změnit. Vůbec nejsou malicherní, problém je jen v tom, že se s nimi dosud zacházelo špatně a oni mají hrozně ubité sebevědomí a netroufají si. Když si uvědomím, v jakém světě strachu a beznaděje žijí, je mi jasné, jaké alternativy jim mohu nabídnout. Tak jako v kině to fungovat nebude – tam dokážou lidé změnit práci z jednoho dne na druhý. Jako příklad často uvádím svým klientům hraběte Monte Christo, který potřeboval sedmáct let, než dokázal realizovat útek. Ale důležité je začít jinak uvažovat. Začít uvažovat nad změnou práce. Víím, že to není snadné. Jako pomůcku lidem v těchto situacích doporučuji, aby začali snít, tak jako kdysi v dětství, po jaké práci touží, a uvažovat, jsou-li jejich tužby dnes, v jejich současné situaci, realizovatelné. Možná už můj klient nebude mít šanci stát se super doktorem s vlastní klinikou někde v romantickém horském nebo přímořském prostředí, jak to vídáme v oněch idylických, nereálných filmech, ale třeba by mohl začít pracovat v nějakém jiném sociálním prostředí, udělat si rekvalifikaci pro úplně jinou činnost, než vykonával dosud.

Nedávno jsem měla jednoho klienta, který měl problém s tím, že dluží bance obrovské peníze za půjčku na dům, který si nechal postavit. Když jsem se ho opatrně zeptala, zda neuvažoval o tom, že by ten dům prodal a zůstal v bytě, ve kterém pořád ještě žije, okamžitě jsem postřehla, jak mu zazářily oči: No vidíte, to je dobrý nápad, to by se líbilo i mé manželce, stejně ji práce na domě a na zahrádě už unavovala.

Mnozí lidé jdou nad svoje síly, neboť chtějí být za každou cenu perfektní – slušní, charakterní, vzorní, pracovití, až jednou dojdou k bodu, kdy si uvědomí, že dál to už nejde a že žít a plnit svá předsevzetí už nemohou. Všichni známe fráze typu „vzpamatuj se, seber síly, nenech se ubít nebo potopit, tam, kde stojíš, musíš stát jako jedle, talíř je třeba vylízat do dna“ apod. Pokud jsme od dětství slyšeli podobná nařízení, umocněná hrozbami či dokonce vyhrožováním peklem, neboť Pánbůh nás vidí, potom ani není možné, abychom se dokázali dívat na život jinak.

Burn-out se stalo celosvětovou diagnózou, která úzce souvisí s depresí, ale podle mého názoru mezi nimi neexistuje hranice, kde by spolu splývaly. Málokdo to však ví, protože lidé většinou neznají odbornou literaturu, anebo jen tu, která pochází ze sedmdesátých let. Burn-out se liší od depresivních poruch v tom, že je vysoce agresivní.

To, co dnes označujeme výrazem burn-out, se donedávna vyjadřovalo výrazem nervové zhroucení. Znamená to tedy, že přichází die Belastung, obrovská přítěž, která může být navenek vnímaná sice jako banální – např. někdo jde okolo mě s kávou a míchá při tom lžičkou, v podstatě se nic neděje, ale mě to dráždí, vyrušuje, nedokážu se koncentrovat, činí mě to agresivním. Nebo jiný příklad: V rukou držím dva mobily, přede mnou na stole je telefon, někdo vkročí do místnosti a já reaguji agresivně jako hlídací pes, když někdo cizí vstoupí na pozemek jeho pána. Ta moje agresivita je znamením, že něco není v pořádku, že někdo vstoupil do cizího revíru. To je burn-out.

Naopak depresivní člověk takto reagovat vůbec nedokáže, protože na to ani nemá sílu. Při burn-outu ji má. V obou případech je potřebné dokázat se zamyslet a s otevřenými očima pohlédnout na to, co se to vlastně děje. Co by bylo třeba udělat, aby bylo zase všechno v pořádku. Z různých studií, starých už dvacet let, je známo, že když to nefunguje v práci, ale doma ano, je možné se tomu všemu vyhnout. Ale když to nefunguje doma, máme problém i v práci. To, co je doma, to je základ, fundament. Základem je výměna energie s lidmi, kteří si mě váží, respektují mě, mají mě rádi. Co já vidím jako tragédii při tom dnešním enormním úbytku energie, je to, že tyto agrese prožíváme doma, i když právě rodina, partner a děti by měli být dodavateli energie, aby se tak se mnou solidárně spolupodíleli na boji proti nelidským pracovním podmínkám.

Burn-out i deprese přímo souvisejí s nesprávnou regulací energie. Lidé si v počátečních fázích pomáhají různě: čokoládou, která má sice vedlejší účinky, ale v podstatě je to jakoby rychlá první pomoc, podobně jako čtvrtinka či osminka vína, ačkoliv i ta má vedlejší účinky, hroznovým cukrem, aroma esencemi či různými autosugescemi. Avšak to, co je třeba změnit, je celkový životní styl. Musím se zamyslet nad tím, jak se stravuji. Jím jídla, která mi stres ješ-

tě zvyšují? Jak je to s mým pohybem, tělesnou aktivitou? Pokud už jsem depresivní, tak se mi vůbec nechce vstát z postele, zůstal bych v ní ležet třeba celý den. Když si uvědomuji, že to začíná, mám ještě šanci něco udělat, přinutit se vstát, sednout na kolo, běhat, jít na horskou túru nebo alespoň na procházku městem, do parku apod.

Ze své zkušenosti každý ví, že když se přinutí, tak se mu potom vede lépe. Tím, že se přinutil vstát a něco dělat, takříkajíc »utekl« před depresí. Tradičně je tedy možné pomocí stravování, pohybu, samozřejmě spánku, všeho, co člověka dělá hezčím a upravenějším – může to být vonící vana místo rychlé sprchy, může to být ale i člověk, se kterým vedu plnohodnotný rozhovor a hlavně který to se mnou vydrží navzdory tomu, že jsem takový, jaký jsem, může to být i modlitba, umění a kultura, hudba – říká se, že lidé, kteří se věnují zpěvu a hře na hudební nástroj, jsou takovou chorobou postižení nejméně. Co já nejvíce doporučuji, je zpívání ve sboru. Při takovém zpěvu jde o dýchání a správné dýchání je prvním předpokladem k tomu, aby se člověku vedlo dobře, neboť při něm je třeba hluboce a silně dýchat. Dobré je i řezání dřeva, mytí podlahy, práce na zahradě, zkrátka všechny aktivity, při kterých se člověk dokáže osvobodit od těch „zašprajcovaných“, uložených hormonů stresu. Proti vyčerpanosti pomáhá tvořivá síla, kreativita. Byli jsme stvoření k obrazu Božímu, a proto jsme sami tvůrci a tvůrkyně. To bychom měli mít na paměti a podle toho žít.

Chvála Stvořiteli, stvoření a tvůrčí síle!

P. S: Text jsem zpracoval na základě doslovného překladu rozhovoru s Rotraud A. Pernerovou, odvysílaného v rádiu Ö1 dne 16. března 2012 ve 22:15 hod. Kniha *Der erschöpfte Mensch* vyšla začátkem tohoto roku v nakladatelství Residenzverlag ve Vídni.

Peter Žaloudek

Dopis do nebe Jindřichu Lionovi

Byli jsme lidé různé víry, milý Jindřichu, a do Tvého nebe nemám ani telefonní číslo ani mailovou adresu, tak Ti píšu prostřednictvím Kulturního klubu, který tam jistě odbíráš. Byli jsme i lidé různých názorů a odlišného slovníku. Naše osudy se silně protnulily vlastně jen jednou, v tom pohnutém roce 1968, když jsi v našem bytě na Hradčanském náměstí číslo 1 dělal se mnou dlouhý rozhovor pro svůj časopis. Brzy nato jsme i dopadli každý jinak špatně. A naše cesty se znovu potkaly až ve Vídni, která nám oběma stejně vlídně nabídla svobodu i domov. Vážil jsem si Tě taky proto, že ses tu neúčastnil žabomyších válek a mou jinost prostě respektoval stejně jako já Tvou. Naše cesty se pak logicky znovu protkly na těchto stránkách. Tvé texty jsem vždycky četl nejdřív, fejton má být klíč ke každému číslu a Tys jím dovedl odmykat. Párkrát jsme spolu i zkřížili slova, ale vždycky to byl férový šerm, který nezanechal šrámy. Když jsi musel psaní přerušit, nabídl jsem Klubu náhradu, která Tě nemohla zastoupit, protože mé texty vy-

šly už v českém tisku, zatímco Ty jsi psal svoje exkluzivně. Kdosi mi tu vytkl, že jsem Tě nebyl navštívit. Na to jsme se opravdu málo znali a i v tom jsem jiný, do špitálů nechodím, protože kdykoli uvěznily mě, snášel jsem jen návštěvy mých nejbližších, kteří vědí, jak se mnou žertovat. Ale kdykoli, Jindřichu, vyšel na téhle straně další můj náhradní text, doufal jsem, že je poslední a příští bude zas Tvůj. I to dopadlo jinak, takže Tě chci zastupovat dál, dokud si nenajdou svého autora, ale s vědomím, jaké se mnou nutně sdílejí mnohaletí čtenáři: že ten, komu se v redakcích obdivně říká šéfkolumnista, jsi tu byl a zůstáváš Ty. Obávám se, že se nepotkáme ani v Tvém nebi, kde je většina jistě proti někdejšími komunistům, ale mám pocit, že Ty bys mi možná tajně otevřel. – I když jsem jen zběhlý evangelík, jsou stejně jako divadla součástí mého duchovního světa kostely, a tak při první návštěvě příštího pošlu za tímhle dopisem i světlo svíce.

S pozdravem Ad honorem Jesu (AHOJ) ten jiný, ale dnes i Tvůj Pavel Kohout, toho času v Praze

(Psáno pro Kulturní klub)

Česká duchovní služba, oblast Vídeň

si Vás dovoluje pozvat na výstavu
a prezentaci knihy

UZAVÍRÁM VÁS DO SVÉHO SRDCE,
životopis **Josefa kardinála Berana** (1888-1969),
pod patronací velvyslance ČR Jana Koukala

v úterý 24. dubna 2012 v 18 hodin,
za přítomnosti autorky výstavy a spisovatelky
Stanislavy Vodičkové,
na velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13,
1140 Wien

Biblické písně Antonína Dvořáka
přednese
Vladimír Stejskal,
na klavír ho doprovodí
Jan Král, docent JAMU Brno.
Při prezentaci budou použity i nahrávky
Radio Vatikán.

Výstava potrvá do 4. května 2012.

Kontakt a objednávky knihy:
Petr Pastrňák, 0699/17123650

Stručné ohlédnutí

8.-9. března 2012 se konala v Raabs an der Thaya pod záštitou ministra zahraničních věcí ČR Karla Schwarzenberga mezinárodní vědecká konference na téma „**Činnost československých zpravodajských služeb v Rakousku v letech 1945-1989**“/„**Die Operationen der tschechoslowakischen Geheimdienste in Österreich**“. Konferenci pořádal Ústav pro studium totálních režimů Praha, Archiv bezpečnostních složek Praha – Kanice a na rakouské straně Boltzmann-Institut für Kriegsfolgen-Forschung.

Skoro dva roky trvalo shromažďování dokumentů, tajných spisů, různých souvisejících materiálů, které byly po překladu podrobeny vědecké analýze. Výsledek této společné česko-rakouské práce byl prezentován na této konferenci. V ČR-aktech se nachází jména 12 000 Rakušanů, kteří po většině nepracovali pro tajnou službu ČR, ale byli tajnou službou sledováni.

Zajímavý článek byl k této tematice otištěn 5. března 2012 v časopise *Profil*, č. 10, str. 26-29. Autor článku Herbert Lackner mj. popisoval sledování žurnalistky Barbary Coudenhove-Kalergi československou zpravodajskou službou, vrátil se k „případu Zilk“ a „Hodic“, uvedl i několik jmen ze špionáže usvědčených rakouských úředníků.

15. března 2012, přesně v deset hodin dopoledne, se tradičně, za hudební podpory a ve slunném počasí, otevřela brána nejnámější české restaurace ve Vídni **Schweizerhaus**. Za několik minut po otevření se již početní hosté těšili z točeného Budějovického piva a pochutnávali si na proslaveném pečeném kolene.

26. března 2012 byla hvězdným hostem Vienna Awards-Gala pro Fashion & Lifestyle v Museumsquartier světově známá česká špičková modelka **Karolina Kurková**, která zároveň obdržela cenu Style Icon.

Einladung

Anna Kaminská Landschaften

Eröffnung: Montag 2. April 2012 19 Uhr

Ausstellungsdauer: 3. - 30-April 2012
Geöffnet: Mo bis Fr 15.30 bis 18.30

ATELIER A

Zum Blauen Pfau am Spittelberg
1070 Wien, Kirchberggasse 17
Tel.: 0664 1537758 E-Mail: atelier_a@netway.at
www.ateliera.jimdo.com

Salcburský velikonoční festival nastartoval 31. března 2012 Bizetovou operou *Carmen* v nové inscenaci. Do hlavní role obsadil dirigent sir Simon Rattle svou manželku, českou mezzosopranistku **Magdalenu Koženou**. Kožená jako Carmen debutovala. Operní svět s napětím očekával, jak se česká pěvkyně, která typově není zrovna klasickou představitelkou divoké Cikánky, tohoto úkolu zhostí. Kožená rozhodně přinesla do role něco svého, v tom se shoduje česká i rakouská kritika. Nemohla však překročit meze celé produkce. A jakkoli se v ní dalo najít leccos dobrého, vášněmi tato inscenace zrovna nepřekypovala. Kožená je perfektně připravená, na jevišti působí pohyblivě, pružně, gesta má promyšlená. Ani vokálně se Kožená rozhodně nesnaží stylizovat do něčeho, co by jí nesedělo, svým lehkým hlasem zpívá roli po svém, spíše jako inteligentně podaný písňový recitál než jako velkou operní roli. Takové je ostatně celé hudební nastudování sira Simona Rattlea.

Magdalena Kožená (Carmen) a Jonas Kaufmann (José)
v salcburské produkci

A to je asi největším přínosem celé produkce. Orchestr nehraje „velkou operu“, spíše intimní příběh. Berlínští filharmonikové, kteří se touto produkcí s festivalem loučí, jsou k tomuto úkolu perfektně disponováni. Připomínají soubor sólistů, jejichž výkony si lze vychutnat, přitom tvoří kompaktní celek. Zdaleka největší ovace sklídila rakouská sopranistka s krajanským pozadím Genia Kühmeierová. Micaela, prostou vesnickou dívku oddanou Donu Josému, zpívala nádherným svítivým hlasem a s velkým emocionálním nasazením. „Celkově vzato, v jednotlivostech stojí produkce za pozornost, a to včetně úspěšného debutu Kožené. Rozhodně však nejde o inscenaci *Carmen*, která by psala dějiny,“ soudí kritička Věra Drápelová.

17. dubna 2012 nabídla organizace Aktionsradius Wien přednášku Ursuly Baatz (ORF): *Frauen des Friedens* (Bertha V. Suttner, Hildegard Goss-Mayer).
www.aktionsradius.at,
tel.: 332 26 94.

Reprezentační a maturitní ples české a slovenské větve v Rakousku

Již podruhé jsme se sešli v nové lokalitě plesu, Kursalon Hübner, s radostným očekáváním krásného večera v příjemné atmosféře této známé vídeňské neorenesanční budovy. K dispozici jsme měli opět tři plesové sály, hlavní sál – Strauß-Saal, vedlejší sál – Lehar-Saal a diskotékový sál – Schubert-Saal. V průběhu večera se sešlo na 420 hostů, kteří sestávali z řad maturantů, rodičů, čestných hostů, přátel našich škol, tradiční české menšiny, slovenské menšiny, zaměstnanců školského spolku, partnerů, sponzorů, tanečních nadšenců, mládeže Don Bosco a jiných zájemců.

V 18 hodin zasedli hosté tradiční předplesové večere ke stolům a nechali si chutnat lehké a dobře připravené menu, které se skládalo ze tří chodů. Od 20 hodin byly otevřeny plesové sály a hosté zaujímali svá místa u kulatých stolů pro dvanáct osob.

Na místě byly již naše osvědčené kapely Carolyn Band z Prahy a Nota Bene z Brna. Program začal zahájením předsedou Menšinové rady Mag. Pavlem Rodtem a místopředsedou této organizace a starostou Školského spolku Komenský Ing. Karlem Hanzlem, kteří přivítali účastníky plesu a čestné hosty večera, kterými byli místopředseda Rakousko-české společnosti a bývalý městský radní a obecní poslanec Johannes Prochaska s chotí a kulturní tajemník a tiskový mluvčí Velvyslanectví České republiky Mgr. Oskar Novák s chotí. Následovala barevně pestrá a temperamentní polonéza maturantů v nacvičení taneční školy Rueff, jejíž majitelka Simone Rueff se spolu s pastorální asistentkou Pavlou Carmignato zasloužila o nácvič tohoto tance. Slovo převzala ředitelka gymnázia Mag. Helena Huberová, která společně s třídním profesorem maturitní třídy Mag. Arnem Steinwenderem provedla šerpování maturantů. Následoval připitek maturantů, kteří pronesli několik slov ve třech jazycích – češtině, němčině a slovenštině. Posledním bodem zahájení byla tradiční polonéza mládeže Don Bosco, která měla i co do rób a obleků klasickou černobílou podobu. Po valčíku na zahájení se tančilo až do třetí hodiny ranní.

Jediným přerušením bloků taneční hudby byl program ve 22.30, který začal vysoce šarmantním a profesionálně provedeným vystoupením Vlastenecké omladiny pod názvem Charleston versus Quickstep. Druhým bodem programu bylo taneční vystoupení maturantů, které bylo svižné, nápadité a veselé – prostě nemělo chyby a naplnilo nás již nyní hrdostí na naše budoucí absolventy. Po zasloužených ovacích nastalo v sále na chvíli ticho, slova se ujala předsedkyně Vlastenecké omladiny Ing. Anna Váďurová, která ohlásila Svátu Čecha, skvělého čechovídeňského saxofonistu, jehož vystoupení za doprovodu našich kapel bylo zlatým hřebem večera. Sváta Čech strhl své publikum k tanci a očaroval virtuozitou svých saxofonových sól každého v sále.

Repertoár kapel se skládal z navzájem dobře sladěných české, evropské, americké a celosvětové taneční klasiky, takže o neúnavné taneční nadšence na parketu nebylo nouze. O půlnoci se tančila Česká beseda, tak jak se každoročně traduje u nás ve Vídni na našem plese, a to v provedení nadšených tanečnicků všech věkových skupin a za živého doprovodu kapely Nota Bene. Se svými bývalými žáky se přišla pozdravit také ředitelka BVS a BS Mag. Jana Hanzlová.

Dárky do tomboly a maturitní noviny se setkaly díky své pestrosti a nápaditosti s všeobecným nadšením.

Sál se ve stanovenou hodinu ukončení plesu vyprazdňoval velice pomalu a nikomu z hostů se nechťelo domů. Organizátoři plesu a maturitní třída mají radost z kladné odezvy a těší se příští ples, jehož datum bylo stanoveno na 23. 2. 2013 neboli dle naší tradice na poslední únorovou sobotu příštího roku.

Foto a text: mj

Mlýn a kříž

(Die Mühle und das Kreuz)

(Obraz Pietra Brueghela, film Lecha Majewského)

Kdo má zájem o návštěvu muzea či galerie ve Vídni, zavítá určitě i tam, kde sídlí Kunsthistorisches Museum, které je takovým klasickým národním muzeem. V prostorách jeho ohromné budovy najdete směs všeho možného. V jednom ze sálů visí také několik obrazů známého vlámského malíře Pietra Brueghela staršího (1525-1569), které hýří barvitými scénami z každodenního života Vlámka umělcovy doby. Před jedním z nich jsem dosud pokaždé postával déle, nějak jsem ho neuměl pořádně pochopit: má název *Kreuztragung Christi – Kristovo nesení kříže*.

Je to pár dní, co jsem zhlédl umělecky perfektně ztvárněný film, který se snaží o rekonstrukci faktů tvořících scénu tohoto obrazu, na první pohled nepochopitelnou, a musel jsem konstatovat: „Budme rádi, že nežijeme ve středověku.“ Následně jsem v rozhlase vyslechl rozhovor s jeho režisérem, pořídil jsem si i nahrávku, a nyní předávám jeho i své postřehy dál.

Film je zasazen do druhé poloviny 16. století, kdy ve Vlámku vládli všudypřítomní zástupci španělské inkvizice. Kristovo nesení kříže je prezentováno jako zrcadlový obraz přenesený do reálií konkrétního života na konkrétním místě. Polský režisér, odvolává se na všeobecně známá fakta, jak nám utkvěla v paměti z hodin dějepisu na střední škole, se snaží o oživení do obrazu zmrazeného děje. Kristovo utrpení je tak představeno neobvyklým způsobem, je znovuoživeno v kontextu doby. Biblický novozákonní text informující o ukřižování Krista je totiž zabarvený atmosférou brutality, kterou ve filmu znázorňují španělští vojáci a posluhovači inkvizitorů oblečení do rudých oděvů. Film *Mlýn a kříž* je možné chápat jako umělecké dílo informující o vzniku jiného uměleckého díla.

Obraz i film jsou bohaté na pestrost barev a dějů. Idylické scény zobrazují každodenní výjevy: děti, které si spolu vesele hrají, ženu drhnoucí kartáčem práh svého domu,

rodinu při jídle. Ale při stále hlubším a detailnějším vstupování do zobrazovaného života je zřejmé, že tu nevládne jen pokoj a radost, že se jen nenacházíme v překrásné krajině, ale že je také všude cítit strach a hrůzu, kterou tu španělská inkvizice šíří. Tento moment je ve filmu výmluvně zachycený v ozvěně kopyt koní, kteří cválají po kamenné dlažbě ulic, a diváci dokážou odhadnout, co přijde. Cílem jezdců je vyčenichat tzv. kacíře a okamžitě je brutálně potrestat.

„Je historický fakt, že v časech inkvizice týrali španělští vojáci lidi k smrti, a brutální paradox, že tak jednali ve jménu Ježíše Krista, jenž byl sám utýraný na kříži k smrti – tuto skutečnost používali jako odůvodnění a ospravedlnění toho, co dělají. Je to totálně perverzní představa o náboženství – konat něco takového ve jménu Ježíše Krista, jen proto, aby přinutili druhé v něho věřit. Tento absurdní cynismus pranýřuje Pieter Brueghel tím, že vlastní Kristovo utrpení projektuje do konkrétní dobové situace. Muži týrající Krista k smrti nosí ve filmu rudý oděv španělských vojáků. Brueghel byl katolík a svatbu měl v katolickém kostele, zatímco lidé okolo něho byli většinou evangelíci. Z jeho obrazů je zjevné, že byl velmi otevřeným, tolerantním člověkem, zcela určitě proti tomu, aby byli pronásledováni lidé vyznávající jiné náboženství. Určitě by řekl: Každý ať si věří v to, co sám považuje za důležité. Jediné, co má význam, je, aby byli lidé poctiví a slušní a aby respektovali svého boha, v něhož věří,“ míní Lech Majewski.

Takový názor však byl v tehdejší době podezřelý a každý, kdo věřil jinak, nebo dokonce vůbec nevěřil, musel počítat s nejbrutálnějšími sankcemi. Ženy – alespoň podle jedné filmové scény – byly zaživa pohřbívány, zatímco muži byli přivazováni na velká dřevěná kola vztyčovaná do výše na vysoké dřevěné sloupy, kde pomalu umírali, vystavení vlivům počasí a útokům dravých ptáků. A do tohoto prostředí násilí a nenávisti je postavena biblická událost Kristova ukřižování. Ježíš sám ke slovu nepřichází, jen jeho matka. V dojemné scéně, v níž ji ztvárňuje herečka Charlotte Rampling, se rozvzpomíná na jeho narození, na hlasy, které patřily bytostem, které se v zářící podobě objevily na obloze („Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj lidem dobré vůle“, Lk 2,14 – pozn. autora textu), naplňující touhu a radost lidí očekávajících příchod Mesiáše.

„Člověk ve své nejhlubší krizi. Toto téma znázornil Brueghel na obraze i my ve scénách filmu vícekrát,“ pokračuje režisér Majewski a dodává: „Kristus padající pod křížem, Saul, který padá z koně, a Ikarův boj o život. Tři motivy, které vystihují to samé. Všichni padli, už nemohli dál. Zabořili se pod nesnesitelnou tíhou do prachu země, klesli na samé, absolutní dno. Hluběji se už padnout nedá. Je to extrémní situace. Navzdory tomu však musíme konstatovat, že tyto tři osobnosti – Ježíš, Pavel a Ikarus – jsou symboly dynamiky směrem nahoru. Směrem k životu. To je skutečné, jedinečné a pozitivní poselství, které chce Brueghel zprostředkovat. Je možné, že jsi na dně, že trpíš, že jsi velmi hluboko klesl, že jsi na konci. Ale to ještě neznamená, že už je konec. Podívej se nahoru, pohlédni na tyto tři muže; oni na tom byli mnohem hůře, a přece zakusili dynamiku směrem vzhůru, tu dynamiku síly života, zakusili transcenci...“

Avšak tato dynamika směrem vzhůru nebyla přijata všemi. Mnozí a mnozí v dějinách lidstva nadále kráčejí i po Kristově smrti ve svých starých, vyšlapaných chodnících a cestách, jako by se Kristovým příchodem na svět vůbec

nic nebylo změnilo, a potkávají se, jak to dokumentuje závěrečná scéna filmu při tanci.

„Svým filmem jsem se chtěl dotknout mnoha životních témat. Přál bych si, aby si diváci při sledování filmu uvědomili, že i v jejich vlastních životech jsou světci. Nejsem kněz, jsem umělec, avšak velmi mi záleží na tom, aby všechno to, co je náboženské, nebylo vytlačeno z dnešního moderního způsobu života. Nepovažuji se ani náhodou za zbožného křesťana, avšak denně se zamýšlím nad náboženstvím a jeho potřebou pro svůj osobní život. Vždy mi šlo o to, abych nebyl jen slepým či hluchým přijímatelem jakýchkoli teorií, ale abych měl odvahu a touhu ptát se, co je za tím. A tak se v pozitivním i v negativním smyslu zamýšlím i nad lidskostí, lépe řečeno nad tím lidským prvkem, který je součástí kteréhokoli náboženství. Mám velký respekt před všemi náboženstvími, ale bez ohledu na to existuje i tento můj kritický přístup k tomu, co hlásají. Když například vidím, s jakým násilím prosazují někteří členové kteréhokoli náboženství religiózní zákony do života občanské společnosti, začíná se mě zmocňovat stále větší strach. Zde totiž vystupuje na povrch temná stránka lidského aspektu náboženství do reality všedního dne.“

Mnohohrstevné, obrazově monumentální umělecké dílo Lecha Majewského trvá 92 minut, intenzivních jako život sám. Roli vlámského malíře ztvárnil holandský herec Rutger Hauer. Film stojí za to vidět, i když vám nemohu zaručit, že budete odcházet domů nadšení a plní radosti...

Peter Žaloudek

P. S.: Při psaní tohoto textu jsem si pomohl vysíláním relace v rádiu Ő1, 10. 3. 2012, 7:00-8:00 hod.

Jaroslav Formánek: Osudy Čechů ve službách Vídně (35. výročí úmrtí Vladimíra Radimského a 65. výročí úmrtí Ferdinanda Marka)

Pocházeli ze staročeských rodů, byl mezi nimi věkový rozdíl jedenáct měsíců a oba vystudovali české gymnázium v Kolíně nad Labem. Vladimír Radimský (1880-1977) absolvoval pak Konzulární akademii ve Vídni, Ferdinand Marek (1881-1947) práva v Praze i ve Vídni.

Vladimír Radimský nastoupil 14. 10. 1904, po jednorocní prezenční vojenské službě, do služeb ministerstva zahraničí rakousko-uherské vlády ve Vídni. Veřejně se angažoval už jeho otec JUDr. Václav Radimský (zemský a říšský poslanec), Vladimírův strýc a kmotr Jan Radimský (zemský a říšský poslanec), též Vladimírův starší bratr JUDr. Ladislav Radimský (zemský poslanec, člen panské sněmovny ve Vídni). Vladimír Radimský zaujímal konzulární pozice s neobyčejnými nároky na schopnosti, znalosti, umění komunikace i osobní statečnost, byla to doba a místa plné nástrah, přes revoluci v Teheránu, balkánské války, první světovou válku, nepokoje v Turecku a konec monarchie ve Vídni. Svědčí o tom výčet míst, kde Radimský působil: v roce 1904 Bombaj, následovala Smyrna (Izmir), revoluční Teherán (zde Radimský nasazoval vlastní život při zajišťování bezpečí pro místní česko-rakouskou kolonii, jeho statečnost ocenili i britští a ruští dopisovatelé), Craiova, Cařihrad, Varšava (zde se oženil s polskou univerzitní studentkou – svatba se konala 23. 4. 1914 v krakovském chrámu sv.

Mikuláše). Jako „svatební dar“ manželský pár obdržel příkaz k přemístění na nový post do slovanského Bělehradu. Bez varování, že Rakousko-Uhersko připravuje válku proti Srbsku. Až těsně před jejím vypovězením 26. 7. 1914 dostal Radimský pokyn rychle opustit Bělehrad. Svůj nově zařízený byt musel nechat osudu (o vše nenávratně přišel) a s manželkou uprchl ze Srbska. Od vídeňské vlády získal opět místo konzula v turecké Smyrně. To bylo jeho poslední místo v diplomatických službách Vídně. Ve Smyrně se mu 15. 6. 1915 narodila dcera Sofie (Žofie). Tehdy Smyrna byla ještě obývána převážně Řeky. V tom roce také v Turecku došlo ke genocidě Arménů. Radimský ve Smyrně sloužil do rozpadu rakousko-uherské monarchie. Následně měl zájem o působení v diplomatických službách v nástupnickém Československu. Svědčí o tom doporučení jeho bratra JUDr. Ladislava Radimského ze 7. 11. 1918 adresované Národnímu výboru v Praze (později transformovaného na Národní shromáždění), v němž se říká: „Pracoval v konzulární službě v Indii dva roky, v Rumunsku, dva roky v Persii v Teheráně, kde zachránil rakouskou kolonii při vzpouře, oženil se s Polkou – konzulem ve Varšavě, konzulem v Bělehradě, na začátku války odvolán z Bělehradu, kde zanechal své bytové zařízení, a nastoupil jako konzul ve Smyrně, kde až do konce války vedl konzulát. Touto dobou [tj. listopad 1918] již hledá možnost k návratu. Prosím, aby mu jako vřele cítícímu Čechu a zdatnému pracovníku při organizaci vyslanectví (konzulátů) byla popřána možnost intenzivní práce pro národ.“ Vladimíru Radimskému bylo vyhověno a 15. 6. 1919 nastoupil jako delegát Československé republiky ve Varšavě. Tam 4. 12. 1919 přišla na svět jeho druhá dcera Anastazie. Situace v tehdejším Polsku rozhodně nebyla jednoduchá. Ministerstvo zahraničí vydalo hodnocení Radimského dne 3. 3. 1920. Zopakovalo výše uvedený přehled jeho diplomatických misí, jazykových znalostí a publikační činnosti, zvláště *Industrie und Gewerbe-Verhältnisse in Persien* (56 stran včetně fotografií a tabulky). Dále se o Radimském uvádí: „Velká znalost světa, dovede se pohybovat v mezinárodní společnosti, není byrokrat. Všude byl krajany oblíben, vystupoval vždy jako dobrý Čech... Nyní ve Varšavě i za obtížných poměrů se velmi dobře osvědčil.“

Ferdinand Marek, na rozdíl od svého spolužáka Radimského, nastoupil do služeb ministerstva zahraničních věcí ve Vídni až v říjnu 1918, po pádu podunajské monarchie. Marek po vystudování práv (dokončil je ve Vídni) se věnoval své profesi jako tajemník v Brně u Obchodní a živnostenské komory. Za první světové války sloužil jako důstojník ve Vídni. Co se týče Markových předků, je třeba odmítnout často publikovaný závěr o německém původu. Markův rod pochází dle dostupných záznamů z 18. století z Třesovic, české obce u Hradce Králové. Markové byli rolníky, Ferdinandův otec ovšem byl již úředníkem u státní dráhy. I když část svého vzdělání získal Ferdinand Marek v německých školách, v rodině se mluvilo česky. Na Marka měla velký vliv jeho choť Hedwiga pocházející z židovské německy mluvící rodiny. Marek byl jmenován do diplomatických služeb Německého Rakouska (tehdy oficiální název rakouského státu) – 30. 12. 1918 se stal zplnomocněncem vídeňské vlády v Praze. 20. 1. 1920 nastoupil do funkce chargé d'affaires Republiky Rakousko. Konečně 11. 4. 1922 Marek dosáhl hodnosti vyslance. V této pozici úspěšně pracoval až do anšlusu v březnu 1938.

Životy Radimského i Marka neblaze ovlivnily obě totality. Radimský musel po zániku Československa opustit post vyslanec ve Vatikánu (v březnu 1939), byl penzionován, žil v Pašince, obci u Kolína, kde jeho rodu patřil značný pozemkový majetek. Po roce 1948 o něj rodina Radimských rychle přišla, obě Vladimírovy dcery emigrovaly na Západ. Ferdinand Marek musel svůj úřad v dnešní ulici Viktora Huga (tehdy Jungmannova na Smíchově) opustit, žil pak v Praze jako soukromník bez penze, pod ochranou a za materiální podpory prezidenta Edvarda Beneše. Po Benešově emigraci vedl Marek skromný život v ústraní a jeho manželka emigrovala do Švýcarska. Dle pramenů se jej pokoušely využít nacistické orgány, Marek se této spolupráci pod brutálním nátlakem podvolil. Ještě v průběhu pražského povstání se hlásil u jeho představitelů jako zástupce rakouského státu. Po příchodu sovětské armády byl Marek zatčen sovětskou kontrarozvědnou službou, která jej obvinila ze spolupráce s gestapem, a odvezen do Moskvy k výslechům. Marek ve vězení 4. 5. 1947 podlehl své srdeční chorobě (dle úřední zprávy).

Hrabě Friedrich Wilhelm Haugwitz (11. 2. 1702 – 30. 3. 1765) – rakouský politik.

Pocházel z rodu slezských Haugwitzů, který se však už ve 14. století připomíná i v Čechách a o něco později i na Moravě; v obou zemích také členové rodu zastávali významné

zemské úřady. Jeho otec, saský a polský generál, byl roku 1733 povýšen do dědičného hraběcího stavu a Friedrich byl jeho jediným synem.

Mladý Haugwitz se přestěhoval z Čech (z panství Krapice, které mu otec zanechal) do Vídně, kde se věnoval budování slibné úřednické kariéry. Haugwitz, stoupenec osvícenského absolutismu a rakouského centralismu, pak patřil k hlavním iniciátorům tereziánských reforem. Nejprve stanul v čele nově zřízené slezské státní kanceláře (1742). O rok později vypracoval návrh reforem státní správy, který se nejprve „zkoušel“ v Korutanech a Kraňsku. Poté dostal hrabě volnou ruku. Jeho správní a finanční systém, který byl inspirován pruskými reformami, měl vést k unifikaci monarchie. Roku 1749 tak došlo ke zrušení českého státu de iure spojením české a rakouské kanceláře do nového úřadu – *Directorium in publicis et cameralibus* –, jehož se stal prezidentem. V roce 1761 bylo sice directorium zrušeno, ale Haugwitz se stal kancléřem nově ustavené spojené Rakousko-české kanceláře, když už od roku 1760 byl i členem nově vzniklé státní rady.

Za všechny Haugwitzovy zásluhy o stát povýšila císařovna Marie Terezie jeho panství Bílsko (v Těšínsku) na stavovské panství. Na Moravě si Haugwitz přikoupil ještě panství Náměšť, kam se ve stáří uchýlil. Sám po sobě nezanechal žádné dědice, a tak jeho majetek zdědila vedlejší větev Haugwitzů.

(jv)

Pravostranný provoz u ÖBB

Rok 2012 se zapíše do historie rakouských železnic ÖBB hned několika významnými událostmi. K nim bezesporu bude koncem roku patřit zahájení provozu na nové vysokorychlostní trati Wien – Sankt Pölten a částečné zprovoznění nového hlavního nádraží ve Vídni (Wien Hauptbahnhof), které začne od 9. prosince provizorně sloužit pro regionální vlaky jako náhrada za zrušené nádraží Südbahnhof Ostseite. Vlaky dálkové dopravy budou prozatím novým hlavním nádražím pouze projíždět a zastavovat jako dosud ve stanicích Wien Meidling.

Neméně významnou událostí bude od 6. 8. 2012 přechod na pravostranný provoz na rychlodráze (S-Bahn) ve Vídni a na tratích Wien Süssenbrunn – Bernhardsthal st. hr. (– Břeclav) a Wien Hbf – Payerbach-Reichenau.

Pro období platnosti jízdního řádu 2013 je plánována elektrifikace tratě Gänserndorf – Marchegg a přestavba této pohraniční přechodové stanice. Z tohoto důvodu bude v tomto úseku od 4. 2. do 28. 6. 2013 zavedena náhradní autobusová doprava.

Zasláno Ing. Jiřím Zajíčkem
Zdroj: Eisenbahn Österreich

Vídeňská charta – Zukunft gemeinsam leben

Radnice města Vídně (SPÖ) nastartovala nový projekt Wiener Charta, který má oslovit všechny vrstvy obyvatel Vídně. Projekt nabízí každému (mladý, starý, generačně usedlý, nově příchozí, muž či žena, organizacím, podnikatelům atd.) možnost společné diskuse – dialogu s cílem zlepšení budoucího spolužití.

Jak říká starosta města Vídně Michael Häupl: „Ein Klima des sozialen Zusammenhalts und des gegenseitigen Respekts ist sehr wichtig.“

Wiener Charta:

13. 4. – 14. 10. 2012

Otevřený dialog – účast na Charta-diskusích, nebo samostatná organizace

28. 9. – 14. 10. 2012

Možnost podání komentářů k závěrům diskusí online nebo telefonicky

Listopad: výsledná prezentace

Podrobné informace na: www.charta.wien.gv.at

Tel.: 01/40 00-81561

Das Kurzepos *Máj (Mai)* des tschechischen Dichters Karel Hynek Mácha ist eben in einer neuen deutschen Übersetzung in einer zweisprachigen Ausgabe erschienen

Karel Hynek Mácha: *Mai*. Übersetzt von Ondřej Cikán. Mit Illustrationen von Antonín Šilar

Wien: Labor, 2012

ISBN 978-3-902800-04-6

Hardcover mit Schutzumschlag

112 Seiten. Deutsch / Tschechisch

EUR 19,95 | CHF 33,90

Für Nachfragen erreichen Sie den Herausgeber unter bernhard.salomon@labor-verlag.at

Lugeck 7/39, A-1010 Wien

Tel.: +43 (0) 1 513 05 2, Fax: +43 (0) 1 513 04 87

office@labor-verlag.at

<http://www.labor-verlag.at>

Labor publiziert Debüt-Romane von Autoren und Autorinnen der jüngeren Generation.

Manuskriptangebote bitte mit Lebenslauf, Exposé und 30 Seiten Textprobe per E-Mail an.

Sodeyfi, Hana – Newerkla, Lenka: *Idiomatische Redewendungen, Sprichwörter und Begriffe der Gegenwartssprache in Österreich und der Tschechischen Republik. Frazologické a idiomtické výrazy v současné češtině a rakouské němčině*

Mit Zeichnungen von Marie Gruscher-Mertl

Wiesbaden: Harrassowitz Verlag 2011

1. Auflage 03. 2012

239 Seiten, 17 Abbildungen

21,8 × 15,5 cm, gebunden

29,90 Eur [D] / 30,90 Eur [A]

ISBN 978-3-447-06669-3

Bestellmöglichkeit:

http://www.harrassowitz-verlag.de/title_4146.ahtml

Nové číslo *Čechoaustralana* je na webu: www.cechoaustralan.com

<http://www.cechoaustralan.com/cechoaustralan-podzim-jaro-2012.pdf>

<http://www.facebook.com/Cechoaustralan>

Přidejte si, prosím, facebook stránku *Čechoaustralana* a pište na ni své postřehy, zajímavé odkazy a nové nápady; pošlete svůj článek nebo foto, rádi je v časopise zveřejníme, dík!

Nový internetový *Český dialog*

Nový internetový *Český dialog* chce stejně jako jeho tištěný předchůdce především *spojovat Čechy doma a ve světě*. S tímto posláním se časopis v roce 1990 narodil a nyní jej převzal i pro svoji novou podobu. I webový časopis vzniká s určitými náklady. Proto doufáme, že najde i v této podobě své věrné předplatitele. Chcete-li se tedy probírat „stránkami“ s mnoha zajímavými informacemi o tom, jak

a čím žijí Češi po celém světě, přispějte libovolnou částkou – viz informace na titulní stránce webu – Jak přispět. www.cesky-dialog.net – čtete v nové podobě!

Těšíme se na vaše reakce, těšíme se na váš zájem – pište nám!

Česko-slovensko-americká královna krásy

Soutěž o česko-slovensko-americkou královnu krásy 2011-2012 vyhrála mezi dvanácti finálovými soutěžícími reprezentantka státu Kansas Christine Dowling. Uchazečky o titul musí mít české kořeny a všech osm předků vítězky tyto podmínky splnily. Za odměnu pojedou vítězka do České republiky.

Více informací na:

www.missczechslovakus.com.

Převzato: *Hospodář* No. 1/2012

WALDVIERTLER DENKWERKSTATT

Donnerstag, 26. April 2012, 19:00 Uhr

Saal der Raiffeisenbank Zwettl

Technologie im Alltag

Fluch oder Segen?

WALDVIERTLER DENKWERKSTATT

Donnerstag, 10. Mai 2012, 19:00 Uhr

Saal der Waldviertler Sparkasse Waidhofen/Thaya

Der gläserne Mensch

Datenschutz vs. Verbrechensaufklärung

PODIUMSDISKUSSION

Montag, 14. Mai 2012, 18:30 Uhr

Raiffeisenlandesbank NÖ-Wien

Präsentation der 28. Internationalen Sommergespräche

PODIUMSDISKUSSION

Montag, 21. Mai 2012, 19:00 Uhr

Donau-Universität Krems

IT und neue Kommunikation
Mehr Demokratisierung?

28. INTERNATIONALE SOMMERGESPRÄCHE

Donnerstag, 30. August – Sonntag, 2. September 2012

Weitra

Schöne neue Welt?

Wie der Computer unser Leben verändert

WALDVIERTEL
AKADEMIE

760 Kilometer und doch ganz nah

Kulturverein Aachen-Prag zeichnet den tschechischen Botschafter in Berlin, Dr. Rudolf Jindrák, mit dem Kulturpreis Karl IV. aus. Bekanntgabe des Preisträgers im Rathaus. Verleihung am 22. Juli im Quadrum.

VON HOLGER RICHTER

Aachen. Knapp 760 Straßenkilometer liegen zwischen Aachen und der tschechischen Hauptstadt Prag. Mit dem Auto braucht man gut siebeneinhalb Stunden, um von der einen in die andere Stadt zu gelangen. Doch Aachen und Prag sind sich näher, als diese Zahlen es vermuten lassen.

Dafür hat im 14. Jahrhundert schon Karl IV. gesorgt, der 1347 in Prag zum böhmischen König und zwei Jahre später, am 25. Juli 1349, in Aachen zum römischen König gekrönt worden ist. Seit 1998 kümmert sich der Kulturverein Aachen-Prag um die Beziehungen zwischen beiden Städten, seit 2009 unter anderem mit der Verleihung des Kulturpreises Karl IV.

„Solche Eigeninitiativen, wie die vom Kulturverein Aachen-Prag sind sehr wichtig“, betonte Oberbürgermeister Marcel Philipp gestern, als er die Vereinsvorsitzende Vera Blazek mit Jurymitgliedern um Sprecher Bernd Mathieu, Chefredakteur unserer Zeitung, zur Bekanntgabe des Preisträgers 2012 ins Rathaus geladen hatte. „Die Jury hat sich einstimmig dafür entschieden, dass der derzeitige Botschafter der Tschechischen Republik in Deutschland, Dr. Rudolf Jindrák, den Kulturpreis Karl IV. 2012 erhält“, verkündete Blazek stolz. 2007 habe sie ihn erstmals getroffen, erzählte Blazek, seitdem begleite Jindrák die Aktivitäten des Kulturvereins mit großem Interesse. „Ich bin sehr froh, dass er in diesem Jahr den Preis bekommt.“

Mehrere Vorschläge

Selbstverständlich war das nicht, denn „wie immer haben wir vom Vorstand des Vereins mehrere Vorschläge bekommen“, erläuterte Jurysprecher Bernd Mathieu. Nachdem sich die sechsköpfige Jury intensiv mit den einzelnen Namen beschäftigt habe, „sind wir sehr überzeugt davon, den richtigen Kandidaten ausgewählt zu haben“, so der „Nachrichten“-Chefredakteur. Denn Rudolf Jindrák spiele eine große Rolle nicht nur in der Beziehung beider Städte, sondern auch beider Länder. So habe er etwa 1995 an der Ausarbeitung der deutsch-tschechischen Erklärung mitgearbeitet, die die freundschaftliche Zusammenarbeit beider Nationen trotz der gegenseitigen Vertreibungen vor, während und nach dem Zweiten Weltkrieg regelt. „Er bezeichnet sie als ‚Teil meines Lebens‘“, betonte Blazek.

Rudolf Jindrák erhält den Preis – bestehend aus einer Medaille und

Die Juryvertreter Dompropst Helmut Poqué, „Nachrichten“-Chefredakteur Professor Bernd Mathieu (hinten, von links) sowie die Vorsitzende des Kulturvereins, Vera Blazek (rechts), präsentieren gemeinsam mit Oberbürgermeister Marcel Philipp die Medaille, die Preisträger Rudolf Jindrák am 22. Juli überreicht wird. Sie zeigt das Konterfei Karls IV., dessen Statue auch die Rathausfassade im Hintergrund ziert. Foto: Harald Krömer

einer Urkunde – am 22. Juli in einer Matineeveranstaltung im Quadrum oder bei schlechtem Wetter in der Domsingschule.

„Eine Reise nach Prag ist immer interessant. Man sieht im Stadtbild viele Querverweise zu Aachen“, machte OB Philipp auf die besondere Beziehung der beiden Städte aufmerksam. So gebe es etwa in ganz Europa nur einen Saal der vergleichbar sei mit dem Aachener Krönungssaal, „und das ist der Wenzelsaal in Prag“, sagte der OB.

Jury und Vorstand des Kulturvereins wollen sich noch in diesem Jahr selbst ein Bild davon machen und nach Prag reisen. „Auf eigene Kosten“, wie Bernd Mathieu betonte.

Seit 2006 ist Jindrák Botschafter in Berlin

Dr. Rudolf Jindrák (Bild) ist seit Dezember 2006 Botschafter der Tschechischen Republik in der Bundesrepublik Deutschland.

Vor seiner Tätigkeit in Berlin war er bereits Anfang der 1990er Jahre tschechischer Generalkonsul in München. Später war er Botschafter seines Landes in Ungarn und Österreich. In beiden Ländern erhielt er hohe Auszeichnungen.

Den Kulturpreis Karl IV. erhält er aufgrund seines politischen Handelns, das stets dem gut nachbarschaftlichen Gedankenaustausch.

dem Abbau bestehender Vorurteile und der Versöhnung beider Nationen gewidmet ist.

Der Preisträger wurde am 25. Januar 1964 in Prag geboren. Er besitzt einen Dokortitel der Rechtswissenschaften. Er ist verheiratet und hat zwei Töchter.

Myšlienka:

Cieľom našej iniciatívy tu v Rakúsku nie je dosiahnutie dialógu medzi biskupmi a nami. Ide nám o to, aby vedenie cirkvi, s rešpektom k autorite našich spoločenstiev, začalo konečne viesť komunikáciu s božím ľudom.
Helmut Schüller

O potrebe obnovy katolíckej cirkvi alebo píše Rakúsko cirkevné dejiny?

Termín: **sobota 31. marec 2012 o 14.30 hod**

Host: **Helmut Schüller**
farár, predseda Iniciatívy farárov v Rakúsku

Moderuje: **Peter Žaloudek**

Miesto: **Nadácia POLIS**
Mariánske námestie 31, Žilina

Zamyslenie sa nad dôvodmi, prečo sa tisíce ľudí v európskom priestore obracajú cirkvi chrbtom. Sú kritické hlasy prejavom životaschopnosti a vyváženosti cirkvi alebo jej úpadku? Platí ešte stále axioma: cirkvev = spoločenstvo ľudí vzájomného dialógu, svedectva a služby? O Iniciatíve farárov v Rakúsku, pohnútkach vzniku manifestu Výzva k neposlušnosti a jej obsahu. Aggiornamento - odkaz pápeža Jána XXIII. a duch II. vatikánskeho koncilu. Rozprávanie o potrebe obnovy katolíckej cirkvi v duchu evanjelia a aktuálnych potrieb našich čias a o tom, či sú aktivity rakúskej Farárskej iniciatívy inšpiráciou pre zahraničné reformné hnutia.

Host stretnutia, Helmut Schüller, je predsedom Iniciatívy farárov, bývalý generálny vikár Viedenskej arcidiecézy a bývalý riaditeľ Katolíckej charity. V súčasnosti je okrem svojej farnosti zodpovedný za pastoraáciu vysokoskolskej mládeže v Rakúsku. V svojej krajine sa teší mimoriadnej obľube.

Der Aufstieg und Fall dreier Frauen in der Zwischenkriegszeit in Mitteleuropa, ihre Sehnsüchte und ihr international wahrgenommenes Schaffen sind zentraler Bestandteil dieses Buches. Der rote Faden der Geschichte ist der Widerstand gegen das Elternhaus und die Suche einer ganzen Frauengeneration nach der eigenen Identität in Zeiten gesellschaftlichen und politischen Umbruchs.

Ein Brief Franz Kafkas und die Geschichte des ersten tschechischen Mädchengymnasiums Minerva sind die Aufmacher zu drei Einzelporträts. Milena Jesenská, Staša Procházková und Jarmila Ambrožová waren schillernde Persönlichkeiten in Masaryks demokratischer Tschechoslowakei, in der Welt der Prager Deutschen und vor dem Hintergrund der Spannungen zwischen Juden und tschechischem Nationalismus.

Die Emanzipation – vor allem von den autoritären Vätern und deren Nationalismus und Antisemitismus – führte zu weiblicher Opposition und schließlich zur Revolte.

Die Grundlage des Buches sind bisher unbekannte Dokumente, wobei die kulturelle Verbindung entlang einer Achse Prag-Berlin-Paris-Wien in der Zeitspanne von der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts bis zur Mitte des 20. Jahrhunderts nachgezeichnet wird.

Die Autorin:

Dr. Marta Marková, geboren in der Tschechischen Republik, Studium an der Prager Karls-Universität, Fakultät für Sozialwissenschaften und Publizistik. Seit 1980 lebt sie als freie Kulturpublizistin in Österreich.

Marta Marková

Unglück auf fast allen Seiten

Milena – Staša – Jarmila
Kafkas Elternrevolte und weibliche Rebellion

Unglück auf fast allen Seiten

Marta Marková

StudienVerlag

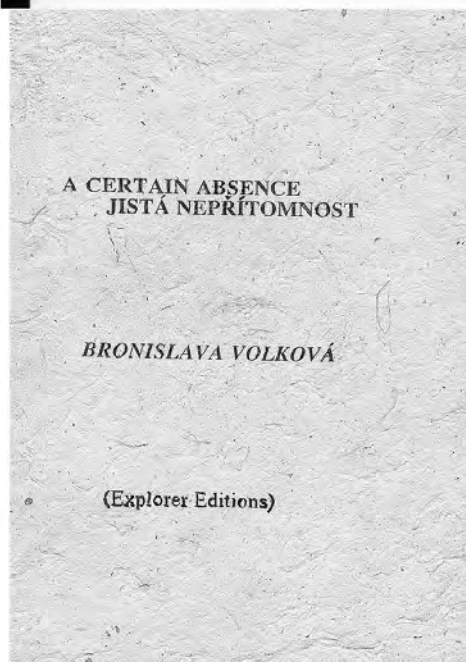
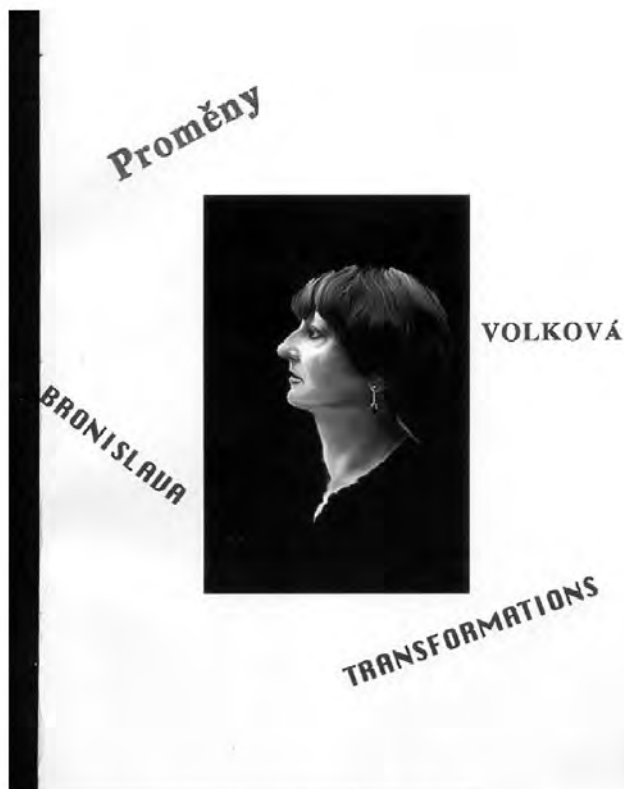
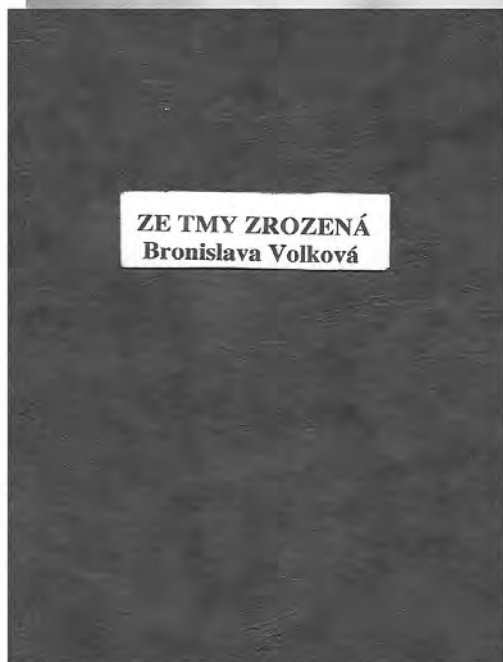

Unser vollständiges Programm und viele weitere Informationen finden Sie auf:
www.studienverlag.at

StudienVerlag

Dvojjazyčné knihy poezie Bronislavy Volkové

s barevnými kolážemi autorky a Jiřího Koláře. Podrobný popis na: bronislavavolkova.com Objednávky: explorereditions@yahoo.com, Ph. 812 339 3618, 926 Commons Dr., Bloomington, IN 47401. Cena: \$30.00 včetně poštovného.

SLAVICA PUBLISHERS, Indiana University 2611 E. 10th St.
 Bloomington, IN 47408-2603, Ph. 1-812-856-4186, Fax 1-812-856-4187
 Orders: 1-877-SLAVICA, E-mail: slavica@indiana.edu

Up the Devil's Back: An Anthology of 20th Century Czech Poetry presents 65 selected Czech poets in English translation, together with their biographies. Co-translated and edited by Bronislava Volková (Professor of Czech literature, Comparative literature and Jewish studies at Indiana University) and Clarice Cloutier (Professor of Central European literature and culture at New York University [Prague campus] and lecturer at Charles University, Prague), this volume seeks to give a sense of the evolution undergone by Czech poetry throughout the decades. Featuring renowned poets such as Seifert, Brežina and Holub, in addition to poets who have not received well-deserved attention, *Up the Devil's Back* compiles female poets alongside males and exiled authors together with those who remained in the Czech Republic under the totalitarian regime. "These poems are more than an expression of a series of individual talents: above all they bear witness to a culture whose survival in the calamitous twentieth century is nothing less than a miracle. The same might be said of the publication of this anthology." (from the Afterword by Alfred Thomas).
 ISBN: 978-0-89357-362, Price: \$ 34.95+\$ 4.00 mailing charge per order.

Souborné vydání deseti básnických sbírek Bronislavy Volkové, které představují její celé dosavadní básnické dílo. Kniha je ilustrována také deseti autorčinými kolážemi. Součástí publikace je rovněž CD s autorským čtením B. Volkové. Knihu uzavírá doslov z pera V. Novotného a několik úvodů a doslovů zahraničních vydání již dříve publikovaných sbírek (od Bohumila Hrabala, Lubomíra Doležela, Willise Barnstona a Marie Banerjee Němcové). Knihu vydalo nakladatelství Pavel Mervart 2011 (vázaný výtisk, 392 stran) s podporou Ministerstva kultury České republiky a Borns Jewish Program of Indiana University. Bronislava Volková je exilová básnička žijící v Bloomingtonu, USA, kde se stala řádnou profesorkou na Indiana University. Z Čech odešla v r. 1974. Je autorkou deseti knížek poezie publikovaných v PMD Mnichov a v jejím vlastním nakladatelství Explorer Editions. Publikovala také řadu dvojjazyčných česko-anglických vydání. Od r. 2000 se věnuje i kolážím a multimediálním představením. Je rovněž autorkou knih z oboru lingvistiky a literární sémiotiky a hlavní spoluautorkou rozsáhlé dvojjazyčné antologie české poezie 20. století. Její poezie byla přeložena do osmi jazyků.
 Kniha je distribuována jak v knihkupectvích, tak přímo autorkou a je možno ji objednat na adrese explorereditons@yahoo.com a obdržet v Čechách na dobírku za 399,- Kč plus poštovné 61,- Kč.
 Několik posledních bibliofilních vydání *A pít budem ze studní lahodných...* (2010) *A CD Nejmenší připomínka Tvého bytí...* (Třicet let exilu: 1974-2004) (2005) lze rovněž objednat za výhodnou cenu 200,- Kč.

**A PÍT
 BUDEM ZE STUDNÍ
 LAHODNÝCH...**

**AND DRINK WE WILL
 FROM DELECTABLE
 WELLS...**

Bronislava Volková is a poet whose experience of exile from her native Czech Republic has given her body of work a sense of historical and geographical specificity. However, while retaining its global scope, her recent poetry is clearly cultivated on American soil. Her new collection "And Drink We Will From Delectable Wells" ("A pít budem ze studní lahodných") offers us a poetry which expresses Volková's philosophy of spiritual liberation and perpetual rejuvenation in the here and now, sending out shoots of new growth in all directions. Her verse itself is rarely "down-to-earth" — rather, it is the flight of imagination, of the heart and of language itself. Its light, effervescent quality is matched by its commitment to intellectual sobriety. Her message to humankind, sometimes dark and sometimes bright, is always generous. It is filled with an irrepressible gust of emotional exhilaration ever poised to break through her delicately winnowed lines. At one moment she cautions against spiritual death and in the next celebrates the breathtaking, shared gift of life. Her poetry has been described as "complicatedly simple" (Josef Hrubý), a "sun for the conjuring away of night," (Marián Hatala) and a lyrical space where "freedom is paramount" (Clarice Cloutier).
 ~Bethany Braley, May 2011

Volková's new book (2010-11) is being published simultaneously in Czech and English as a limited twin edition with three color collages two photographs by the author in each. Custom bound, 73 pages each, \$15 per copy + \$10 for shipping and handling overseas, \$5 in the US. Sold separately or together. E-mail orders are welcome at explorereditons@yahoo.com.

oznámení

Weltgeschichte, ganz privat

Mit ihrem *Familienalbum* aus Mähren und Böhmen zeichnet Marta Marková anhand individueller Schicksale das historische Panorama des 20. Jahrhunderts mit seinen beiden Weltkriegen, dem Zusammenleben ehemaliger Deutscher und Tschechen, der Vertreibung der Sudetendeutschen, dem kommunistischen Regime bis zur Samtenen Revolution und der Gründung des heutigen demokratischen Tschechien. Auf unsentimentale Weise erfahren wir wichtige, den Alltag und die Existenz bestimmende Details über das politisch beeinflusste Leben in einem Jahrhundert der großen Umbrüche.

Um den Begriff der Heimat und des Zuhauses zu relativieren, verlässt Marta Marková als eine der wenigen tschechischen Autorinnen und Autoren ihre tschechische Muttersprache. Sie zeigt damit, dass die Schicksale der Figuren ihrer autobiografisch geprägten Erzählungen über die Sprach- und Landesgrenzen hinweg auch in deutscher Sprache ihre Wirkung zeigen.

„Das Familienalbum erhebt geradezu fundamentale Fragen: Was ist ein Zuhause? Was ist Heimat? Was sind die Tugenden und Hemmnisse einer Muttersprache?“

Aus dem Nachwort von Peter Demetz

ISBN 978-3-99200-051-7

€ 21,90

www.braumuellers.at

9 783992 000517

Familienalbum

Marta Marková

braumüller

Marta Marková

Familienalbum

Erzählungen aus Mähren und Böhmen

braumüller

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Schlösselgasse 18

A-1080 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2012 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2012 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2012 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**

IBAN: **AT 03 1200000 683035901**

SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

• Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**

SWIFT: **BKAUATWW**

• Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Centrální telefon a fax (od 10:00): **+43-1-79 88 454**

e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

Cestujete do Prahy?

Ubytujte se u nás :-)
Nabízíme levné a pohodlné ubytování
přímo v areálu autobusového nádraží Praha Florenc.
Cca 10 min. od centra města.

Hostel Florenc

Areál autobusového nádraží Florenc
Prvního pluku 1-3
186 00 Praha 8 – Karlín

recepce: +420 221 895 415
e-mail: info@hostelflorenc.cz
www.hostelflorenc.cz

TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitel ing. Martin KRAFL
tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
e-mail: ccwien@czech.cz
Po – St 10:00-17:00
Čt 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien
riaditeľka: dr. Viera Polakovičová
Pond. – Štvr. 09:00-12:30, 13:00-17:00
Piat. 09:00-12:30, 13:00-15:00
Informácie: tel. 01/535 40 57

Slowakisches Institut
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.mzv.sk/sivieden
e-mail: si.wien@gmx.at

Mag. **Sylvie Šebelová**
Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 *tel/fax*
+43 699 12 64 29 38 *mobil*
office@sebelova.at *e-mail*
www.sebelova.at *web*

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88.
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR

JUDr. Josef Franc
Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax: +420-284 818 008
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé,
dr. MALÁ, tel. č. 602 36 51
Čeština – začátečníci i pokročilí,
Mag. dr. BRANDEIS,
tel./fax 0043-1-40 89 841

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsks@slovaci.at www.slovaci.at

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v
Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

Knihy vydané Kulturním klubem
si můžete zakoupit/objednat přímo
v Kulturním klubu.

Galerie auf der Pawlatsche Institut für Slawistik

Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenc
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Hodiny klavíru

Info tel. 0650 967 80 80

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem
o nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. **02264/200 82**
www.hroch.at

**Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?**

Obrátte se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!

Újezdský herold
Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Ježovická č. 114
190 16 Praha 9
Česká republika

Tel./fax:
pondělí – pátek
+420/281 972 116

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681

KLP koniasch@gmail.com

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant

Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

rodina

Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Lux Böhmisches Kuchl

SPECIALITY ČESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondělí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schloßelgasse 18

tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenc)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zdarma

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

**Kleines Wiener Cafe
DENIS BEZUCHA**

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
so – ne zavřeno

Kavárna s českou kuchyní. Oslavy
na objednávku. Budějovické pivo.

**Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA**

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod ze Seidl-
gasse 12), 1030 Wien, tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsporarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA f. Zahn-, Mund- u. Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4, 1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Pavol MAZANIK
zubní lékař
Etrichstraße 15/1/13, 1110 Wien
po: 8:00-11:00, út, čt: 14:00-18:00
tel.: 941 91 17
pokladny KFA, SVA
pro ostatní pokladny Wahlarzt

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:
Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@hotmail.com
www.artdoc.at

**Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER**
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
pavlina@chello.at, www.boehmova.at

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa k dispozici v redakci.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajinu Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.widen, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaqingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76 /34
Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1120 Wien, Singrienergasse 21
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

